

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี) ส่วนอำนวยการ โทร. ๐๓๖-๓๔๗-๔๙๙

ที่ ทส.๑๖๑๔.๑/๑.๒๐๓๒ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙

เรียน ผู้อำนวยการส่วนทุกส่วน
ป่าไม้จังหวัดทุกจังหวัด

สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี) ขอส่งสำเนาหนังสือสำนักแผนงานและสารสนเทศ
ด่วนที่สุด ที่ ทส.๑๖๐๖.๒๒/ว ๑๔๗/๕ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และ
ภาพรวมปี ๒๕๕๙ มาเพื่อโปรดทราบ

(นายสุเทพ ปวเรศวิทษาพาร)

ผู้อำนวยการสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี)

403 220560

๑๕ พ.ค. ๒๕๖๐

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

สำนักงานจัดการทรัพยากรน้ำ (สจ.น.)
 เลขที่รับ: ๒๒๙๗
 วันที่: ๑๕ พ.ค. ๒๕๖๐
 เวลา: .....

ส่วนราชการ สำนักงานแผนงานและสารสนเทศ ส่วนแผนงานและงบประมาณ โทร. ๕๐๕๐

ที่ ทส ๑๖๐๖.๒๒/ก ๑๕๗๕ วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙

ส่วนข้าราชการ
 เลขที่รับ: ๒๓๐๓/ว
 วันที่: ๑๕ พ.ค. ๒๕๖๐
 เวลา: .....

- เรียน ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก
 ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑-๑๓
 ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขาทุกสาขา
 ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
 หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

งานแผนงาน
 และติดตามประเมินผล
 เลขที่รับ: 403
 วันที่: 22 พ.ค. 2560
 เวลา: .....

สำนักงานแผนงานและสารสนเทศ ขอส่งสำเนาหนังสือสำนักงานปลัดกระทรวง
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/ว๑๓๕๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ และสำเนาหนังสือ
 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๐๕๘๒ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐
 เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เรียนมาเพื่อโปรดทราบ

- ส่วนอำนาจการ
- ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ

๑๕ พ.ค. ๒๕๖๐

(นายสุรชาติ ปุณณวนิชศิริ)
 ผู้อำนวยการส่วนอำนาจการ

(นายสุรดี กาญจนบุญชร)
 ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและสารสนเทศ

Handwritten signature
 ๑๕ พ.ค. ๒๕๖๐

Handwritten signature
 ๑๕ พ.ค. ๒๕๖๐

(นายสุเทพ ปวเรศวิฑาสาร)
 ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี)

- เรียน ผอ.สจ.น.๕ (สระบุรี)
- เพื่อโปรดทราบ
  - สำนักแผนงานฯ แจ้ง ขอส่งสำเนาหนังสือ ทส. และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ เพื่อโปรดทราบ
  - เห็นควรแจ้งไปยังส่วนทุกส่วน ป่าไม้จังหวัด ชุกจังหวัด เพื่อทราบ
  - ทักน้ำได้แก่ปรับปรุงหนังสือของกองบริหารการวางแผน

สุจิตรา ช่างวัย
 (นางสาวสุพิชชา ช่างวัย)
 นักวิชาการป่าไม้

Handwritten signature
 (นางสาวปัทมา ขวัญมา)
 นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

๑๕ พ.ค. ๒๕๖๐
 (นายสุรชาติ ปุณณวนิชศิริ)
 ผู้อำนวยการส่วนอำนาจการ

ห้องอธิบดีกรมป่าไม้
รับที่ ๔๐๓๗
วันที่ ๑๑ เม.ย. ๒๕๖๐
เวลา.....

กรมป่าไม้
รับที่ 127A0
วันที่ 10 เม.ย. 2560
เวลา 13.0๓

สำนักแผนงานและสารสนเทศ
เลขที่ ๖๕๒๐
วันที่ ๑๒ เม.ย. ๒๕๖๐
เวลา.....

ส่วนแผนงานงบประมาณ
เลขที่ ๑๓๒๒
วันที่ ๑๒ เม.ย. ๒๕๖๐
เวลา ๑๑.๕๖

นางสาวปัทมา เสงี่ยม
๑๒ เม.ย. ๒๕๖๐
(หญิงสุรตี กาญจนบุญศรี)
ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและสารสนเทศ

ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/ว. ๑๓๕๐ ๒๗ เม.ย. ๒๕๖๐

เรียน เลขาธิการ สม./อธิบดี ทุกท่าน พล.ต.
ผอ.รัฐวิสาหกิจ/องค์การมหาชน ทุกท่าน

- เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ
- เพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ
- เพื่อโปรดทราบ
- .....

(นายพงศ์บุญย์ ปองทอง)

รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรียน ท่านรอง = ๗ เม.ย. ๒๕๖๐

ส่งไปตลอดทุกปี
หนึ่งต่อรวมขอ ลัพ.ล.

(นางสาวณอม โมบุญติษฐ์)

นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการพิเศษ
รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
๑๐ เม.ย. ๒๕๖๐

วิภาดา
ปลัดกรม

วิภาดา
ปลัดกรม

นางสาวปัทมา เสงี่ยม
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
รักษาการในตำแหน่ง

คุณอนพวัณพัชราภา
ณ ๒๖๓
20/4/60

รับที่ 541 เวลา 15๐1
วันที่ 05 เม.ย. 2560

11/๒๖๓
(นายชลธิศ สุรัสวดี)
อธิบดีกรมป่าไม้
(นายอำนาจ ทองเบ็ญญ์)
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
ทำหน้าที่ ผอ.สปร.ทส.

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙

ที่	เรียน	จาก	วันที่
๑	ผอ. ส่วนประสานการเมือง	ทพยรัตน์ โอयरากาญจนกุล	๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐
๒	หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี	ผอ. ส่วนประสานการเมือง	๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐
๓	เลขานุการ รมว.ทส.	หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี	๓๐ มี.ค. ๖๐

ข้อเท็จจริง

๑. สศช. เสนอเรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ เพื่อ ครม. ทราบ ดังนี้

๑.๑ ในไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ รายได้และผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังและสถานการณ์โรคไข้เลือดออก ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินดีขึ้น ประชาชนมีการออมเพื่อเกษียณอายุเพิ่มขึ้น การร้องเรียนของผู้บริโภคลดลง ส่วนประเด็นที่ควรเฝ้าระวังและติดตามได้แก่ สถานการณ์การจ้างงาน การว่างงาน คุณภาพการศึกษา การเจ็บป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่และโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน การเกิดอุบัติเหตุจราจร และการขับเคลื่อนการออกแบบที่เป็นสากลในสังคมไทยอย่างทั่วถึงเพียงพอ

๑.๒ ในปี ๒๕๕๙ ปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๒.๓ ปัจจุบันการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ ส่วนใหญ่ถูกจัดการโดยกลุ่มรับซื้อของเก่าและผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งอาจแยกชิ้นส่วนไม่ถูกวิธีทำให้ปล่อยสารพิษกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลได้มีการผลักดันยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๔ และ ร่าง พ.ร.บ.การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... ขณะเดียวกันทุกภาคส่วนต้องช่วยกันกระตุ้นเตือนให้ตระหนักถึงผลกระทบจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ และสร้างจิตสำนึกในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

๒. สลค. ได้นำเรื่องดังกล่าวเพื่อเสนอ ครม. ทราบแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ มี.ค. ๒๕๖๐

ข้อเสนอ

เพื่อกรุณาสั่งการให้ ปกท.ทส. ดำเนินการต่อไป

(นายจักรชัย ชุ่มจิตต์)
หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี
กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓๐ มี.ค. ๒๕๖๐

ที่ ทส ๐๑๐๐/๑๙๒๕ 31 ส.ค. 2560

ปกท.ทส. ดำเนินการ

(อรอนงค์ ใจภักดี)
เลขานุการ รมว.ทส.
๓๐ มี.ค. ๒๕๖๐

(สุจิตต์ กาญจนรัตน์)
รมว.ทส.

๓๐ มี.ค. ๒๕๖๐

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) 9 0 ๕๖๖

ห้อง รองปลท.ทศ(๑๕) สำนักงานรัฐมนตรี กท. ๑๕๖๖
เลขรับ 1911
วันที่ ๕ เม.ย. ๒๕๖๐
เวลา 15. ๗4 ๙๖
รับที่ ๗๕๕๖
รับส 30 ส.ก. 2560
เวลา 11.02๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒ มีนาคม ๒๕๖๐ สปร.ทศ. รับที่ 994 เวลา 1345
วันที่ 03 เม.ย. 2560

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๔๘๒๒๔
ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ที่ นร ๑๑๐๕/๑๔๓๔ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรี (๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๙) เกี่ยวกับเรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาส
ปี ๒๕๕๙ มาเพื่อทราบ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอเรื่อง ภาวะสังคมไทย
ไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

รศ.ดร.จตุพร

(นางสาวกรรณา จุฑานนท์)

ผู้อำนวยการกองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๓๓ (อธิษฐาน) ๔๔๒ (กัญญาณัฐ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

www.soc.go.th

ที่ นร ๑๑๐๕/ ๑๘๒๘

สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๑๖

มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี ๑ ฉบับ

๒. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เผยแพร่ รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐ นั้น

ในการนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอเสนอเรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับบริหารราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำ เรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. สถานการณ์ทางสังคม

๑.๑ อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย รายได้และผลิตภาพแรงงานยังคงเพิ่มขึ้น

ไตรมาสสี่ปี ๒๕๕๙ อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ ๐.๙๗ เนื่องจากพื้นที่ การเกษตรได้รับความเสียหายจากอุทกภัยและต้องเลื่อนการเพาะปลูกออกไป มีแรงงานบางส่วน เคลื่อนย้ายไปทำงานนอกภาคเกษตรในสาขาก่อสร้าง การค้าส่ง/ค้าปลีก และการโรงแรม ภัตตาคาร ส่งผลให้ อัตราการว่างงานตลอดปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๑ จากปี ๒๕๕๘ เท่ากับร้อยละ ๐.๙๙ เนื่องจาก กิจกรรมทางการเกษตรลดลงเนื่องจากผลกระทบภัยแล้งในช่วงปลายปี ๒๕๕๘ ถึงช่วงกลางปี ๒๕๕๙ และ ช่วงครึ่งหลังปี ๒๕๕๙ เกิดความเสียหายจากอุทกภัย ส่วนค่าจ้างแรงงานที่ไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทน อื่นๆ และค่าล่วงเวลาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๘ เมื่อหักเงินเฟ้อร้อยละ ๐.๒ ทำให้ค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๙ และเศรษฐกิจขยายตัวดีทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ทำให้ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑ โดยผลิตภาพแรงงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๑ และผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒.๗

รัฐได้ดำเนินการในการยกระดับรายได้ การจ้างงาน และผลิตภาพแรงงาน ได้แก่

(๑) การปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำค่าทั้งสิ้น ๖๙ จังหวัด ในอัตรา ๕-๑๐ บาท การปรับขึ้น ค่าจ้างครั้งนี้เป็นการปรับขึ้นครั้งแรกในรอบ ๔ ปี นับจากปี ๒๕๕๖ มีผลบังคับใช้ในปี ๒๕๖๐

(๒) การปรับค่าจ้างและการเพิ่มสาขามาตรฐานฝีมือแรงงานอีก ๒๐ สาขาอาชีพใน ๕ กลุ่มอุตสาหกรรม ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่ยานยนต์ อัญมณี และกลุ่มลอจิสติกส์ จะมีอัตราค่าจ้างวันละ ๓๐๐-๕๕๐ บาท มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา

(๓) การสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุและผู้พิการ รัฐได้จัดตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจัดทำเว็บไซต์ขึ้นทะเบียนหางานผู้สูงอายุ www.doe.go.th/elderly เพื่อขยายโอกาสการจ้างงาน และเป็นฐานข้อมูลผู้สูงอายุให้นายจ้างหรือสถานประกอบการพิจารณาคัดเลือกเข้าทำงาน ซึ่งเปิดให้บริการพร้อมกันทั่วประเทศ ๘๗ แห่ง เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา ได้มีผู้สูงอายุขึ้นทะเบียน online แล้วถึง ๑,๑๑๑ คน

คาดว่าในปี ๒๕๖๐ เศรษฐกิจจะขยายตัวดีในทุกด้าน ซึ่งจะส่งผลต่อสถานการณ์การว่างงานโดยรวมดีขึ้น แต่ยังมีประเด็นที่ต้องติดตามที่คาดว่าจะมีผลต่อการจ้างงานและรายได้ของแรงงาน ได้แก่

(๑) สภาพอากาศ แม้ว่าในปี ๒๕๖๐ สภาพอากาศได้คลี่คลายและเข้าสู่สภาวะปกติแล้ว ปริมาณน้ำในเขื่อนทั้งประเทศที่เป็นน้ำต้นทุนสำหรับใช้ในฤดูแล้งปี ๒๕๖๐ จะมีปริมาณปกติเทียบเท่ากับปี ๒๕๕๖ แต่ปริมาณน้ำในบางเขื่อนยังมีน้ำน้อยกว่าปีปกติ เช่น เขื่อนลำปาว เขื่อนลำตะคอง เขื่อนลำพระเพลิง เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งอาจจะส่งผลให้มีน้ำไม่พอใช้ในฤดูแล้งที่จะมาถึง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการเตรียมความพร้อมปฏิบัติการฝนหลวง การจัดสรรน้ำ และแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง

(๒) การติดตามการบังคับใช้ค่าจ้างขั้นต่ำที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ และค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงานเพิ่มรวม ๑๒ สาขาอาชีพ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ภายใน ๙๐ วัน หลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐

(๓) การปรับตัวของตลาดแรงงานเข้าสู่ยุคดิจิทัล ๔.๐ ซึ่งจะมีผลให้ผู้ประกอบการมีการปรับตัวในด้านต่างๆ ทั้งการนำเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ และผ่อนกำลังแรงงาน การเงิน/การตลาดที่สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ง่าย สะดวก และไม่จำกัดเวลา จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงานทั้งคุณสมบัติและผลตอบแทนของแรงงาน โดยรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะสร้างกำลังคนของประเทศให้เป็นกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการสร้างระบบและรากฐานการดำเนินงานด้านแรงงานที่มีความยั่งยืนและเป็นมาตรฐานสากลเพื่อสอดคล้องกับการนำประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐

๑.๒ การเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยเพื่อเตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมเข้าสู่ยุคประเทศไทย ๔.๐ ในปี ๒๕๕๙ รัฐได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ อาทิ การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบ STEM ศึกษา และการพัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยการลดโรงเรียนขนาดเล็กให้มีจำนวนเหมาะสมกับพื้นที่ ชุมชนให้ความยินยอม และเปิดโอกาสให้ใช้โรงเรียนขนาดเล็กที่ยุบเลิกเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยการพัฒนาโรงเรียนที่มีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางให้มีคุณภาพเป็นโรงเรียนใกล้บ้าน (แม่เหล็ก) เพื่อดึงดูดนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมาเรียนรวม ในปี ๒๕๕๘ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากผลการสอบ ONET พบว่า คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าปี ๒๕๕๗ แต่คะแนนเฉลี่ยในวิชาหลักยังคงไม่ถึงร้อยละ ๕๐ และเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติจากผลการประเมิน PISA และ TIMSS พบว่าประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ในตำแหน่งท้ายๆ ของเวทีโลก รัฐจึงได้เตรียมแนวทางที่จะเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกด้านโดยเฉพาะการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบ STEM และที่ได้กำหนดไว้ในร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ที่จะเร่งพัฒนาคะแนนการประเมิน

PISA ของประเทศไทยทุกด้านให้เพิ่มขึ้นประมาณ ๑๐๐ คะแนน รวมทั้งต้องเร่งสร้างให้เป็นคนไทยที่คิดเป็น มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะการทำงานในอนาคตที่จะไปแข่งขันในตลาดโลก สามารถแก้ปัญหาที่ยั่งยืน ชับซ้อนในธุรกิจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้

๑.๓ ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในไตรมาสสี่ปี ๒๕๕๙ จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๓.๘ โดยผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกลดลงร้อยละ ๗๐.๕ เนื่องจากมีการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง ทำให้สามารถลดการแพร่ระบาดลงได้ทั้งปี ๒๕๕๙ พบผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๑๕.๘ โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นเกือบ ๓ เท่า เนื่องจากพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปลายปี ๒๕๕๙ ซึ่งกรมควบคุมโรคได้คาดการณ์ว่า ในปี ๒๕๖๐ โรคไข้หวัดใหญ่มีแนวโน้มจะเกิดการระบาดสูง จะมีผู้ป่วยประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ ราย หรือเพิ่มขึ้น ๒ เท่า

๑.๔ โรคไม่ติดต่อเรื้อรังยังเป็นปัญหาสำคัญและทวีความรุนแรงมากขึ้น ในปี ๒๕๕๘ ผู้ป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ โดยผู้ป่วยโรคมะเร็งและเนื้องอกทุกชนิดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๓.๙ โรคหัวใจขาดเลือดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๓.๑ โรคหลอดเลือดสมองเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐.๘ โรคเบาหวานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๙.๖ และโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๙ ขณะเดียวกันจำนวนผู้เสียชีวิตที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้นทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อให้ประชาชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งในเรื่องการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย และลดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพื่อลดจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตก่อนวัยอันควร

๑.๕ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังในกลุ่มเยาวชนซึ่งมีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมูลค่า ๓๘,๔๑๕ ล้านบาท ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๑๐.๘ ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่ยังมีมูลค่า ๑๓,๘๔๔ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๖.๕ อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยยังมีแนวโน้มดื่มสุราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕-๒๔ ปี ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อลดจำนวนนักดื่มและผลกระทบต่างๆ ที่จะตามมา

๑.๖ ความรุนแรงในเด็กและสตรีส่วนใหญ่เกิดจากคนใกล้ชิด จากข้อมูลสถิติเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงที่เข้ามาใช้บริการในศูนย์พึ่งได้ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในกลุ่มเด็กส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความใกล้ชิด โอกาสเอื้ออำนวย และเกิดจากการใช้สารกระตุ้น ได้แก่ การดื่มสุรา การใช้สารเสพติด และสื่อลามก จนเป็นเหตุให้เด็กถูกกระทำรุนแรงทางเพศมากที่สุด ผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่เด็กรู้จัก ไว้วางใจ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น แฟน รองลงมาคือเพื่อน สำหรับในกลุ่มสตรีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การนอกใจ การหึงหวง การทะเลาะวิวาท ผู้กระทำเป็นคู่สมรสมากที่สุด รองลงมาคือแฟน ดังนั้น ภาครัฐ ครอบครัว และสังคม จะต้องช่วยกันสอดส่องดูแลให้ความรุนแรงต่างๆ ลดลง

๑.๗ คดีอาญาโดยรวมลดลงจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งปี ๒๕๕๙ คดีอาญาโดยรวมลดลงจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๖.๓ โดยคดีชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติดลดลงร้อยละ ๑๘.๙ ๑๘.๒ และ ๓.๑ ขณะที่คดีอาญาโดยรวมไตรมาสสี่

ปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๒ จากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๕๘ โดยคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๘ จากการปราบปรามและจับกุมนักค้ายาเสพติดอย่างจริงจัง อีกทั้งยาเสพติดได้มีการพัฒนารูปแบบและแฝงเข้าสู่วัยเสี่ยงและสถานศึกษาทั้งในรูปแบบยานอนหลับ ขนม ขณะที่ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินดีขึ้น โดยคดีชีวิตร่างกายและเพศและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงร้อยละ ๓๔.๔ และ ๑๘.๗ แต่ยังคงบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด รวมทั้งการให้ความรู้เพื่อมิให้ตกเป็นเหยื่อจากภัยอาชญากรรมในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องต่อไป

๑.๘ การลดอุบัติเหตุทางถนนด้วยการพัฒนาขนส่งสาธารณะที่หลากหลาย ปลอดภัย และมีคุณภาพ ไตรมาสสี่ปี ๒๕๕๙ อุบัติเหตุจราจรทางบกและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๑.๖ และ ๒๙.๓ แต่มูลค่าความเสียหายลดลงร้อยละ ๗๒.๗ ทั้งปี ๒๕๕๙ เกิดอุบัติเหตุและมีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐.๗ และ ๓๑.๕ รถตู้โดยสารสาธารณะเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๑.๒ รัฐบาลจึงได้เร่งดำเนินมาตรการยกระดับมาตรฐานระบบขนส่งสาธารณะเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชน อาทิ ให้มีระบบควบคุม กำกับการพักผ่อน เร่งรัดการติดตั้งระบบ GPS ผลักดันให้ใช้รถไมโครบัส ๒๐ ที่นั่งในทุกเส้นทางตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ รวมถึงการพัฒนาขนส่งสาธารณะที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

๑.๙ ความมุ่งมั่นของไทยในการจัดการค้ามนุษย์ จากการที่กระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาได้แถลงเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ ในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พร้อมจัดอันดับในกลุ่มที่ ๒ บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier ๒ Watch List) นั้น ประเทศไทยจึงได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในทุกด้าน พร้อมทั้งรายงานความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยให้กับกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ ใน ๕ ด้าน (๑) ด้านนโยบาย มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๐ (๒) ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย สามารถดำเนินคดีได้อย่างรวดเร็วตลอดเส้นทางของกระบวนการยุติธรรม (๓) ด้านคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้การดูแล ฝึกอาชีพ และหางานให้ทำก่อนส่งกลับสู่ครอบครัวอย่างปลอดภัย (๔) ด้านการป้องกัน มีการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว และ (๕) ด้านความร่วมมือ และในปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยจะยังคงเดินหน้าดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ พร้อมกับการปรับปรุงกฎหมายกฏข้อบังคับ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์

๑.๑๐ ประชาชนมีการออมเพื่อเกษียณอายุเพิ่มขึ้น ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมในปี ๒๕๕๙ มีจำนวน ๑๔.๐ ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๑.๘ เป็นมาตรา ๔๐ จำนวน ๒.๒๔ ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๘ สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) มีจำนวน ๐.๕๒ ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๑.๖ ในช่วงเวลาเดียวกัน สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย และไม่ประกอบอาชีพ อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง ๓๐-๕๐ ปี ร้อยละ ๔๒ อายุ ๕๑-๖๐ ปี ร้อยละ ๓๗.๓ อายุมากกว่า ๖๐ ปี ร้อยละ ๑๕.๕ ขณะที่กลุ่มอายุมากกว่า ๑๕ แต่ไม่เกิน ๓๐ ปี มีเพียงร้อยละ ๕.๓ ซึ่งการออมที่เริ่มต้นช้ายังส่งผลต่อความเพียงพอของเงินบำนาญที่จะได้รับ ขณะที่ยังมีแรงงานกว่าร้อยละ ๕๐ หรือ ๑๘ ล้านคนยังไม่มีหลักประกันด้านรายได้หลังเกษียณโดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ จึงต้องเร่งดำเนินการทั้งในเรื่องการรณรงค์สร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ ตระหนักถึงประโยชน์เพื่อให้คนเข้าสู่ระบบการออมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเงินออม และการบริหารเงินหลังเกษียณเพื่อให้มีเงินเพียงพอต่อการดำรงชีพหลังเกษียณ

๑.๑๑ การร้องเรียนผู้บริโภคลดลง แต่ยังคงต้องเร่งคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ICT การรับร้องเรียนของ สคบ. และ กสทช. ลดลงร้อยละ ๕.๕ และ ๙.๖ จากไตรมาสก่อน ตลอดปี ๒๕๕๙ การร้องเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑ โดยการขายตรงและตลาดแบบตรง และการโฆษณาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากตามการค้าขายและโฆษณาผ่านทางออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น โดยคาดว่าภาพลักษณ์ขี้เถื่อนที่ธุรกิจขายให้ผู้บริโภค (B2C) ในปี ๒๕๕๙ จะมีมูลค่า ๗๒๙,๒๙๒.๓๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๔๓ และมีการร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๒.๙ จากปี ๒๕๕๘ ส่วนประเด็นการร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ การยกเลิกบริการ และการคิดค่าบริการผิดพลาด การเติบโตธุรกิจออนไลน์ยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ ส่วนหนึ่งมาจากผู้บริโภคมีความกังวลใจเรื่องความปลอดภัย และค่าขนส่งที่มีราคาแพงจึงต้องเร่งให้ความรู้ ออกกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก

๑.๑๒ สถานการณ์การจัดการปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ ปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๒.๓ และจากการรวบรวมข้อมูลสถิติขยะอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ในปี ๒๕๕๘ มีซากทีวี ๒.๖๙ ล้านเครื่อง เพิ่มขึ้นเป็น ๒.๗๙ ล้านเครื่องในปี ๒๕๕๙ มีโทรศัพท์มือถือ ๑๐.๓๔ ล้านเครื่องในปี ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๐.๙๑ ล้านเครื่องในปี ๒๕๕๙ ขณะที่ซากคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (พีซี) พบว่า ในปี ๒๕๕๘ มี ๒.๔๒ ล้านเครื่อง เพิ่มขึ้นเป็น ๒.๖๓ ล้านเครื่องในปี ๒๕๕๙ ปัจจุบันการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ ส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะถูกจัดการโดยกลุ่มรับซื้อของเก่าและผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งอาจจะแยกชิ้นส่วนไม่ถูกวิธีทำให้ปล่อยสารพิษกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลได้มีกรมผลิตภัณฑ์และยุทธศาสตร์ ๒ ฉบับ คือ (๑) ยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๔ และ (๒) (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... ขณะเดียวกันทุกภาคส่วนต้องช่วยกันกระตุ้นเตือนให้ตระหนักถึงผลกระทบจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์

๒. บทความเรื่อง “การออกแบบที่เป็นสากล: รูปธรรมของสังคมเสมอภาค”

๒.๑ การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) เป็นแนวคิดเพื่อสร้างสังคมให้น่าอยู่ ส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้อยู่ได้โดยพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด และมีความสำคัญมากขึ้นจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ทำให้มีผู้เจ็บป่วยเรื้อรัง พิการ และทุพพลภาพมากขึ้น โดยมีหลักการออกแบบ ๗ ประการ คือ ความเป็นธรรม มีความยืดหยุ่น เข้าใจง่าย มีข้อมูลที่สื่อสารเข้าใจได้ ลดอันตรายที่ไม่พึงประสงค์ ทุ่นแรงกาย และมีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม การขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมสำคัญ คือ (๑) ด้านอาคาร สถานที่ สาธารณะ ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ๕ ด้าน ได้แก่ ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ป้ายสัญลักษณ์และบริการข้อมูล โดยสถานที่ราชการที่ปรับปรุงแล้วมี ๒๒,๒๕๙ แห่ง จาก ๔๓,๐๒๕ แห่ง (๒) ด้านระบบขนส่งสาธารณะ การออกแบบและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานีรถไฟฟ้า BTS และ MRT และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการบริเวณป้ายหยุดรถประจำทาง ทางเดินทางเท้า ทางลาดเชิงสะพาน ในเส้นทางหลัก ๒๐ สาย ๑,๒๓๔ ป้าย การประสานกับหน่วยงานในการปรับปรุงถนน สะพาน ให้มีมาตรฐานที่รถเข็นสามารถผ่านได้ การจัดทำแท็กซี่สำหรับวีลแชร์ ฯลฯ และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ และจัดทำต้นแบบสิ่งอำนวยความสะดวกภาคขนส่ง ๕ แห่ง ได้แก่ ป้ายรถเมล์อนุสาวรีย์ชัยฯ สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพ (ถนนบรมราชชนนี) สถานีรถไฟฟ้าความเร็วสูงนครปฐม และท่าอากาศยานดอนเมือง (๓) ด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม สนับสนุนการจัดทำตู้สื่อสาร (TTRS) จัดทำเว็บไซต์เพื่อให้

คนพิการทางการเห็น และจัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นศูนย์กลางแจ้งข้อมูลข่าวสารสิ่งอำนวยความสะดวก ในสถานที่ต่างๆ (๔) ด้านการศึกษาและฝึกอาชีพ ยังเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะกลุ่มโดยเฉพาะในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนระดับอุดมศึกษาได้เริ่มจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อทุกคน แต่การจัดอุปกรณ์และ วิธีการเรียนการสอนเพื่อคนทุกกลุ่มยังไม่ชัดเจน และ (๕) ด้านสาธารณสุขและอุปกรณ์ช่วยเหลือ นอกเหนือจากการผลักดันให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานพยาบาลยังมีระบบติดตาม ตรวจสอบ มาตรฐานอาคาร สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือและสิทธิการรักษาพยาบาล

๒.๒ สศช. ร่วมกับศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ (SAB) สำรวจความต้องการและการ เข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกของกลุ่มผู้พิการ ๓ ประเภท คือ ผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ผู้พิการทางการ มองเห็น และผู้พิการทางการได้ยิน จำนวน ๑,๑๘๔ คน ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล เชียงใหม่ นครราชสีมา ชลบุรีและสงขลา ในระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม ๒๕๕๙ พบว่า ผู้พิการมีความต้องการ มากที่สุด ๕ ด้าน ได้แก่

(๑) ด้านอาคารสถานที่สาธารณะ ผู้พิการมีความต้องการเข้าถึงอาคาร สถานที่ สาธารณะต่างๆ ร้อยละ ๗๙.๗ โดยต้องการเข้าถึงสถานพยาบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นสถาบันการเงิน และสถานศึกษา

(๒) ด้านระบบขนส่งสาธารณะ ผู้พิการต้องการระบบขนส่งสาธารณะร้อยละ ๖๖.๓ โดยรถขนส่งสาธารณะที่มีความต้องการมากที่สุดคือ รถประจำทาง/รถตู้ รถรับจ้าง (มอเตอร์ไซด์/แท็กซี่) และรถไฟฟ้า ยังพบข้อจำกัดและอุปสรรคในการเดินทางผ่านขนส่งสาธารณะ ได้แก่ การเชื่อมต่อกับขนส่ง สาธารณะอื่นมีอุปสรรค เช่น ขาดทางลาดระหว่างสถานีกับป้ายรถเมล์หรือพื้นที่นอกสถานี ฯลฯ การให้ ข้อมูลด้านอักษรเบลล์ไม่มีหรือไม่เพียงพอในสถานีบริการทุกรูปแบบ รวมทั้งยังขาดลิฟท์ในสถานีรถไฟฟ้า บางแห่ง เป็นต้น

(๓) ด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม ผู้พิการร้อยละ ๗๖.๑ ต้องการ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม โดยต้องการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์/เคเบิลทีวีมากที่สุด รองลงมาเป็นอุปกรณ์การสื่อสาร และอินเทอร์เน็ต

(๔) ด้านการศึกษาและฝึกอาชีพ ผู้พิการมีความต้องการบริการการศึกษาและฝึกอาชีพ เพียงร้อยละ ๖๗.๕ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่สามารถศึกษาหรือประกอบอาชีพได้ โดยผู้พิการต้องการ บริการฝึกอบรบอาชีพมากที่สุด รองลงมาเป็นทุนการศึกษาสำหรับผู้พิการและการจัดหางาน

(๕) ด้านสาธารณสุขและอุปกรณ์ช่วยเหลือ ผู้พิการต้องการเข้าถึงหลักประกัน รักษาพยาบาลมากที่สุดร้อยละ ๙๐.๒ โดยต้องการรองลงมาเป็นการสนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือความ พิการ และการฟื้นฟูสภาพพิการ

๒.๓ การขับเคลื่อนการออกแบบที่เป็นสากลเพื่อคนทุกกลุ่มจึงควรมีการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) การพัฒนาระบบมาตรฐานและกลไกการติดตามตรวจสอบ โดยจัดทำระบบ มาตรฐานที่มีความชัดเจนในการก่อสร้างและกำหนดให้การออกแบบเพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มอยู่ใน มาตรฐานการผลิตสินค้า

(๒) การสร้างความรู้และทัศนคติที่ถูกต้อง โดยรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ปลุกฝังให้ตระหนักถึงประโยชน์และความจำเป็น ตลอดจนสอดแทรกในเนื้อหาการเรียนการสอนและ กำหนดเป็นหลักสูตรในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

(๓) การบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน โดยจัดทำแผนบูรณาการเพื่อให้เกิดการประสานงาน และสนับสนุนกัน เนื่องจากการออกแบบที่เป็นสากลเป็นเรื่องที่ต้องวางแผนระยะยาวและมีความเชื่อมโยงกัน

(๔) การส่งเสริมภาคธุรกิจเพื่อจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างนวัตกรรมการออกแบบ สินค้าและบริการเพื่อคนทุกกลุ่ม โดยประชาสัมพันธ์และรับรองสถานที่ สินค้าบริการของธุรกิจที่มีการ ดำเนินการออกแบบเพื่อคนทุกกลุ่มให้เป็นทางเลือกและเพิ่มจำนวนของผู้ใช้บริการ ส่งเสริมการจัดแข่งขัน ออกแบบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนให้ความรู้ภาคธุรกิจเพื่อตระหนักถึงการยกระดับสินค้าบริการ และเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขัน

(๕) การพัฒนาและรวบรวมกฎหมายเพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้อง เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งสร้างความเข้าใจต่อคนในสังคมและสามารถนำไปใช้ได้สะดวก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรเมธี วิมลศิริ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นางณิชารรณ สัจจะปกาสิต)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อย ๓๖๐๑

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๒๘๐๓

E-mail naiyana@nesdb.go.th

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๐๔๙
ที่ นร ๐๔๐๓ (กร ๕)/๒๗๒๒ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๐
เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอเรื่องภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

(นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์)

รองนายกรัฐมนตรี

ฯ

ฯ

ฯ

ฯ

ฯ

“...สังคมใดๆ ก็ตามย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ที่ผลักดันให้เป็นไป.
ถ้าปล่อยให้มันเป็นไปโดยไร้จุดหมาย ปราศจากการควบคุมดูแล
และการปรับปรุงให้เข้าระเบียบอันเหมาะสม
ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมที่เสื่อมและวุ่นวายสับสนได้.
จึงเป็นการจำเป็นที่บุคคลในสังคมจะต้องช่วยกันจัดวางแนวทางการเปลี่ยนแปลง
ให้ถูก ให้ดี ให้เป็นการสร้างสรรค์ เพื่อควบคุมระดับประคอง
การเปลี่ยนแปลงนั้นให้พัฒนาไปอย่างมีระเบียบและหลักเกณฑ์
สู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ คือความผาสุก ความมั่นคง และความก้าวหน้า
ของทุกคนในสังคม อันรวมเรียกว่าการพัฒนาสังคม. ...”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการสัมมนาเรื่อง “วิถีชีวิตอิสลามกับการพัฒนาสังคม” วันที่ 7-11 พฤศจิกายน 2531

“...การรักษาความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายเป็นปัจจัยของเศรษฐกิจที่ดี และสังคมที่มั่นคง เพราะร่างกายที่แข็งแรงนั้น โดยปกติ
จะอำนวยผลให้สุขภาพจิตใจสมบูรณ์ด้วย และเมื่อมีสุขภาพสมบูรณ์ดีพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ย่อมมีกำลังทำประโยชน์
สร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองได้เต็มที... สุขภาพที่สมบูรณ์ในร่างกายและจิตใจนั้น เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์
จรรโลงประเทศ อันจะเป็นทางขจัดปัญหาของสังคมส่วนสำคัญลงได้ และจะทำให้การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศบรรลุถึง
ความสำเร็จ มั่นคง และเจริญก้าวหน้า...”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล วันที่ 22 ตุลาคม 2522

“...การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใด
ให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ
ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด...”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ วันที่ 27 กรกฎาคม 2524

ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวม ปี 2559
Social Situation and Outlook

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนธันวาคม 2560
ISSN 1950-1824

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความเคลื่อนไหวทางสังคมในไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2559 พบว่า รายได้และผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังและ สถานการณ์โรคไข้เลือดออก ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินดีขึ้น ประชาชนมีการออมเพื่อเกษียณอายุเพิ่มขึ้น การร้องเรียนของผู้บริโภค ลดลง อย่างไรก็ดี ยังมีประเด็นที่ต้องติดตามและเฝ้าระวัง ได้แก่ สถานการณ์การจ้างงาน การว่างงาน คุณภาพการศึกษา การเจ็บป่วยด้วยโรค ไข้หวัดใหญ่และโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน การเกิดอุบัติเหตุจราจร และการขับเคลื่อน การออกแบบที่เป็นสากลในสังคมไทยอย่างทั่วถึงเพียงพอ

- ไตรมาสสี่ปี 2559 อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 0.97 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2558 การจ้างงานลดลงร้อยละ 2.1 จากภาคเกษตรที่หดตัวร้อยละ 6.0 และภาคนอกเกษตรหดตัวร้อยละ 0.7 ในสาขาการผลิตและการขนส่ง ตลอดปี 2559 การจ้างงานลดลง ร้อยละ 0.9 จากการลดลงทางกิจกรรมทางการเกษตร โดยการจ้างงานภาคเกษตรลดลงร้อยละ 4.3 ส่วนภาคนอกเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 0.99 สูงขึ้นจากปี 2558 ค่าจ้างแรงงานและผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 และ 4.1
- ประชากรไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 8.5 ปี แต่ยังคงต่ำกว่าการศึกษาพื้นฐาน ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั้งในไทยและเวที โลกบ่งชี้ให้ต้องเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเร่งด่วนเพื่อสร้างให้เป็นคนไทยที่คิดเป็น มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะการทำงานในอนาคต ที่จะไปแข่งขันในตลาดโลกได้ สามารถแก้ปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนในธุรกิจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้
- การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงร้อยละ 3.8 โดยผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกลดลงร้อยละ 70.5 แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ ซึ่งพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และโรคไม่ติดต่อเรื้อรังยังเป็นปัญหาสำคัญและทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิต
- คนไทยยังมีแนวโน้มดื่มสุราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 30 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 34 ในปี 2558 โดยกลุ่มอายุ 15-24 ปี มีอัตราการดื่ม เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22.2 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 29.5 ในปี 2558 ผู้ที่ดื่มเป็นประจำตั้งแต่ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 39.5 โดยเป็นกลุ่มอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 12.0 ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อลดจำนวนนักดื่มและผลกระทบต่างๆ ที่จะตามมา
- คดีอาญาโดยรวมทั้งปี 2559 ลดลงร้อยละ 6.3 คดีชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และคดียาเสพติดลดลงร้อยละ 18.9 18.2 และ 3.1 ขณะที่ ไตรมาสสี่ปี 2559 คดีอาญาโดยรวมและคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2 และ 14.8 จากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 จึงยังมีความจำเป็นในการบังคับใช้ กฎหมายอย่างเคร่งครัด การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด รวมทั้งการให้ความรู้เพื่อมิให้ตกเป็นเหยื่อจากภัยอาชญากรรมในหลายรูปแบบ
- ไตรมาสสี่ปี 2559 อุบัติเหตุจราจรทางบกและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.6 และ 29.3 ทั้งปี 2559 เกิดอุบัติเหตุและมีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20.7 และ 31.5 ในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2560 พบการเกิดอุบัติเหตุและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 16 และ 25.8 อีกทั้งยังเกิดอุบัติเหตุ จากรถคู่สาธารณะทำให้มีผู้เสียชีวิตในแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก จึงได้มีมาตรการยกระดับมาตรฐานและการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ ที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และเพียงพอ
- ประชาชนมีการออมเพื่อเกษียณอายุเพิ่มขึ้น ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมในปี 2559 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 เป็น 14.04 ล้านคน สมาชิก กองทุนการชื้อมแห่งชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.6 เป็น 0.52 ล้านคน แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายทำให้มีแรงงานกว่าร้อยละ 50 ยังไม่มีหลักประกัน ด้านรายได้หลังเกษียณโดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ จึงต้องเร่งขยายความครอบคลุม ปริมาณเงินออม และการบริหารเงินหลังเกษียณ
- การร้องเรียนของผู้บริโภคลดลง หากต้องเร่งคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ICT การร้องเรียน สคบ. และ กสทช. ลดลงร้อยละ 5.5 และ 9.6 จากไตรมาสก่อน แต่การขายตรงและตลาดแบบตรง และการโฆษณาผ่านช่องทางออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นตามการค้าขายและโฆษณาผ่านทางออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น จึงต้องเร่ง ให้ความรู้ ออกกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการค้าเพื่อรองรับการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

บทความเรื่อง “การออกแบบที่เป็นสากล: ภูมิธรรมของสังคมเสมอภาค”

เป็นแนวคิดเพื่อสร้างสังคมให้น่าอยู่ ส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้อยู่ได้โดยพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด และมีความสำคัญมากขึ้นจากการเข้าสู่ สังคมสูงอายุที่ทำให้มีผู้เจ็บป่วยเรื้อรัง พิการและทุพพลภาพมากขึ้น การขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมสำคัญคือ การออกแบบอาคารสถานที่ต่างๆ ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 5 ด้าน ได้แก่ ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ป้ายสัญลักษณ์และบริการข้อมูล รวมทั้งการดำเนินงานสำคัญๆ ในระบบขนส่งสาธารณะ ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และอุปกรณ์ช่วยเหลือ แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความทั่วถึงเพียงพอและการใช้ ประโยชน์ได้จริง เนื่องจากทัศนคติต่อการออกแบบที่เป็นสากลไม่ถูกต้อง การขาดการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน การติดตามตรวจสอบ ข้อจำกัด ด้านสภาพบังคับ และการมีส่วนร่วมของผู้พิการที่จำกัด ทำให้ผู้พิการเข้าถึงบริการในระดับที่ต้องการได้น้อย ซึ่งต้องเร่งพัฒนาระบบมาตรฐานและ กลไกการติดตามตรวจสอบ สร้างความรู้และทัศนคติที่ถูกต้อง รวบรวมและพัฒนากฎหมายเพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อน ตลอดจนส่งเสริมภาคธุรกิจ เพื่อจัดตั้งอำนวยความสะดวกและพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อให้มีการขับเคลื่อนการออกแบบที่เป็นสากลในสังคมไทยอย่างทั่วถึงเพียงพอ

ส่วนแรก: ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ

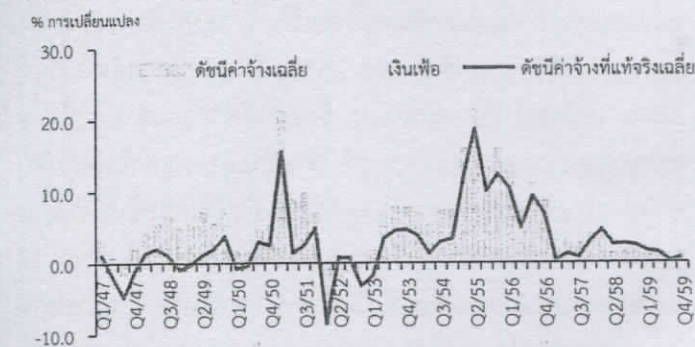
ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสี่ ปี 2559

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)					การเปลี่ยนแปลง (%) (QoQ)								
	2558	2559				2558	2559							
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
กำลังแรงงานรวม	38.7	38.5	38.3	38.2	38.7	37.9	38.3	0.4	-0.1	0.1	-0.6	-0.2	-2.1	-0.7
1. ผู้มีงานทำ	38.4	38.0	37.7	37.4	38.3	37.4	37.7	0.3	-0.2	0.19	-0.9	-0.2	-2.5	-0.9
(การทำงานค่าจ้าง*)	0.3	0.3	0.3	0.4	0.2	0.2	0.3	15.0	6.33	4.2	26.8	-13.4	-15.4	0.9
1.1 ภาคเกษตร	12.9	12.3	11.2	11.0	12.7	12.2	11.7	-0.7	-3.6	-2.7	-6.2	-2.3	-6.0	-4.3
1.2 นอกภาคเกษตร	25.4	25.7	26.5	26.4	25.6	25.3	25.9	0.8	1.6	1.5	1.4	0.9	-0.7	0.8
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.4	6.5	6.4	6.4	6.2	6.1	6.3	-1.0	0.9	-2.2	-1.7	-1.9	-4.4	-2.6
- ก่อสร้าง	2.0	2.3	2.6	2.6	2.2	2.1	2.7	-4.9	0.6	5.8	5.4	0.1	0.2	3.1
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.1	6.2	6.4	6.4	6.3	6.2	16.3	0.3	-0.1	2.9	1.4	3.9	1.9	2.5
- โรงแรม/ภัตตาคาร	2.7	2.6	2.7	2.8	2.7	2.7	2.7	4.0	3.0	2.9	4.0	6.1	0.1	3.2
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.2	1.2	1.3	1.2	1.1	1.2	1.2	-0.2	2.0	3.9	0.9	-7.3	-3.1	-1.4
- การศึกษา	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1	1.2	1.2	2.5	2.5	3.2	-1.1	-2.6	1.3	0.2
- อื่นๆ	5.8	5.8	5.9	6.0	5.8	5.8	5.9	4.1	3.7	0.7	2.6	1.3	0.1	1.2
2. จำนวนผู้ว่างงาน	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	30.2	5.5	2.4	22.3	1.8	18.6	1.2
อัตราว่างงาน (%)	0.8	0.88	0.97	1.08	0.94	0.97	1.0							
3. แรงงานฤดูกาล	0.1	0.2	0.3	0.4	0.1	0.1	0.2	-35.2	8.7	-15.8	12.4	-28.4	81.2	2.6
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.2	0.5	0.7	0.9	0.2	0.3	0.5							
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอชที)	47.1	46.1	44.0	46.5	47.1	48.9	46.6	-0.9	-1.7	0.8	-0.7	0.6	-6.8	-1.6
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (ทุกสถานภาพ)	43.9	43.2	41.8	43.1	44.1	43.9	43.2	-1.4	-2.0	0.0	-1.3	1.1	11.4	2.8
5.1 ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.**	0.5	0.7	1.0	1.0	0.3	0.5	0.7	21.8	18.7	-12.2	14.5	-17.3	-10.2	-5.0
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.08	0.08	0.08	0.1	0.0	0.1	0.1	66.9	36.7	-18.9	29.3	-6.0	-21.1	-5.2
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	0.4	0.6	0.9	0.8	0.3	0.4	0.6	16.0	16.8	-11.6	12.8	-18.8	-8.2	0.9
5.2 ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.**	5.9	6.8	8.5	6.4	5.5	5.5	6.5	5.5	12.4	-2.0	-0.8	-13.5	-5.8	-5.5
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.3	0.3	0.3	0.4	0.2	0.2	0.3	15.0	6.3	4.2	26.9	-13.4	-15.4	0.9
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	5.6	6.6	8.2	6.1	5.2	5.3	6.2	5.1	12.6	-2.2	-2.1	-13.5	-5.4	-5.5
5.3 ผู้ที่ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	28.3	27.1	25.1	26.8	28.2	27.5	26.9	-0.9	-2.8	0.2	-2.2	1.9	-2.5	-0.7
5.4 ผู้ที่ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	8.8	8.6	7.5	8.0	8.5	8.2	8.0	-9.9	-11.0	-10.6	-10.7	0.2	-6.6	-7.0
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง	0.1	0.3	0.3	0.5	0.1	0.2	0.3	-0.9	15.5	-16.5	15.9	-20.3	23.3	0.6
อัตราว่างงานแฝง (%)	0.4	0.7	0.9	1.2	0.3	0.5	0.7							

หมายเหตุ: * ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์** และต้องการทำงานเพิ่ม และผู้รอฤดูกาล อัตราการว่างงานแฝง = ผู้ว่างงานแฝง/กำลังแรงงาน ** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 1 การเปลี่ยนแปลงค่าจ้าง และเงินเพื่อ

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย รายได้ยังคงเพิ่มขึ้น

ไตรมาสสี่ปี 2559 มีการจ้างงาน 37,429,716 คน ลดลงร้อยละ 2.5 จากช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว โดยการจ้างงานภาคเกษตรลดลงร้อยละ 6.0 เนื่องจากความเสียหายของพื้นที่เพาะปลูกจากอุทกภัยและเกษตรกรต้องเลื่อนการเพาะปลูกออกไป ภาคนอกเกษตรมีการจ้างงานลดลงร้อยละ 0.7 ในสาขาการผลิตและการขนส่ง ลดลงร้อยละ 4.4 และ 3.1 ส่วนสาขาก่อสร้าง การค้าส่ง/ค้าปลีก และการโรงแรม ภัตตาคารเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 1.9 และ 0.1 ตามลำดับ

อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 0.97 สูงกว่าร้อยละ 0.8 ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว มีผู้ว่างงาน 366,331 คน โดยชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอยู่ที่ 48.9 ชั่วโมง/สัปดาห์ จากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วที่ 47.1 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในส่วนของค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ไม่รวมค่าล่วงเวลาและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5

ตลอดปี 2559 ผู้มีงานทำมีจำนวน 37,692,651 คน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 0.9 เป็นการลดลงจากภาคเกษตร ร้อยละ 4.3 จากการที่กิจกรรมทางการเกษตรลดลงเนื่องจากผลกระทบภัยแล้งในช่วงปลายปี 2558 ถึงช่วงกลางปี 2559 และช่วงครึ่งหลังปี 2559 เกิดความเสียหายจากอุทกภัยที่ทำให้เกษตรกรต้องเลื่อนการเพาะปลูกออกไป ส่วนการจ้างงานนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 ในสาขาก่อสร้าง การขายส่ง/ขายปลีก และสาขาโรงแรมและภัตตาคาร เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.1 2.5 และ 3.2 ตามลำดับ

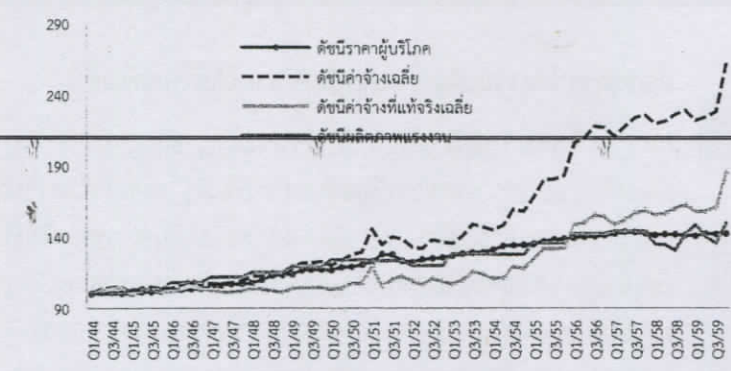
การว่างงานเพิ่มสูงขึ้น โดยอัตราการว่างงานปี 2559 เท่ากับร้อยละ 0.99 เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 0.88 ในปี 2558 โดยมีผู้ว่างงาน 377,466 คน เพิ่มขึ้นทั้งผู้ที่เคยทำงานมาก่อน และผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อน ส่วนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยภาคเอกชนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 46.1 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในปี 2558 เป็น 46.6 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในปี 2559

ค่าจ้างแรงงานที่ไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ และค่าล่วงเวลาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 ขณะที่ค่าจ้างแรงงานภาคเอกชนที่ไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ และค่าล่วงเวลาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 ผลผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 โดยภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 และภาคนอกเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7

แผนภาพ 2 ดัชนีค่าจ้างเฉลี่ย และดัชนีราคาผู้บริโภค

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สศช., สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการค่าจ้างเรื่อง อัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ (ฉบับที่ 6)

1. สาขาอาชีพช่างเทคนิคเขียนแบบเครื่องกล ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละ สี่ร้อยหกสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละห้าร้อยห้าสิบบาท
2. สาขาอาชีพช่างเชื่อมทิกสำหรับอุตสาหกรรมจักรกลและโลหะการ ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละห้าร้อยบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละ หกร้อยบาท
3. สาขาอาชีพช่างเทคนิคระบบส่งกำลัง ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละ สี่ร้อยห้าสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละห้าร้อยสี่สิบบาท
4. สาขาอาชีพช่างเทคนิคระบบไฮดรอลิก ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละ สี่ร้อยหกสิบบาทและระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละห้าร้อยห้าสิบบาท
5. สาขาอาชีพช่างเชื่อมระบบท่อในอุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศและ เครื่องทำความเย็นระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละสี่ร้อยบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละสี่ร้อยแปดสิบบาท
6. สาขาอาชีพช่างเทคนิคเครื่องปรับอากาศขนาดใหญ่ ระดับ 1 เป็นเงินไม่ น้อยกว่าวันละสามร้อยแปดสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่า วันละสี่ร้อยเจ็ดสิบบาท
7. สาขาอาชีพช่างเทคนิคห้องเย็นขนาดเล็ก ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละ สามร้อยแปดสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละสี่ร้อยเจ็ดสิบบาท
8. สาขาอาชีพพนักงานประกอบเครื่องปรับอากาศ ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละ สามร้อยเจ็ดสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละสี่ร้อยห้าสิบบาท
9. สาขาอาชีพช่างเทคนิคเครื่องกักอัดโนมัต ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละ สี่ร้อยห้าสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละห้าร้อยสี่สิบบาท
10. สาขาอาชีพช่างเทคนิคเครื่องอัดฉีดเอม ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละสี่ร้อย สามสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละห้าร้อยสิบบาท
11. สาขาอาชีพช่างเทคนิคเครื่องไวรค์อัดฉีดเอม ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละ สี่ร้อยสามสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละห้าร้อยสิบบาท
12. สาขาอาชีพช่างขัดเงาแม่พิมพ์ ระดับ 1 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละสามร้อย แปดสิบบาท และระดับ 2 เป็นเงินไม่น้อยกว่าวันละสี่ร้อยห้าสิบบาท

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่เศษ 26 ง 24 มกราคม 2560

ตลอดปี 2559 มีความเคลื่อนไหวด้านแรงงานที่สำคัญ ดังนี้

- การปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2560 คณะรัฐมนตรีรับทราบการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ ที่คณะกรรมการค่าจ้างเสนอ โดยมีการปรับขึ้นทั้งสิ้น 69 จังหวัด ในอัตรา 5-10 บาท และอีก 8 จังหวัดไม่ได้รับ การอนุมัติให้ปรับขึ้นค่าจ้าง การปรับขึ้นค่าจ้างครั้งนี้เป็นการ ปรับขึ้นครั้งแรกในรอบ 4 ปี นับจากปี 2556
- การสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุและผู้พิการ กรมการจัดหางานได้จัดตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุ (Employment Service Center for Elderly Workers) พร้อมทั้ง จัดทำเว็บไซต์ขึ้นทะเบียนหางานผู้สูงอายุ www.doe.go.th/elderly เพื่อขยายโอกาสการจ้างงาน และเป็นฐานข้อมูลผู้สูงอายุ ให้นำนายจ้างหรือสถานประกอบการพิจารณาคัดเลือกเข้าทำงาน ซึ่งเปิดให้บริการพร้อมกันทั่วประเทศ 87 แห่ง เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2559 โดยจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2559 ที่ผ่านมามีผู้สูงอายุขึ้นทะเบียน online แล้วถึง 1,111 คน
- การปรับค่าจ้างและการเพิ่มสาขามาตรฐานฝีมือ แรงงาน กระทรวงแรงงานได้ออกประกาศอัตราค่าจ้างตาม มาตรฐานฝีมือ (ฉบับที่ 5) เพิ่มการบังคับใช้ค่าจ้างตาม มาตรฐานฝีมือแรงงานอีก 20 สาขาอาชีพใน 5 กลุ่ม อุตสาหกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่ ยานยนต์ อัญมณี และกลุ่มลอจิสติกส์ โดยในกลุ่มเหล่านี้จะมี อัตราค่าจ้างตั้งแต่ 300 บาทขึ้นไปจนถึงประมาณวันละ 550 บาท มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2559 ที่ผ่านมา
- การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวประกอบอาชีพ ในไทยอย่างเร่งด่วนและระยะยาว เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2559 กระทรวงแรงงานได้เห็นชอบกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหา แรงงานต่างด้าวแย่งอาชีพคนไทยเป็น 2 ระยะ คือ (1) ระยะ เร่งด่วน (กันยายน-ธันวาคม 2559) โดยกรมการจัดหางาน ประสานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่าย ความมั่นคง ออกตรวจปราบปราม การลักลอบการทำงานของ คนต่างด้าวในเขตกรุงเทพฯ ควบคุมกับการดำเนินการพื้นที่จังหวัด โดยในเขตกรุงเทพฯ ปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธาน คณะทำงาน และต่างจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน คณะทำงาน พร้อมทั้งมีการกำหนดการออกตรวจโดยเน้นกลุ่ม ที่ประกอบอาชีพที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวทำ เช่น ค้าขาย รปภ. ธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถบังคับใช้และป้องปรามการกระทำผิดได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ

มาตรการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

ทั้งหมด 17 โครงการ วงเงินรวม 2,514.77 ล้านบาท ประกอบด้วย

1. การหยุดยั้งความเสียหาย 4 โครงการ ได้แก่
  - 1.1 การบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็น โดยใช้น้ำหมักชีวภาพ พ.ศ.6 ในพื้นที่ 5 องค์กร
  - 1.2 การจ้างงานชลประทาน
  - 1.3 โครงการฝึกอบรม การซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดเล็ก
  - 1.4 คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ พืช ปศุสัตว์ ประมง
2. การเสริมสร้างฟื้นฟู 10 โครงการ ได้แก่
  - 2.1 ด้านพืช ประกอบด้วย
    - 1) โครงการฟื้นฟูพื้นที่เกษตรโดยปรับปรุงบำรุงดิน
    - 2) โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร โดยสนับสนุนสารชีวภัณฑ์ป้องกันโรคไม้ยืนต้น (สารไตรโคเดอร์มา) รวมทั้งส่งเสริมการปลูกผักเพื่อบริโภคและสร้างรายได้
    - 3) โครงการฟื้นฟูเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม
  - 2.2 ด้านปศุสัตว์ ประกอบด้วย
    - 1) โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านปศุสัตว์ระยะเร่งด่วน
    - 2) โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริส่งเสริมอาชีพโคเนื้อ/กระบือ
  - 2.3 ด้านประมง ประกอบด้วย
    - 1) โครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยด้านประมง เงินทุนฟื้นฟูการเลี้ยงสัตว์น้ำ
  - 2.4 ด้านลดภาระหนี้สิน/สินเชื่อใหม่ ประกอบด้วย
    - 1) การให้ความช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ประสบภัย ซึ่งขยายระยะเวลาชำระหนี้ 6 เดือน โดยรัฐชดเชยดอกเบี้ย 3%
    - 2) การให้ความช่วยเหลือลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนที่ประสบภัย โดยงดคิดดอกเบี้ย 1 ปี ในปีถัดไป ให้ลดดอกเบี้ยจากเดิม 5% เป็น 2% เป็นเวลา 2 ปี
    - 3) มาตรการช่วยเหลือด้านหนี้สินเกษตรกรที่เป็นลูกหนี้สินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยยกเว้นดอกเบี้ยสินเชื่อในปี 2560 และขยายเวลาการชำระหนี้เพื่อบรรเทาภาระหนี้สินให้กับเกษตรกร ตลอดจนเพิ่มวงเงินสินเชื่อเพื่อฟื้นฟูช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรในเขต ส.ป.ก.
  - 2.5 ด้านระบบชลประทาน

การซ่อมแซมโครงการชลประทาน เนื่องจากจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการฟื้นฟูกลับคืนมา รวมถึงการจัดทำแผนงานโดยเฉพาะการพัฒนา Flood Way ได้ประสานกับผังเมืองเพื่อดำเนินการเตรียมแผนดังกล่าว รวมทั้งกรมชลประทานได้ดำเนินการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. มาตรการช่วยเหลือเยียวยา ตามระเบียบและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง 3 โครงการ ได้แก่
  - 3.1 การช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกร คราวเรือนละ 3,000 บาท
  - 3.2 การช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการ
  - 3.3 การช่วยเหลือตามระเบียบกองทุนพัฒนาข้าวพารา เป็นทุนปลูกแทน 16,000 บาทต่อไร่

ที่มา: มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560

และ (2) ภายในปี 2560 หน่วยงานด้านความมั่นคงและตำรวจตรวจคนเข้าเมืองเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบคัดกรองการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว ดำเนินการตรวจบังคับใช้กฎหมายตามแผนการตรวจของชุดเฉพาะกิจ เสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่จำเป็น และปฏิบัติกรูข่าวสารอย่างต่อเนื่องเพื่อรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนร่วมมือกันเฝ้าระวังแจ้งเบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย

- การกระตุ้นการสนับสนุนการพัฒนาฝีมือแรงงานจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีเป้าหมายที่จะสร้างกำลังคนของประเทศให้เป็นกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ “Productive Manpower” ผ่านการสร้างระบบและรากฐานการดำเนินงานด้านแรงงานที่มีความยั่งยืนและเป็นมาตรฐานสากล ในปีงบประมาณ 2559 กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้พัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน และทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานจำนวน 243,372 คน ส่งเสริมสถานประกอบกิจการในการพัฒนาทักษะลูกจ้างตนเองและนำค่าใช้จ่ายมาลดหย่อนภาษีมากกว่า 8,000 แห่ง พัฒนากำลังแรงงานได้กว่า 3.3 ล้านคน และได้เตรียมวางยุทธศาสตร์การปฏิรูปกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศไทย 4.0 ต่อไป

ประเด็นติดตามที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อภารกิจงานและรายได้ของแรงงานในปี 2560 ได้แก่

- การจ้างงานภาคเกษตร แม้ว่าในปี 2560 สภาพอากาศได้คลี่คลายและเข้าสู่สภาวะปกติแล้ว แต่อุทกภัยที่เกิดขึ้นในเดือนธันวาคม 2559 ถึงมกราคม 2560 ทำให้เกิดความเสียหายกับประชาชนและเกษตรกร โดยมีพืชมากกว่า 1,095,302 ไร่ ด้านประมง 96,114 ตารางเมตร และด้านปศุสัตว์รวม 8,882,014 ตัว ซึ่งต้องช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟูที่ทำกินของเกษตรกรต่อไป นอกจากนี้ แม้ว่าในภาพรวมปริมาณน้ำในเขื่อนทั่วประเทศที่เป็นน้ำต้นทุนสำหรับใช้ในฤดูแล้งปี 2560 จะมีปริมาณปกติเทียบเท่ากับปี 2556 แต่ปริมาณน้ำในบางเขื่อนยังมีน้ำน้อยกว่าปีปกติ เช่น เขื่อนลำปาว เขื่อนลำตะคอง เขื่อนลำพระเพลิง เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งอาจจะส่งผลให้มีน้ำไม่พอใช้ในฤดูแล้งที่จะมาถึงนี้ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการเตรียมความพร้อมปฏิบัติการฝนหลวง การจัดสรรน้ำ และแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง

- การว่างงาน แม้อัตราการว่างงานของประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยปี 2559 เท่ากับร้อยละ 1.0 แต่มีแนวโน้ม

Road Map การช่วยเหลือฟื้นฟูเกษตรกรที่ประสบอุทกภัยภาคใต้ ปี 2560

แบ่งเป็น 3 ระยะประกอบด้วย

การฟื้นฟูหลังน้ำลดระยะเร่งด่วน 17-31 มี.ค. 2560

- ทีมวิชาการ (คลินิกเกษตรเคลื่อนที่) - ประเมินความเสียหาย ความต้องการของเกษตรกร - แนะนำดูแลเบื้องต้น (พืช ประมง ปศุสัตว์) - สร้างการรับรู้มาตรการช่วยเหลือของรัฐ
- เร่งระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่มต่ำ
- บำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็น โดยใช้ พต.6 (พด.)
- การช่วยเหลือดูแลสุขภาพสัตว์
- การช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ
- มาตรการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยฯ (ครัวเรือนละ 3,000 บาท)

ระยะสั้น มี.ค.-ก.ย. 2560

การฟื้นฟูซ่อมสร้าง

- การฟื้นฟูปรับปรุงดิน
- การฟื้นฟูอาชีพด้านพืช - พืช GI ปาล์มน้ำมัน - ข้าว - พืชสวน พืชไร่ - ยางพารา
- การฟื้นฟูอาชีพด้านปศุสัตว์
- การฟื้นฟูอาชีพด้านประมง
- การซ่อมแซมระบบชลประทาน

การฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจ

- การสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อการลงทุน ในการประกอบอาชีพ
- การลดภาระหนี้สินขยายระยะเวลาชำระหนี้ให้เกษตรกร
- การควบคุมราคา คุณภาพปัจจัยการผลิต

ระยะยาว ปี 2560-2563 การฟื้นฟูพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ (ชป.)

- การพัฒนาก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ
- การปรับโครงสร้างการผลิต/อาชีพในพื้นที่ลุ่มต่ำ/น้ำท่วมซ้ำซาก โดยใช้ Agri-Map
- การพัฒนาระบบพยากรณ์และแจ้งเตือนภัย ระบบการประเมินความเสียหาย ระบบการรายงาน
- การปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556-2558 จากร้อยละ 0.8 0.9 และ 0.9 ตามลำดับ และในเดือนมกราคม 2560 อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 1.2 ประกอบกับการคาดการณ์ผู้จบการศึกษาใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานในปี 2560 ประมาณ 5.5 แสนคน และประมาณร้อยละ 61 เป็นผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม คาดว่าในปี 2560 เศรษฐกิจจะขยายตัวร้อยละ 3.0-4.0 โดยมีการขยายตัวดีในทุกด้าน โดยเฉพาะการลงทุนภาคเอกชนและการส่งออกที่มีแนวโน้มจะขยายตัวดีขึ้นหลังจากที่ชะลอตัว/หดตัวในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา คาดว่าจะช่วยเพิ่มตำแหน่งงานและสามารถรองรับแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้

- การปรับตัวของตลาดแรงงานเข้าสู่ยุคดิจิทัล 4.0 จะมีผลให้ผู้ประกอบการมีการปรับตัวในด้านต่างๆ ทั้งการนำเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและผ่อนกำลังแรงงาน การเงิน/การตลาดที่สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ง่าย สะดวก และไม่จำกัดเวลา เหล่านี้จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงาน ทั้งคุณสมบัติและผลตอบแทนของแรงงาน โดยรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะสร้างกำลังคนของประเทศให้เป็นการกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ “Productive Manpower” ผ่านการสร้างระบบและรากฐานการดำเนินงานด้านแรงงานที่มีความยั่งยืนและเป็นมาตรฐานสากลเพื่อสอดคล้องกับการนำประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0

- การติดตามการบังคับใช้ค่าจ้างขั้นต่ำ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 และค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงานที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ได้กำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือเพิ่มรวม 12 สาขาอาชีพ โดยราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ ประกาศคณะกรรมการค่าจ้างเรื่อง อัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ (ฉบับที่ 6) เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 ที่ผ่านมา ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ภายใน 90 วัน หลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หนี้สินครัวเรือนชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง

ในไตรมาสสามปี 2559 หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่าเท่ากับ 11,335,652 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 4.1 ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556 จากร้อยละ 11.5 เป็นร้อยละ 6.6 ในปี 2557 ร้อยละ 5.2 ในปี 2558 ร้อยละ 4.7 ในไตรมาสแรกปี 2559 และร้อยละ 4.3 ในไตรมาสสองปี 2559 โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 81.0 ต่อ GDP ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ที่ขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 7.4 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 5.2 ในไตรมาสสามปี 2559

ตาราง 2 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ปี สิ้นระยะเวลา	2555	2556	2557	2558	2559		
					Q1	Q2	Q3
หนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	8.87	9.89	10.54	11.10	11.13	11.24	11.34
%YOY	18.5	11.5	6.6	5.2	4.7	4.3	4.1
- สถาบันรับฝากเงิน	16.9	10.4	6.6	6.1	5.6	5.1	4.8
- สถาบันการเงินอื่น	30.8	18.6	6.6	-0.2	-0.9	-0.6	-0.2
สัดส่วนต่อ GDP	71.8	76.6	80.3	82.0	81.5	81.2	81.0

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 3 การเปลี่ยนแปลงการให้สินเชื่อคงค้างอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์

ปี สิ้นระยะเวลา	สัดส่วน (%)	2558	2559			
			Q1	Q2	Q3	Q4
สินเชื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	100.0	7.1	6.5	6.0	5.2	4.9
- ซื้อที่ดิน	1.4	2.3	-2.0	-5.0	39.9	42.4
- เพื่อที่อยู่อาศัย	49.4	9.5	9.6	9.3	7.0	6.2
- อสังหาริมทรัพย์เพื่อการอื่นๆ	0.1	38.4	25.3	16.1	21.7	24.3
- ซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์	22.6	1.0	1.7	1.6	1.9	1.3
- การศึกษา	0.0	0.7	5.0	13.2	31.1	42.5
- เดินทางไปต่างประเทศ	0.0	4.5	3.4	-4.6	-5.2	-2.8
- บริโภคอื่น ๆ	26.5	8.4	5.7	4.1	3.2	4.1

หมายเหตุ: * สัดส่วนไตรมาสสี่ปี 2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในไตรมาสสี่ปี 2559 หนี้สินครัวเรือนยังมีแนวโน้มชะลอตัวต่อเนื่อง สะท้อนจากยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ที่ขยายตัวชะลอลงเหลือร้อยละ 4.9 โดยเป็นการชะลอลงของสินเชื่อที่อยู่อาศัย¹ และสินเชื่อเพื่อซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์ ซึ่งขยายตัวชะลอลงจากร้อยละ 7.7 และ 1.9 ในไตรมาสสามปี 2559 เป็นร้อยละ 7.0 และ 1.3 ในไตรมาสนี้

ด้านความสามารถในการชำระหนี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม พบว่าลดลงจากร้อยละ 2.73 ในไตรมาสสามปี 2559 เป็นร้อยละ 2.71 ในไตรมาสนี้ และลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยเกินกว่า 1 เดือนแต่ไม่ถึง 3 เดือน ลดลงจากร้อยละ 3.26 ในไตรมาสสามปี 2559 มาอยู่ที่ร้อยละ 3.19 ในไตรมาสนี้

ขณะที่การผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับมีมูลค่า 10,602 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 36.9 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.1 ของยอดสินเชื่อคงค้าง สำหรับการผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อบัตรเครดิตมีมูลค่า 10,383 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 0.7 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.9 ของยอดสินเชื่อคงค้าง

ทั้งนี้ ในช่วงปี 2559 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินมาตรการช่วยเหลือและบรรเทาปัญหาหนี้สินครัวเรือนที่สำคัญๆ ดังนี้

1. โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีรายได้ต่อปีไม่เกิน 100,000 บาท และมีอายุ 18 ปีขึ้นไป มาลงทะเบียนผ่านสาขาของธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารกรุงไทย เพื่อรองรับการจัดสวัสดิการของรัฐในอนาคต ช่วยให้ผู้มีรายได้น้อยได้รับสวัสดิการที่ตรงกับความต้องการ สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างแท้จริง โดยรอบแรกได้เปิดให้ลงทะเบียนเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม-15 สิงหาคม 2559 มีผู้มาลงทะเบียนทั้งสิ้น 8,321,775 คน และจะเปิดให้ลงทะเบียนรอบใหม่ในช่วงเดือนเมษายนศกนี้

2. มาตรการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในชุมชนเมืองตามแนวทางประชารัฐ ซึ่งประกอบด้วย (1) มาตรการสินเชื่อประชารัฐเพื่อประชาชน เพื่อเป็นเงินทุนหรือทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ แก้ปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนในการดำรงชีพ และชำระหนี้สินอื่นๆ รวมทั้งหนี้นอกระบบ (2) มาตรการประชารัฐเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินประชาชนภายใต้นโยบายรัฐบาล โดยลูกค้าของธนาคารออมสิน

¹ สินเชื่อที่อยู่อาศัย = สินเชื่อเพื่อการซื้อที่ดิน + สินเชื่อเพื่อการจัดหาที่อยู่อาศัย + สินเชื่อเพื่อการซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อการอื่นๆ

ตาราง 4 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ปี	2558	2559			
		Q1	Q2	Q3	Q4
หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท)	95,082	96,203	98,200	104,067	105,422
%YOY	13.9	5.0	4.0	4.0	10.9
สัดส่วนต่อ NPLs รวม	28.2	26.9	26.3	26.44	27.33
สัดส่วนต่อสินเชื่อบริการ	2.6	2.6	2.6	2.73	2.71

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 5 สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและบัตรเครดิต

ปี	สินเชื่อบริการ	2558	2559			
			Q1	Q2	Q3	Q4
สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ						
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)		324,644	321,684	327,173	332,877	338,117
%YOY		3.8	2.7	3.2	3.6	4.2
(2) สินเชื่อผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไป		16,794	11,284	10,544	11,365	10,602
%YOY		18.0	-27.1	-33.0	-32.1	-36.9
(2) / (1) (ร้อยละ)		5.2	3.5	3.2	3.4	3.1
สินเชื่อบัตรเครดิต						
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)		336,641	308,863	315,557	316,621	358,413
%YOY		5.8	5.6	6.2	6.0	6.5
(2) ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป		10,452	10,965	9,885	11,859	10,383
%YOY		25.7	22.7	3.0	16.9	-0.7
(2) / (1) (ร้อยละ)		3.1	3.6	3.1	3.7	2.9

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สามารถขอพักชำระหนี้ชั่วคราวหรือขอขยายระยะเวลาชำระหนี้เพื่อลดภาระรายจ่ายได้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนด และ (3) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาอาชีพและสร้างความรู้ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชนเมือง

3) การบริหารงานเพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการการบริหารงานเพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน ภายใต้หลักการที่จะบริหารจัดการปัญหาทั้งด้านลูกหนี้และด้านเจ้าหนี้ควบคู่กันไปอย่างเป็นระบบ ครบวงจร และมีความต่อเนื่องใน 5 มิติ ประกอบด้วย (1) การดำเนินการอย่างจริงจังกับเจ้าหนี้ นอกระบบที่ผิดกฎหมาย (2) การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ (3) การลดภาระหนี้สินนอกระบบโดยการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ (4) การเพิ่มศักยภาพของลูกหนี้ นอกระบบ และ (5) การสนับสนุนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรการเงินชุมชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2560 รัฐบาลได้เปิดตัวโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน เพื่อแสดงเจตนารมณ์ของภาครัฐและหน่วยงานภาคีที่มุ่งมั่นร่วมกันจัดหนี้สินนอกระบบในประเทศไทยให้เป็นศูนย์

4. แผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน พ.ศ. 2560-2564 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างแผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน พ.ศ. 2560-2564 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนที่ชัดเจน สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนผ่านการสร้างรายได้ ลดภาระทางการเงิน การเตรียมความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินภาคประชาชนให้เอื้อต่อการดำเนินการของผู้ให้บริการทางการเงิน และส่งเสริมให้ผู้ให้บริการทางการเงิน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินและสวัสดิการของรัฐได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการออม ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีวินัยทางการเงินมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ ได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติห้ามเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2560 โดยกำหนดอัตราโทษเพิ่มขึ้นจากเดิมผู้เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตราร้อยละ 15 ต่อปีจะมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี

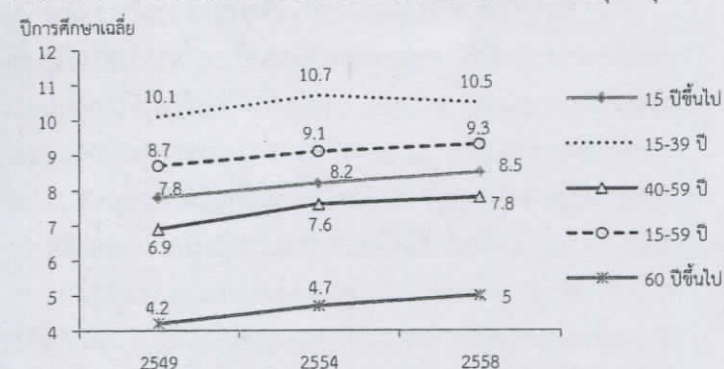

ตาราง 6 นักเรียนต่อประชากรวัยเรียนจำแนกตามระดับการศึกษาปี 2554-2558

ระดับการศึกษา	หน่วย : ร้อยละ				
	2554	2555	2556	2557	2558
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	90.36	90.54	90.20	90.16	91.03
ก่อนประถม	76.80	77.11	75.98	72.93	73.82
ประถม	103.50	104.00	102.72	102.24	102.40
มัธยมต้น	98.43	97.65	96.75	97.13	98.71
มัธยมปลาย	72.18	73.18	75.07	77.29	78.45
- สายสามัญ	46.81	48.28	50.49	52.48	52.85
- สายอาชีพ	25.29	24.82	24.49	24.71	25.49
- สาขาอื่น	0.08	0.08	0.09	0.09	0.10
ปริญญาตรีและต่ำกว่า	47.18	51.85	46.48	46.22	48.17
รวม	80.41	81.54	79.87	79.60	80.59

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ

แผนภาพ 3 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยจำแนกตามกลุ่มอายุ

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ตาราง 7 ผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ปีการศึกษา 2554-2558

ปีการศึกษา	คะแนนเฉลี่ย				
	2554	2555	2556	2557	2558
ประถมศึกษาปีที่ 6					
ภาษาไทย	50.04	45.68	45.02	44.88	49.33
สังคมศึกษา	52.22	44.22	38.31	50.67	49.18
ภาษาอังกฤษ	38.37	36.99	33.82	36.02	40.31
คณิตศาสตร์	52.40	35.77	41.95	38.06	43.47
วิทยาศาสตร์	40.82	37.46	37.40	42.13	42.59
มัธยมศึกษาปีที่ 3					
ภาษาไทย	48.11	54.48	44.25	35.20	42.64
สังคมศึกษา	42.73	47.12	39.37	46.79	46.24
ภาษาอังกฤษ	30.49	28.71	30.35	27.46	30.62
คณิตศาสตร์	32.08	26.95	25.45	29.65	32.40
วิทยาศาสตร์	32.19	35.37	37.95	38.62	37.63
มัธยมศึกษาปีที่ 6					
ภาษาไทย	41.88	47.19	49.26	50.76	49.36
สังคมศึกษา	33.39	36.27	33.02	36.35	39.70
ภาษาอังกฤษ	21.80	22.13	25.35	23.44	24.98
คณิตศาสตร์	22.73	22.73	20.48	21.74	26.59
วิทยาศาสตร์	27.90	33.10	30.48	32.54	33.40

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ปรับไม่เกิน 1,000 บาท เป็นจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ได้เปิดช่องทางให้เจ้าหน้าที่นอกระบบเข้าสู่ระบบ โดยจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อรายย่อย ทั้งสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ สินเชื่อ nano ไฟแนนซ์ และสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ และเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2560 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยและเกษตรกรรายย่อยที่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินฉุกเฉินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนภายในครอบครัว โดยให้สินเชื่อรายละไม่เกิน 50,000 บาท ระยะเวลากู้ไม่เกิน 5 ปี อัตราดอกเบี้ยคงที่ไม่เกินร้อยละ 0.85 ต่อเดือน หรือคิดอัตราดอกเบี้ยประมาณร้อยละ 10 ต่อปี ซึ่งคาดว่าจะครอบคลุมประชาชนประมาณ 200,000 ราย

การเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยเพื่อเตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0

สภาวการณ์การศึกษาไทยยังคงพบว่า เด็กไทยเข้าเรียนในระบบการศึกษาประมาณร้อยละ 80 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นจาก 7.8 ปีในปี 2549 เป็น 8.5 ปีในปี 2558 แม้จะยังไม่ถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบปีการศึกษาเฉลี่ยของไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศไทยอายุ 25 ปีขึ้นไปมีปีการศึกษาเฉลี่ย 7.3 ปี น้อยกว่าสิงคโปร์ (10.6) มาเลเซีย (10) ฟิลิปปินส์ (8.9) บรูไน (8.8) อินโดนีเซีย (7.6) และเวียดนาม (7.5)² แม้ว่าประเทศไทยจะลงทุนด้านการศึกษา มากกว่าร้อยละ 20 ของงบประมาณรายจ่ายรวม หรือกว่า 500,000 ล้านบาทต่อปี และมีสัดส่วนงบประมาณการศึกษาต่องบประมาณรวมสูงที่สุดในอาเซียน ขณะที่ผลการสอบ ONET ในปี 2554-2558 แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักยังคงไม่ถึงร้อยละ 50 โดยเฉลี่ยผลคะแนน ONET ในปี 2558 สูงขึ้นกว่าปี 2557 ภาษาอังกฤษได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในทุกระดับการศึกษา

ขณะที่สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลกบ่งบอกถึงความเร่งด่วนที่ไทยต้องปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษา เนื่องจากการศึกษาไทยถูกจัดอันดับอยู่ในตำแหน่งท้ายๆ ของเวทีโลก อาทิ แนวโน้มจากการประเมิน PISA 2000 จนถึง PISA 2015 พบว่าลดลง แม้ว่าช่วง PISA 2009 ถึง PISA 2012 ผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์จะมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ใน PISA 2015 กลับมีคะแนนลดลงจาก PISA

² UNDP, International Human Development Indicators 2015

ตาราง 8 การประเมินวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโครงการ PISA ปี 2009-2015

ประเทศ	คะแนนคณิตศาสตร์			คะแนนวิทยาศาสตร์		
	2009	2012	2015	2009	2012	2015
สิงคโปร์	562	573	564	542	551	556
จีน-ฮ่องกง	555	561	548	549	555	523
จีน-มาเก๊า	525	538	544	511	521	529
จีน-ไทเป	543	560	542	520	523	532
ญี่ปุ่น	529	536	532	539	547	538
จอร์เจีย	600	613	531	575	580	518
เกาหลี	546	554	524	538	538	516
ฟินแลนด์	541	519	511	554	545	531
เวียดนาม	ไม่ได้เข้าร่วม	511	495	ไม่ได้เข้าร่วม	528	525
ไทย	419	427	415	425	444	421
อินโดนีเซีย	371	375	386	383	382	403

หมายเหตุ: จีนเข้าร่วมโครงการ PISA ปี 2009-2012 เฉพาะมณฑลเซียงไฮ้ ปี 2015 เฉพาะใน 4 มณฑล ได้แก่ ปักกิ่ง เซียงไฮ้ เจียงซู และกวางตุ้ง

ที่มา: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, สรุปผลการประเมิน PISA 2015 (โครงการ Program for International Student Assessment)

ตาราง 9 ผลการประเมินวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโครงการ TIMSS ปี 2007-2015

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์			คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์		
	2007	2011	2015	2007	2011	2015
สิงคโปร์ (1)	593	611	621	567	590	597
เกาหลีใต้	597	613	606	553	560	556
จีน-ไทเป	598	609	599	561	564	569
ฮ่องกง	572	586	594	530	535	546
ญี่ปุ่น	570	570	586	554	558	571
รัสเซีย	512	539	538	530	542	544
อังกฤษ	513	507	518	542	533	537
สหรัฐอเมริกา	508	509	518	520	525	530
มาเลเซีย	474	440	465	471	426	471
ไทย (26)	441	427	431	471	451	456

ที่มา: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, สรุปผลการวิจัย TIMSS 2015 (โครงการ Trends in International Mathematics and Science Study)

การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่สำคัญ

การขับเคลื่อนนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" โดยการจัดทำฐานข้อมูล Smart Trainers และสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ โดยมี Smart Trainers 3,187 คน ของทุกเขตพื้นที่การศึกษา มีฐานข้อมูลสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการของ สพฐ. ทั้ง 2 รุ่น จำนวน 19,728 แห่ง รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน/นักศึกษาตามโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้กับสถานศึกษา 249 โรงเรียน จำนวนนักเรียน/ครูรวมกิจกรรม 10,475 คน

การพัฒนากระบวนการจัดการ โดยการลดโรงเรียนขนาดเล็กให้มีจำนวนเหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนให้ความยินยอม และเปิดโอกาสให้ใช้โรงเรียนขนาดเล็กที่ยุบเลิกเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยการพัฒนาโรงเรียนที่มีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางให้มีคุณภาพเป็นโรงเรียนใกล้บ้าน (แม่เหล็ก) เพื่อดึงดูดนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมาเรียนรวม ในปีการศึกษา 2559 มีการพัฒนาโรงเรียนดีใกล้บ้าน (แม่เหล็ก) 294 แห่ง มีโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ใกล้เคียงมาเรียนรวม 474 โรงเรียน ยุบเลิกได้ 57 โรงเรียน อยู่ระหว่างดำเนินการยุบเลิก 417 แห่ง

การยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยการจัดทำแอปพลิเคชันภาษาอังกฤษ "Echo English" เพื่อให้คนทั่วไปสามารถฝึกฝนการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง การสร้างมาตรฐานความสามารถด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนโดยอิงมาตรฐานสากล CEFR โดยจัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน

2012 คือ ด้านวิทยาศาสตร์ 421 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 493 คะแนน) และคณิตศาสตร์ 415 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 490 คะแนน) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ม. 2 ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558 หรือ TIMSS 2015 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เมื่อเทียบกับ TIMSS 2011 คือ นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยในวิชาวิทยาศาสตร์ 456 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 26 และมีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 431 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 26 จากทั้งหมด 39 ประเทศ ทั้งนี้ ค่ากลางของการประเมินอยู่ที่ 500 คะแนน และนักเรียนสิงคโปร์อยู่ในอันดับหนึ่งของการประเมินทั้ง 2 โครงการ

รัฐจึงได้เตรียมแนวทางที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกด้านโดยเฉพาะการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบ STEMS และที่ได้กำหนดไว้ในร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่จะเร่งพัฒนาคะแนนการประเมิน PISA ของประเทศไทยทุกด้านให้เพิ่มขึ้นประมาณ 100 คะแนน อีกทั้งยังมีคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาศึกษาทำหน้าที่กำกับดูแล ติดตาม และบูรณาการขับเคลื่อนการพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ เป็นเอกภาพ และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีประเด็นนโยบายที่เร่งรัดผลักดัน ได้แก่ การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมทักษะการเรียนรู้ การพัฒนาระบบบริหารจัดการให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การเร่งรัดดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการและรองรับการพัฒนาประเทศ การพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ และจะดำเนินการต่อไปอย่างเข้มข้นในการปฏิรูประบบการศึกษาที่มุ่งสร้าง "คน" ให้เป็นคนไทยที่คิดเป็น มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะการทำงานในอนาคตที่จะไปแข่งขันในตลาดโลกได้ สามารถแก้ปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนในธุรกิจ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือใช้นวัตกรรมให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้ อาทิ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การคิดเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการบริหารจัดการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์ การตัดสินใจ และความยืดหยุ่นในกระบวนการรับรู้และการคิด

การเจ็บป่วยโดยรวมลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ไตรมาสสี่ปี 2559 มีผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 144,094 ราย ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 ร้อยละ

การปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
 โดยการขยายผลการจัดการศึกษาทางไกลไปยังโรงเรียนขนาดกลาง (เด็กนักเรียนไม่เกิน 500 คน) ที่มีความต้องการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม 509 โรงเรียน และดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนและสภาพสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่มีการใช้ภาษาท้องถิ่นอยู่มาก

การพัฒนาครูอาชีพ โดยมีการพัฒนาครูฝึกช่างเทคนิคขั้นสูงตามแนวทางมาตรฐานเยอรมัน ในสาขาไฟฟ้าอุตสาหกรรมและไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องกลอุตสาหกรรม และแมคคาทรอนิกส์ ประมาณ 200 คน และร่วมกับภาคเอกชน เช่น บริษัทโตโยต้ามอเตอร์ประเทศไทย จำกัด จัดการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยียานยนต์ให้แก่ครูในสถานศึกษา

การพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป้าหมายคัดเลือกคนดีคนเก่งเข้าสู่วิชาชีพครู 48,374 คน การพัฒนาวิชาชีพครูระบบ PLC ได้นำระบบ Professional Learning Community (PLC) มาใช้สนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา ให้ครูวิชาเอกต่างๆ ทุกสังกัดรวมตัวกันเพื่อพัฒนาองค์ความรู้จากการเรียนการสอน

การส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีโครงการเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (UniNet) มีสถาบันการศึกษา/วิทยาเขต/ศูนย์ที่ได้รับบริการ 10,702 แห่ง รวมทั้งมีโครงการเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย มีบทความในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการ 15 ฐาน จำนวน 29,152,084 เรื่อง และมีจำนวนความถี่การเข้าใช้บริการ 49,834,183 ครั้ง และได้ขยายผลสู่การศึกษาในระดับพื้นฐานด้วยการจัดทำระบบกลางในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่สามารถแลกเปลี่ยนกันได้ ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาบทเรียนและหลักสูตรรูปแบบการศึกษาออนไลน์แบบเปิด (Massive open online courses: MOOCs) พัฒนาอาจารย์ บุคลากรในสถาบันการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถผลิตบทเรียน และหลักสูตรรูปแบบ MOOCs การจัดการความรู้และพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาในการดำเนินงานด้านการศึกษาออนไลน์

การแก้ไขปัญหาหนี้สินครู โดยชะลอการดำเนินคดี/บังคับคดี พักชำระดอกเบี้ย/เงินต้น ครูได้รับประโยชน์ 51,370 ราย โครงการลดภาระหนี้ครู (วงเงินไม่เกิน 700,000 บาท/ดอกเบี้ยร้อยละ 4) มีครูเข้าร่วมโครงการ 200,000 ราย และสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูที่เป็นสมาชิกสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดมาตรการช่วยเหลือครูที่เป็นสมาชิกอายุเกิน 75 ปี หรือเป็นสมาชิกมากกว่า 40 ปี ไม่ต้องส่งเงินค่าพยายเดือน (พักคืนเมื่อเสียชีวิต) มีผู้ได้รับประโยชน์ 75,000 คน

ที่มา: สรุปรายงานการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (12 กันยายน 2559-31 มกราคม 2560)

ฯ

ฯ

ฯ

ตาราง 10 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง

(หน่วย : ราย)

โรค	2558					2559				
	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี
ปอดอักเสบ	56,556	42,176	57,754	60,473	216,959	65,661	45,244	72,851	61,455	245,211
ไข้เลือดออก	7,538	24,409	60,768	52,537	144,952	14,840	7,874	25,744	15,473	63,931
มือ เท้า ปาก	9,217	7,771	14,594	9,810	41,392	10,066	19,012	39,589	11,243	79,910
ไข้หวัดใหญ่	24,206	10,840	18,397	24,483	77,926	43,634	14,135	58,535	53,058	169,362
บิด	1,804	1,956	1,774	1,508	7,042	1,820	1,841	1,887	1,178	6,726
หัด	224	236	276	279	1,015	221	271	466	730	1,688
ฉีหนู	283	393	723	752	2,151	446	401	671	777	2,295
ไข้สมองอักเสบ	164	144	178	146	632	179	187	231	175	772
อหิวาตกโรค	2	2	4	100	108	41	2	7	1	51
ไข้กาฬหลังแอ่น	4	6	9	6	25	6	5	4	2	17
พิษสุนัขบ้า	1	1	2	1	5	4	2	5	2	13
รวม	99,999	87,934	154,479	149,795	492,207	136,918	88,974	199,990	144,094	569,976
อัตราต่อประชากรแสนคน	153.5	135.1	237.2	230.1	755.8	209.2	135.9	305.7	220.3	871.2

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2559 เป็นข้อมูล ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560

ที่มา: สำนักโรคระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

3.8 เป็นการลดลงของจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกถึงร้อยละ 70.5 เนื่องจากมีการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง โดยมีการณรงค์ร่วมกันกำจัดยุงลาย ด้วยมาตรการ 3 เก็บ ป้องกัน 3 โรค คือ (1) เก็บบ้าน (2) เก็บขยะ และ (3) เก็บน้ำ สามารถป้องกันโรคที่มาจากยุงลายได้ 3 โรค คือ โรคไข้เลือดออก โรคติดเชื้อไวรัสซิกา และโรคไข้ปวดข้อยุงลาย (โรคชิคุนกุนยา) ที่หน่วยงานทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่มีการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคที่มากับยุงลาย และร่วมกันกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถลดการแพร่ระบาดลงได้

ภาพรวมทั้งปี 2559 พบผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 569,976 ราย คิดเป็นอัตรา 871.2 รายต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 15.8 โดยเป็นผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่มากถึง 169,362 ราย เพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่า จากจำนวน 77,926 รายในปี 2558 ซึ่งแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ไตรมาสสามของปี 2559 ส่วนใหญ่จะพบมากในกลุ่มอายุ 25-34 ปี และพบผู้ป่วยโรคปอดอักเสบจำนวน 245,211 ราย ผู้ป่วยที่เป็นโรคนี้มีทุกช่วงอายุตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้สูงอายุ สำหรับในช่วงต้นปี 2560 โรคไข้หวัดใหญ่ ยังเป็นปัญหาที่สำคัญมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของสำนักโรคระบาดวิทยา ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-27 กุมภาพันธ์ 2560 พบผู้ป่วยแล้ว 12,175 ราย โดยกรมควบคุมโรคได้คาดการณ์ว่า ในปี 2560 โรคไข้หวัดใหญ่มีแนวโน้มจะเกิดการระบาดสูง จะมีผู้ป่วยประมาณ 320,000 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้น 2 เท่า จากปี 2559 เนื่องจากพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปลายปี 2559 ซึ่งมีโอกาสพบมากในช่วงฤดูหนาวไปจนถึงฤดูฝนปีหน้า สาเหตุโรคไข้หวัดใหญ่ระบาดเกิดจากการเดินทางของผู้คน และสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการระบาดมากขึ้น ดังนั้น จำเป็นต้องมีมาตรการในการป้องกันที่เข้มข้นจริงจังและต่อเนื่องมากกว่าเดิม

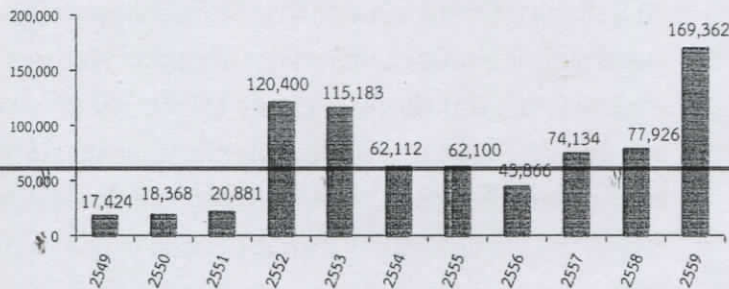
นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง ดังนี้

1. การระบาดของโรคไข้หวัดนก จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก พบว่า มีการระบาดของโรคไข้หวัดนกหลายสายพันธุ์ในทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง ได้เริ่มระบาดในภูมิภาคยุโรปและเอเชียตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2559 โดยพบเชื้อไข้หวัดนกทั้งหมด 11 สายพันธุ์ ที่สามารถติดต่อในคนได้ เช่น สายพันธุ์ H5N1, H7N7, H7N9, H5N6, H5N8 เป็นต้น องค์การอนามัยโลกได้รายงานสถานการณ์โรคไข้หวัดนกทั่วโลก ดังนี้ (1) สายพันธุ์ H5N1 ตั้งแต่ปี 2546-22 กุมภาพันธ์ 2560

แผนภาพ 4 จำนวนผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ (ราย) ปี 2549-2559

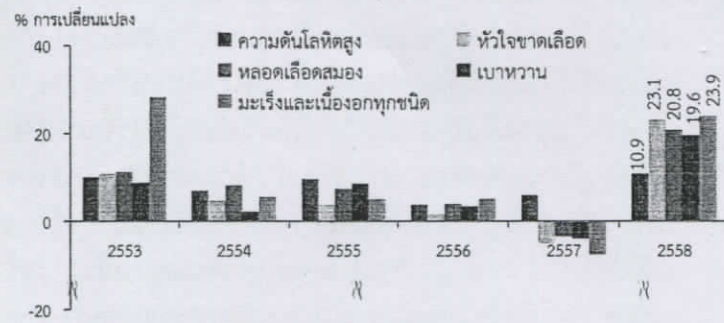
ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 11 จำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ

โรค	2554	2555	2556	2557	2558
ความดันโลหิตสูง	920,106	1,009,385	1,047,979	1,111,311	1,231,919
หัวใจขาดเลือด	264,877	274,753	279,109	264,820	325,873
หลอดเลือดสมอง	212,186	227,848	237,039	228,836	276,523
เบาหวาน	621,411	674,826	698,720	670,644	802,017
มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด	526,923	553,994	582,844	538,545	667,247

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 5 การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ

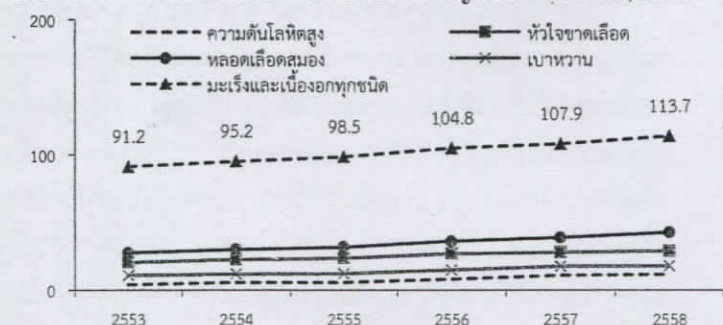
ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 12 จำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ

โรค	2554	2555	2556	2557	2558
ความดันโลหิตสูง	3,664	3,684	5,165	7,115	7,578
หัวใจขาดเลือด	14,422	15,070	17,388	18,079	18,922
หลอดเลือดสมอง	19,283	20,368	23,350	25,114	27,884
เบาหวาน	7,625	7,749	9,647	11,389	11,665
มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด	61,082	63,272	67,692	70,075	73,938

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 6 อัตราตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ ต่อประชากร 100,000 คน

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พบผู้ป่วยยืนยันจำนวน 856 ราย เสียชีวิต 452 ราย โดยพบใน 16 ประเทศ และ (2) สายพันธุ์ H7N9 ตั้งแต่ปี 2556-22 กุมภาพันธ์ 2560 พบผู้ป่วยยืนยันจำนวน 1,223 ราย เสียชีวิต 379 ราย โดยพบในประเทศจีนและฮ่องกง

สำหรับประเทศไทยมีรายงานพบผู้ป่วยโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ปี 2547-2549 พบผู้ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนก 25 ราย เสียชีวิต 17 ราย จากนั้นยังไม่พบผู้ป่วยโรคไข้หวัดนกเพิ่มอีก ส่วนสายพันธุ์อื่นๆ ยังไม่เคยมีรายงานในไทยมาก่อน จากสถานการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนกในต่างประเทศดังกล่าว ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการมาตรการเพื่อเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง และติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด โดยให้ความรู้แก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ พร้อมทั้งให้อสม. ออกให้คำแนะนำวิธีป้องกันแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสซิกา จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา ในปี 2559 ประเทศไทยมีการดำเนินการมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสซิกาแบบเข้มข้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันพบผู้ป่วยรายใหม่สัปดาห์ละ 30-40 ราย และไม่พบผู้เสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสซิกา สำหรับในปี 2560 ยังคงต้องดำเนินการแบบเข้มข้นต่อไป ทั้งการป้องกัน เฝ้าระวัง และติดตามในกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ติดเชื้อ ซึ่งมีหญิงตั้งครรภ์ติดเชื้อ 86 ราย คลอดแล้ว 53 ราย ทารกทุกรายมีอากาการปกติ และจะมีการติดตามเฝ้าระวังในแม่ทุกรายต่อเนื่องจนกว่าจะคลอด ทั้งนี้เป็นผลจากการดำเนินการที่เข้มข้นในมาตรการ 3 เก็บ ป้องกัน 3 โรคของทุกภาคส่วน ทำให้พบผู้ป่วยรายใหม่ลดลง

NCDs ยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย และทวีความรุนแรงมากขึ้น

โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เป็นสาเหตุการเสียชีวิตของประชากรถึง 38 ล้านคนทั่วโลกในแต่ละปี หรือคิดเป็นร้อยละ 68 ของการเสียชีวิตของประชากรโลกทั้งหมดในปี 2555 และมากกว่า 16 ล้านคนเป็นผู้เสียชีวิตในช่วงอายุต่ำกว่า 70 ปี หรือเรียกว่าเป็นการตายก่อนวัยอันควร โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลางมีการะโรคจากการตายก่อนวัยอันควรมีมากถึงร้อยละ 82

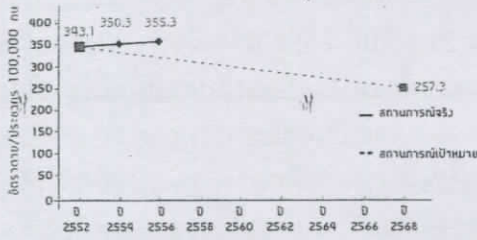
สำหรับประเทศไทย NCDs ยังเป็นปัญหาสำคัญและทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิต จากข้อมูลสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าในปี 2558 มีผู้ป่วยด้วยโรค NCDs เพิ่มขึ้น

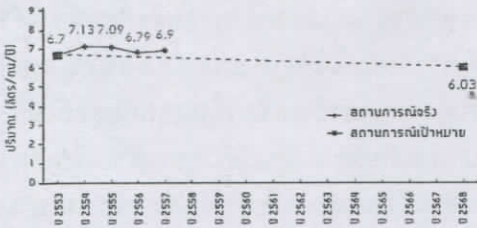

สถานการณ์โรคไม่ติดต่อ จำแนกตามตัวชี้วัดเบื้องต้น 9 ตัวชี้วัดที่ใช้สำหรับประเทศไทย

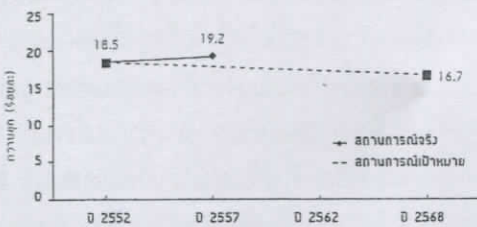
ตัวชี้วัดที่ 1 อัตราตายด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน และโรคทางเดินหายใจเรื้อรัง ในประชากรอายุระหว่าง 30-70 ปี ลดลงร้อยละ 25

ตัวชี้วัดที่ 2 ปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ต่อหัวประชากรต่อปีในประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ลดลงร้อยละ 10

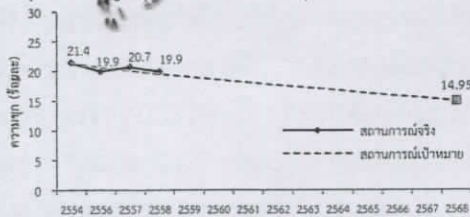

ตัวชี้วัดที่ 3 ความชุกของการมีกิจกรรมทางกายที่ไม่เพียงพอ ในประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ลดลงร้อยละ 10

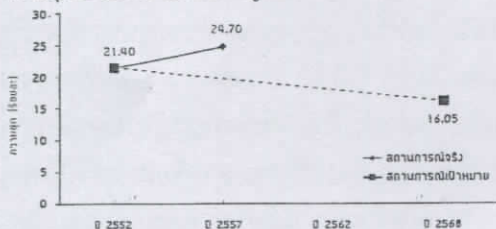

ตัวชี้วัดที่ 4 การบริโภคเกลือและโซเดียม ในประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ลดลงร้อยละ 30 จากการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายใน พ.ศ. 2552 พบว่าค่ามัธยฐานปริมาณโซเดียมที่บริโภคเท่ากับ 3,246 มก./วัน ดังนั้น ตามเป้าหมายแล้วค่ามัธยฐานต้องไม่เกิน 2,434.5 มก./วัน ในปี 2568 แต่ก็ยังมีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดให้ไม่ควรบริโภคเกิน 2,000 มก./วัน

ตัวชี้วัดที่ 5 ความชุกของการสูบบุหรี่ ในประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ลดลงร้อยละ 30

ตัวชี้วัดที่ 6 ความชุกของโรคความดันโลหิตสูง ลดลงร้อยละ 25

จากปี 2557 โดยมีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 1,231,919 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.9 ผู้ป่วยโรคเบาหวาน 802,017 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.6 ผู้ป่วยโรคหัวใจขาดเลือด 325,873 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.1 ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง 276,523 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.8 และผู้ป่วยโรคมะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด 667,247 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.9 ขณะเดียวกันจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรค NCDs ที่สำคัญก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยโรคมะเร็งและเนื้องอกทุกชนิดยังคงเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 1 โดยในปี 2558 มีผู้เสียชีวิต 73,938 คน หรือคิดเป็นอัตรา 113.7 ต่อประชากร 100,000 คน

เมื่อพิจารณาใน 9 เป้าหมายระดับโลก (9 global NCD targets)³ ตามที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดให้เป็นกรอบในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ปัญหากลุ่มโรค NCDs ที่จะต้องบรรลุร่วมกันในปี 2568 พบว่า ในภาพรวมสถานการณ์รุนแรงขึ้นในเกือบทุกเป้าหมาย ยกเว้นเพียงเป้าหมายด้านปัจจัยเสี่ยงเรื่องการสูบบุหรี่ที่สามารถลดลงได้เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ ที่ผ่านมามาประเทศไทยมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค NCDs อย่างต่อเนื่อง แต่สถานการณ์ยังไม่ดีขึ้น นับเป็นความท้าทายที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจังทั้งนโยบายระดับประเทศ ความร่วมมือจากภาคเอกชน และท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งในเรื่องการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย และลดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพื่อลดจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากโรค NCDs

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังในกลุ่มเยาวชนซึ่งมีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้น

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงจาก 43,075 ล้านบาทในไตรมาสสี่ปี 2558 เป็น 38,415 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือลดลงร้อยละ 10.8 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่เพิ่มขึ้นจาก 12,997 ล้านบาท ในไตรมาสสี่ปี 2558 เป็น 13,844 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คิดเป็นร้อยละ 4.2 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือน

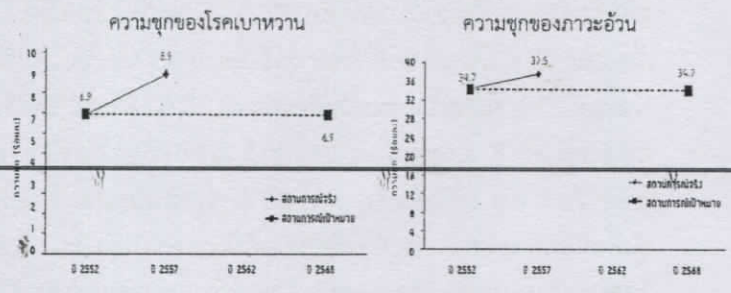
อย่างไรก็ตาม ผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า คนไทยยังมีแนวโน้มดื่มสุราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก

³ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556 ที่ประชุมสมัชชาอนามัยโลก ครั้งที่ 66 มีมติรับรองกรอบการติดตามการดำเนินการควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อ หรือ Comprehensive Global Monitoring Framework (GMF) ซึ่งประกอบด้วย 25 ตัวชี้วัดระดับโลก และ 9 เป้าหมายระดับโลก เพื่อกระตุ้น สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจ ให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการตั้งเป้าหมายในการดำเนินการ โดยวัดความสำเร็จในการป้องกัน และควบคุมโรคไม่ติดต่อใน พ.ศ. 2568 โดยเทียบกับข้อมูลอ้างอิงพื้นฐานใน พ.ศ. 2553 สำหรับประเทศไทย ได้มีการทบทวนและปรับรายละเอียดเล็กน้อย โดยพิจารณาจากความสอดคล้องกับโรคไม่ติดต่อ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และความเป็นไปได้ตามบริบทของประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 7 ความชุกของโรคเบาหวานและภาวะอ้วนในประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ไม่เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 8 ประชากรอายุ 40 ปีขึ้นไป ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดได้รับคำปรึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและได้รับยาที่เหมาะสมเพื่อป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง (อัมพฤกษ์ อัมพาต) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

ในปัจจุบันยังไม่มีกรรงานตัวชี้วัดนี้อย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีระบบบริการเฉพาะโรค โดยเฉพาะคลินิกโรคเรื้อรัง รวมทั้งระบบการคัดกรองผู้ป่วยความดันและหลอดเลือดอย่างครอบคลุม ดังนั้น การให้คำแนะนำและการได้รับยาที่เหมาะสมเพื่อป้องกันโรคหัวใจน่าจะสามารถทำได้มากกว่าร้อยละ 50

ตัวชี้วัดที่ 9 การมีหน้าที่จำเป็นและเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานสำหรับรักษา/บริการผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญในสถานบริการรัฐและเอกชนร้อยละ 80

ประชาชนไทยทุกคนมีหลักประกันสุขภาพตั้งแต่ พ.ศ. 2541 และระบบบริการสาธารณสุขมีการพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับการดูแลรักษาและการส่งต่อตั้งแต่ระดับตำบลถึงระดับประเทศ จึงสามารถกล่าวได้ว่าประชาชนไทยสามารถเข้าถึงยาและเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง

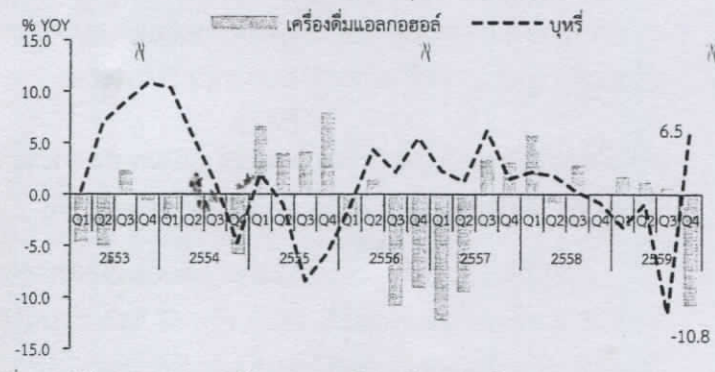
ที่มา: รายงานสถานการณ์โรค NCDs ฉบับที่ 2 "KICK OFF TO THE GOALS" สำนักงานพัฒนาโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

ร้อยละ 30 หรือ 15.36 ล้านคนในปี 2550 เป็นร้อยละ 34 หรือ 18.64 ล้านคนในปี 2558 โดยกลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี มีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้นมากจากร้อยละ 22.2 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 29.5 ในปี 2558 และเมื่อพิจารณาในส่วนของผู้ที่ดื่มเป็นประจำตั้งแต่ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไปพบเรี่สัดส่วนสูงถึงร้อยละ 39.9 โดยเป็นกลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 12.0 สะท้อนให้เห็นว่าการดื่มสุรายังคงเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อลดจำนวนนักดื่มและผลกระทบต่างๆ มากมายที่ตามมา

แม้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการทั้งในการบังคับใช้กฎหมายและออกมาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน และเพื่อลดจำนวนผู้ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาอย่างต่อเนื่อง เช่น การบังคับใช้กฎหมาย พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้มาตรา 44 เรื่องการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ รวมทั้งการณรงค์สร้างกระแสเพื่อลดการดื่มและลดปัญหาการดื่มสุราระดับชาติ เช่น งดเหล้าเข้าพรรษา สงกรานต์ปลอดภัย พื้นที่เล่นน้ำปลอดเหล้า สนุกสุขใจไร้แอลกอฮอล์ กิจกรรมซบซีปลอดภัยไม่ดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ เป็นต้น แต่คนไทยยังมีแนวโน้มการดื่มสุราเพิ่มขึ้น

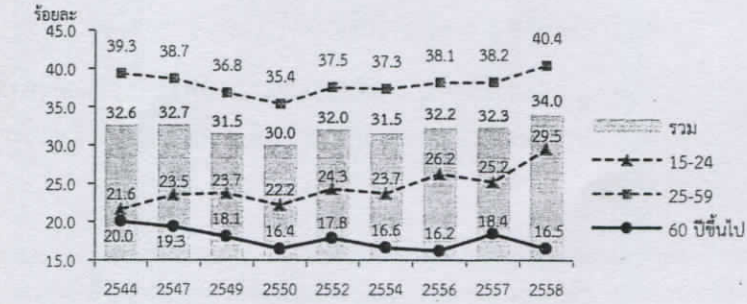
ทั้งนี้ การดำเนินโครงการ “งดเหล้าเข้าพรรษา” มาอย่างต่อเนื่องที่ผ่านมา นับเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดกระแสการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่ม โดยอาศัยความเชื่อมโยงกับความเชื่อทางศาสนาเพื่อให้เป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การเลิกเหล้า สำหรับในช่วงเข้าพรรษาปี 2558 ผู้ที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 31.8 สามารถงดเหล้าได้ตลอดพรรษา ร้อยละ 40.7 สามารถลดหรืองดได้เป็นบางช่วง และพบว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มทำให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้น มีส่วนช่วยลดความรุนแรงในครอบครัว และประหยัดเงินได้ 1,432 บาทต่อคน ขณะที่การณรงค์ระดับชุมชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักดื่มเปลี่ยนพฤติกรรม มีการงดลดละ ดื่มสุราในช่วงเข้าพรรษาหรือตลอดไป โดยในปี 2558 มีชุมชนคนสู้เหล้าเข้าร่วมโครงการจัดกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาทั้งสิ้น 600 ชุมชน และในปี 2559 สามารถสร้างชุมชนคนสู้เหล้าอย่างเป็นรูปธรรม เพิ่มเป็น 677 ชุมชน ทั้งนี้ ในช่วงเวลาแห่งความโศกเศร้าของคนไทยถือเป็นโอกาสสำคัญที่จะเปลี่ยนความโศกเศร้าเป็นพลังในการกระทำสิ่งดีๆ ทั้งต่อ

แผนภาพ 7 การเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื (ณ ราคาปี 2002)

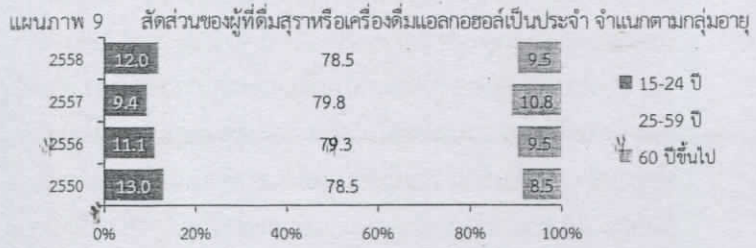
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภาพ 8 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตามกลุ่มอายุ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2544, 2547, 2550, 2554, 2557 และการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549, 2552, 2556 และ 2558

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสุบหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550, 2557 และการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556 และ 2558

ตาราง 13 จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงและเข้ารับบริการในศูนย์พึ่งได้

ปี	เด็กที่ถูกกระทำรุนแรง (ราย)	สตรีที่ถูกกระทำรุนแรง (ราย)	เด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง (ราย)	เฉลี่ยรายวัน
2550	9,598	9,469	19,067	52 ราย/วัน
2551	13,036	13,595	26,631	73 ราย/วัน
2552	12,359	11,140	23,499	64 ราย/วัน
2553	13,160	12,554	25,714	70 ราย/วัน
2554	11,492	11,074	22,566	62 ราย/วัน
2555	9,703	10,869	20,572	56 ราย/วัน
2556	19,229	12,637	31,866	87 ราย/วัน
2557	6,333	7,666	13,999	38 ราย/วัน
2558	10,712	13,265	23,977	66 ราย/วัน

หมายเหตุ: เนื่องจากในปีงบประมาณ 2557 มีการใช้โปรแกรม OSCC Application ควบคุม ทำให้สถิติมีความคลาดเคลื่อนและมีจำนวนตัวเลขต่ำกว่าปกติ

ที่มา: สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 14 ลักษณะของการกระทำรุนแรงในเด็ก

ลักษณะ	2554	2555	2556	2557	2558
ทางกาย	2,413	2,048	3,956	1,275	2,470
ทางเพศ	8,519	6,863	13,904	5,089	6,740
ทางจิตใจ	262	334	612	167	638
การละเลยทอดทิ้ง	201	328	481	204	673
ล่อลวง/บังคับแสวงผลประโยชน์	97	130	296	89	255
รวม	11,492	9,703	19,249	6,824	10,776

ที่มา: สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตนเองและผู้อื่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าจึงได้จัดกิจกรรม “เลิกเหล้าตลอดชีวิต...ทำความดีถวายพ่อของแผ่นดิน” ซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีสำหรับผู้ที่ต้องการจะเลิกเหล้า

ความรุนแรงในเด็กและสตรีส่วนใหญ่เกิดจากคนใกล้ชิด

ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน โดยความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีหลายรูปแบบทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางวาจา และทางเพศ ซึ่งผู้กระทำส่วนใหญ่มักเป็นบุคคลใกล้ชิด หรือบุคคลในครอบครัว จึงทำให้ผู้ถูกกระทำต้องอยู่ในวงจรการถูกทำร้าย และไม่กล้าปฏิเสธหรือเกิดความสับสนหากจะต้องเอาผิดกับบุคคลนั้น

จากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ตั้งแต่ปี 2550-2558 มีเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงและเข้ามาใช้บริการที่ศูนย์พึ่งได้ทั้งสิ้น 207,891 ราย เป็นเด็ก 105,622 ราย และสตรี 102,269 ราย โดยในเด็กมีสาเหตุมาจากการปล่อยปละละเลยของครอบครัว ขาดการดูแลอย่างเหมาะสม จนเป็นเหตุให้เด็กถูกกระทำรุนแรงทางเพศมากที่สุด ผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่เด็กรู้จัก ไว้วางใจ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น แฟน รองลงมาคือเพื่อน สำหรับในกลุ่มสตรีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การนอกใจ การหึงหวง การทะเลาะวิวาท ผู้กระทำเป็นคู่สมรสมากที่สุด รองลงมาคือแฟน และในปี 2559 มีผู้มารับบริการจำนวน 20,018 ราย เป็นเพศหญิง 18,919 ราย เพศชาย 1,079 ราย และเพศทางเลือก 20 ราย เฉลี่ยมีผู้ถูกทำร้าย 55 ราย/วัน ปัจจัยส่วนใหญ่มาจากสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ได้แก่ การนอกใจ การทะเลาะหึงหวงของคู่สมรส การใช้สารกระตุ้น เช่น การดื่มสุรา การใช้สารเสพติด และสื่อลามก และสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความใกล้ชิด และโอกาสเอื้ออำนวย

จากข้อมูลของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ในช่วงปี 2554-2559 มีเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว 6,641 เหตุการณ์ ส่วนใหญ่เป็นการทำร้ายร่างกาย การดูดำ/ดูถูก การหยาบคาย/ตะคอก/ประจาน/ขู่/บังคับ การละเลย/ทอดทิ้ง และการข่มขืน โดยผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อย่างไรก็ตาม ยังมีเด็กและสตรีอีกจำนวนหนึ่งที่ได้รับ ความเสียหายแต่ไม่เข้าไปแจ้งความดำเนินคดีหรือขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากเกิดความรู้สึกอับอายและไม่ต้องการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีปัญหา

ตาราง 15 สาเหตุของการกระทำความรุนแรงในเด็ก

สาเหตุ	2554	2555	2556	2557	2558
ใช้สารกระตุ้น	1,562	1,448	2,903	1,064	2,127
สัมพันธภาพในครอบครัว	1,289	1,436	2,214	592	988
สภาพแวดล้อม	5,868	5,105	9,928	3,436	5,736
ปัญหาเศรษฐกิจ	365	256	959	191	410
ปัญหาสุขภาพกาย	100	67	92	41	207
ปัญหาสุขภาพจิต	329	209	558	321	492
อื่นๆ	2,106	1,182	2,689	688	896
รวม	11,619	9,703	19,343	6,333	10,856

ที่มา: สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 16 ลักษณะของการกระทำความรุนแรงในสตรี

ลักษณะ	2554	2555	2556	2557	2558
ทางกาย	9,816	9,654	9,699	5,702	8,915
ทางเพศ	1,829	1,549	2,226	1,546	2,994
ทางจิตใจ	495	490	569	308	896
การละเลยทอดทิ้ง	96	112	89	198	389
ล่อลวง/ บังคับแสวงผลประโยชน์	39	84	64	28	77
รวม	12,275	10,889	12,647	7,782	13,271

ที่มา: สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 17 สาเหตุของการกระทำความรุนแรงในสตรี

สาเหตุ/ปัจจัย	2554	2555	2556	2557	2558
ใช้สารกระตุ้น	3,141	3,123	3,645	2,250	2,931
สัมพันธภาพในครอบครัว	4,618	4,349	5,952	3,376	5,573
สภาพแวดล้อม	1,595	1,940	1,423	882	2,381
ปัญหาเศรษฐกิจ	410	309	298	237	1,458
ปัญหาสุขภาพกาย	93	83	48	55	450
ปัญหาสุขภาพจิต	453	288	261	370	466
อื่นๆ	1,030	999	1,112	496	643
รวม	11,340	10,091	12,739	7,666	13,902

ที่มา: สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 18 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามประเภทเหตุการณ์

ประเภทเหตุการณ์	2554	2555	2556	2557	2558	2559
กักขัง/หน่วงเหนี่ยว	25	25	25	17	23	15
การละเลย/ทอดทิ้ง	45	74	62	32	48	33
ข่มขืน	48	48	67	35	21	30
ดูดา/ดูถูก	126	184	162	103	203	136
ทำร้ายร่างกาย	698	816	797	607	736	481
ล่อลวง	7	7	14	3	4	2
หยาบคาย/ตะคอก/ ประจาน/ขู่/บังคับ	124	115	143	91	151	132
อนาจาร	15	9	18	14	17	10
ไม่ระบุ	8	6	7	9	6	7
รวม	1,096	1,284	1,295	911	1,209	846

หมายเหตุ: เป็นข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2560

ที่มา: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่น่ากังวลคือ จากผลการสำรวจของมูลนิธิหญิงชายก้าวไกลเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในกลุ่มผู้ชายอายุ 20-35 ปี จำนวน 1,617 ตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เคยพูดตะคอกเสียงดังต่อภรรยาและคนรัก และมักจะใช้คำหยาบคายเมื่อโมโห ซอญบรรยายอารมณ์โดยการทำลายข้าวของในบ้าน ออกไปตีแม่เหล่านอกบ้าน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.8 เมื่อตีแม่เหล่านอกบ้านแล้วจะทำร้ายภรรยาหรือแฟน ร้อยละ 42.4 บังคับให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.9 เลือกที่จะอยู่เฉยๆ ไม่เข้าไปห้าม เมื่อพบเห็นการทำร้ายร่างกายและการใช้ความรุนแรง และ 1 ใน 3 มองว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต้องเป็นสมบัติของสามี ต้องดูแลงานบ้าน ดูแลลูก ที่สำคัญมีถึงร้อยละ 14 ที่ระบุว่าหากที่ผู้ชายใช้ความรุนแรงเป็นเพราะหึงหวง ต้องการแสดงออกว่ารัก รวมถึงระบุว่าหากมีโอกาสแล้วไม่ล่วงเกินผู้หญิงถือว่าไม่ฉลาด

รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและได้มีการขับเคลื่อนภารกิจงานเพื่อให้เกิดกลไกในการเฝ้าระวัง ดูแล รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงต่อเด็กและสตรีอย่างต่อเนื่อง อาทิ

1. จัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรง โดยกระทรวงสาธารณสุขได้ขยายบริการ “ศูนย์พึ่งได้” ให้ครอบคลุมโรงพยาบาลทุกแห่งในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข 896 แห่ง เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ที่ถูกกระทำรุนแรงอย่างครบวงจรเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว โดยบริการตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการรักษาพยาบาล และการประสานหน่วยงานช่วยเหลือด้านกฎหมายและด้านสวัสดิการสังคมอื่นๆ โดยมีทีมแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ บูรณาการทำงานแบบทีมสหวิชาชีพ

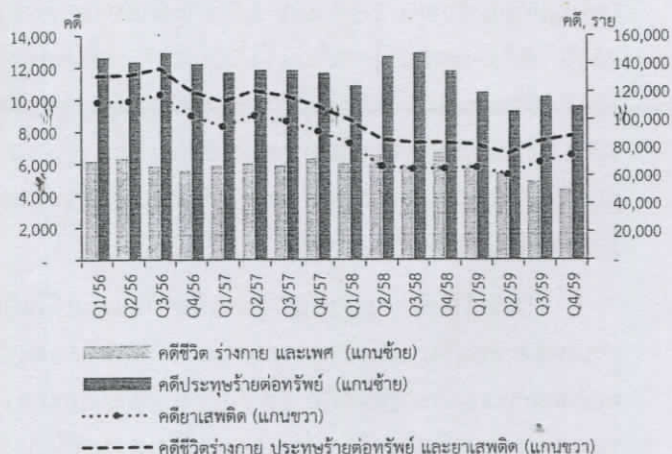
2. กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ได้พัฒนาระบบการรับแจ้งเหตุ การคัดกรอง การช่วยเหลือเบื้องต้น และการส่งต่อเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมให้ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างครบวงจร โดยมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นหน่วยประสานงานหลัก ซึ่งในปี 2558 ได้นำร่องใน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง 2 อำเภอ และจังหวัดชุมพร 2 อำเภอ และในปี 2559 ได้ขยายการดำเนินงานไปยังอำเภออื่นๆ และขยายเพิ่มอีก 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดปทุมธานี

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองทุกคนจากการถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ โดยผู้เสียหายมีสิทธิขอรับการชดเชยและเยียวยา

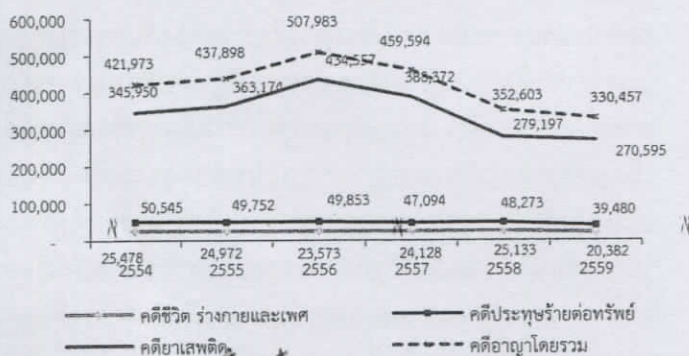

แผนภาพ 10 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาสปี 2556-2559

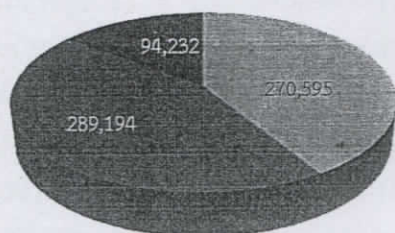
ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560)

แผนภาพ 11 จำนวนคดีอาญาโดยรวม คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกายและเพศ และคดียาเสพติด รายปี 2554-2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560)

แผนภาพ 12 จำนวนรับแจ้ง จับกุมคดียาเสพติด และผู้ป่วยรับการบำบัดรักษา ปี พ.ศ. 2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2560)

4. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้การคุ้มครองแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำความรุนแรงและลงโทษ/เยียวยา/ฟื้นฟู ผู้กระทำความรุนแรงให้มีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำเพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมให้สังคมรอบข้างได้มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาาร่วมกัน

แนวทางป้องกันหรือลดความรุนแรงคือ (1) ต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัว โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีการสื่อสารทางบวก ยอมรับบทบาทของกันและกัน เคารพและให้เกียรติ หันหน้าหรือหันหลังเพื่อแลกเปลี่ยนและหาข้อยุติของปัญหา รวมทั้งอบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ทั้งลูกผู้หญิงและลูกผู้ชายให้มีความเสมอภาคชายหญิงเท่าเทียมกัน สอนให้ไม่ใช้อำนาจ ไม่เอาเปรียบ สอนทักษะระงับความโกรธ หรือเมื่อจะลงโทษลูกควรเลือกใช้วิธีอื่นแทนการเยียนตี ตลอดจนเป็นตัวอย่งที่ดีให้ลูกหลาน ยึดหลักศาสนา พัฒนาจิตตัวเอง ลด ละ เลิกอบายมุขทั้งปวงที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความรุนแรง และ (2) ในระดับสังคมต้องสร้างสังคมที่ยอมรับในความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย เคารพในศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ไม่ยอมรับการแก้ปัญหาด้วยการทำร้ายอีกฝ่าย รวมทั้งไม่นิ่งเฉยต่อการกระทำความรุนแรง หากพบเห็นเหตุการณ์การกระทำ ความรุนแรงไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่รู้จักหรือไม่รู้จักตาม รีบให้ความช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ เช่น โทรศัพท์แจ้งตำรวจ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของรัฐบาล สายด่วน 1111 หรือ สายด่วนศูนย์ดำรงธรรมทั่วประเทศ 1567 ได้ตลอด 24 ชั่วโมง รวมทั้งช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการใช้ความรุนแรงภายในชุมชน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างระบบเฝ้าระวังการป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นได้

คดีอาญาโดยรวมลดลงจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง

ไตรมาสสี่ปี 2559 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง 88,501 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อน ร้อยละ 6.2 และ 4.6 ตามลำดับ คดียาเสพติดมีการรับแจ้ง 74,532 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อน ร้อยละ 14.8 และ 7.2 ตามลำดับ คดียาเสพติดยังคงสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 84.2 ของคดีอาญารวม ขณะที่คดีชีวิตร่างกายและเพศรับแจ้ง 4,386 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อน ร้อยละ

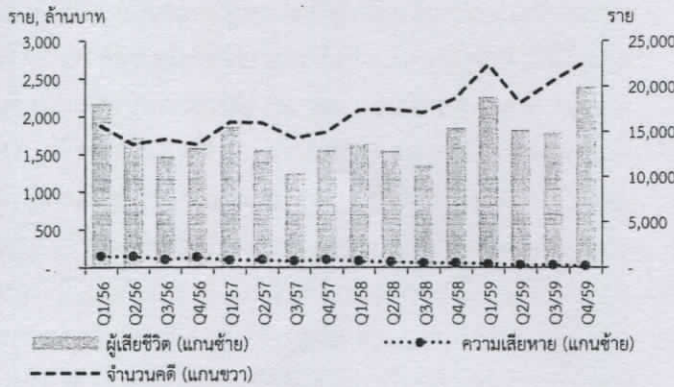

การปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายใต้แผนพระราชรัฐร่วมใจ สร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคง ปลอดภัยยาเสพติด 2559-2560 ดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม-30 พฤศจิกายน 2559ปฏิบัติการปิดล้อมตรวจค้นใหญ่ทั่วประเทศ 12 ครั้ง และปิดล้อมต่อเนื่องเป็นประจำของหน่วยในพื้นที่ ตรวจค้นหมู่บ้านชุมชน 1,586 หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติด 1,972 ราย แยกเป็นผู้ค้า 845 ราย และสำหรับผู้เสพเจ้าหน้าที่ได้ส่งเข้าศูนย์คัดกรองเพื่อเข้ารับการรักษาแล้ว จำนวน 1,127 ราย ยึดยาบ้า 1,641,994 เม็ด โอสซ์ 26.1 กิโลกรัม เฮโรอีน 7 กรัม กัญชาแห้ง 19.48 กิโลกรัม อาวุธปืน 193 กระบอก กระสุนปืน 1,299 นัด ทำการยึดทรัพย์สินมีมูลค่างรวมประมาณ 79.7 ล้านบาท

ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แผนภาพ 13 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบก ตาย และมูลค่าความเสียหาย รายไตรมาส ปี 2556-2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560)

แผนภาพ 14 อุบัติเหตุจากรถทางบกจำแนกตามประเภทรถ รายไตรมาส ปี 2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560)

34.4 และ 10.1 ตามลำดับ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินรับแจ้ง 9,583 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อน ร้อยละ 18.7 และ 5.9 ตามลำดับ ภาพรวมทั้งปี 2559 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง 330,457 คดี ลดลงจากปี 2558 ร้อยละ 6.3 โดยคดีชีวิตร่างกายและเพศ ลดลงร้อยละ 18.9 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ลดลงร้อยละ 18.2 คดียาเสพติดรับแจ้ง 270,595 คดี ลดลงร้อยละ 3.1 และมีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 81.9 ของคดีอาญารวม

ภาครัฐให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ลดปริมาณผู้เข้าสู่กระบวนการยาเสพติดและนำคน ออกจากวงจรการกระทำผิด ยุติบทบาทการค้าและการแพร่ ระบาดยาเสพติดในเรือนจำทุกแห่ง สืบสวนทางการเงิน เครือข่ายนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ เพื่อขยายผลเครือข่ายและ ตัดวงจรทางการเงินของกลุ่มนักค้ายาเสพติด มุ่งเน้นการสร้าง การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ยาเสพติดให้บังเกิดผล โดยใช้กลไกประชารัฐเป็นศูนย์กลางการ บูรณาการมาตรการทุกด้านให้เข้าถึงประชาชนในหมู่บ้าน/ ชุมชน รวมทั้งการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกด้วยการให้ ชุมชน/ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม และการให้ความรู้กับประชาชนให้รู้เท่าทันคนร้ายและ อาชญากรรม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงในการถูกเลือก เป็นเหยื่อจากภัยอาชญากรรมในหลายรูปแบบ ในส่วน เจ้าหน้าที่ที่มีการบูรณาการการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนด้วยการระดม กวาดล้างอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง ป้องกันเหตุการณ์การก่อ ความไม่สงบในทุกพื้นที่ เพิ่มมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย อย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ประเด็นที่ต้องเฝ้าระวังในระยะต่อไป

1. การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้กับ ประชาชนและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ขจัดปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อ ต่อปัญหาเสพติด โดยเฉพาะสารเสพติดชนิดใหม่ๆ ที่มึ การพัฒนารูปแบบและแฝงเข้าสู่กลุ่มวัยเสี่ยงและสถานศึกษา ในรูปแบบทั้งยานอนหลับ ยาแก้ปวด ขนม ที่สามารถหาซื้อ ได้ง่าย เช่น ยา ترامาดอล (Tramadol) เป็นยาแก้ปวดกลุ่ม เดียวกับมอร์ฟีน เพื่อใช้แก้ปวดเรื้อรังในคนสูงอายุที่เป็นมะเร็ง แต่เมื่อนำไปใช้ผสมกับยาเสพติดชนิด 4x100⁴ ที่มีส่วนผสม ของน้ำกระท่อมเป็นหลัก ทำให้เกิดอาการประสาทหลอนอาจ

⁴ ยาเสพติดชนิดสี่คูณร้อย เยาวชนมองว่าเครื่องดื่มชนิดนี้ไม่ใช่สารเสพติด หาซื้อได้ง่าย มาจากการผสมยาแก้ไอน้ำเชื่อมสำหรับเด็กกับน้ำอัดลมที่มีรสซ่า รวมถึงการผสมกับน้ำ โใบกระท่อม ทำให้รู้สึกสนุกสนาน เมื่อมีการควบคุมการจำหน่ายยาแก้ไอผสมโคเคอีน ก็นำยาแก้ไอสูตรอื่นมาใช้ผสมกับสารอื่นๆ ซึ่งถือเป็นสารเสพติดพื้นฐานก่อนที่เยาวชน จะก้าวไปสู่การเสพยาเฮโรอีน และยาบ้า

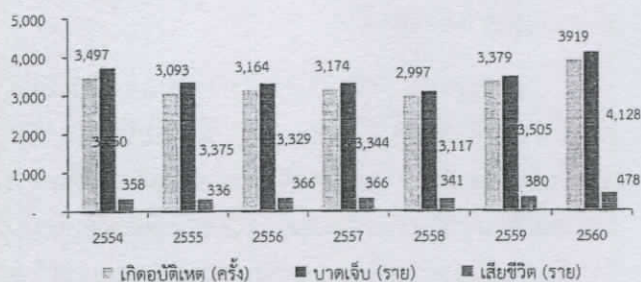

ศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน (ศปถ.) และหน่วยงานภาคีเครือข่ายได้ผลักดันการกำหนดการใช้ความเร็วในการขับรถให้สอดคล้องกับสภาพถนนแต่ละประเภท พร้อมทั้งจัดทำแนวทางการบริหารจัดการความเร็วในพื้นที่ชุมชน เพื่อให้จังหวัดยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติและควบคุมการใช้ความเร็ว โดยประสานกระทรวงคมนาคมจัดทำข้อเสนอแนะการใช้ความเร็วที่เหมาะสม พร้อมทั้งให้เจ้าพนักงานจราจรออกประกาศข้อบังคับกำหนดความเร็วตามข้อเสนอแนะในเขตชุมชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานผู้รับผิดชอบกำกับดูแลเส้นทาง ดำเนินการจัดทำและติดตั้งป้ายกำหนดความเร็วในแต่ละจุดให้เพียงพอและชัดเจนตามมาตรฐาน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ขับรถใช้ถนนทราบและปฏิบัติตามความเร็วที่กำหนด โดยระยะแรกให้จังหวัดคัดเลือกถนนในเขตชุมชนที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ 1 เส้นทาง เพื่อกำหนดความเร็วที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชน และติดตั้งป้ายกำหนดความเร็วที่ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดการจราจรทางบกจังหวัด

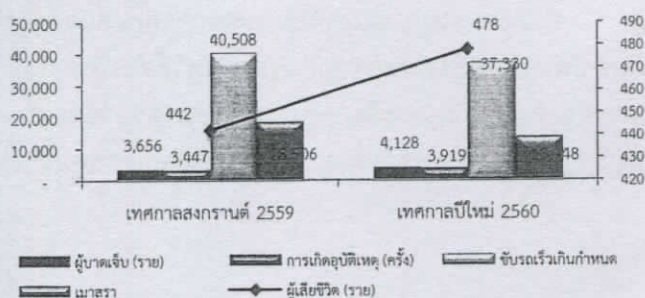
ที่มา: ศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน 2559

แผนภาพ 15 สถิติผู้เสียชีวิต/บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2554-2560

ที่มา: ศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล

แผนภาพ 16 สถิติอุบัติเหตุจราจรในช่วงเทศกาลของไทยปี 2559-2560

ที่มา: ศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล

ถึงขั้นเสียชีวิต หรือยาตีที่ผู้ผลิตใช้สัญญาณลักษณะที่กำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่น เพื่อเพิ่มปริมาณการซื้อขายและดึงดูดความสนใจให้เยาวชนหันมาเสพยาเสพติดมากขึ้น เช่น ยาไอเม็ดสีฟ้า ประทับตรา LV (หลุยส์วิตตอง) รวมไปถึงตัวการ์ตูนมิกกี้เมาส์และเท็ดดี้แบร์ ผู้ปกครองต้องร่วมเฝ้าระวังและเฝ้าทันกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของวัยรุ่น เพื่อให้บุตรหลานห่างไกลยาเสพติด

2. ภัยอาชญากรรมจากอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ จากการที่สังคมเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย Social Network ที่แฝงด้วยภัยจากมิชฉาชีพหลายรูปแบบ สร้างโปรไฟล์ที่เป็นเท็จ สร้างความน่าเชื่อถือจนเหยื่อหลงเชื่อ เช่น การทำธุรกรรมทางการเงิน การขายสินค้า การหลอกลวงให้ลงทุนในกองทุนข้ามชาติ คดีแชร์ลูกโซ่ที่มีความสลับซับซ้อน มีเครือข่ายผู้กระทำความผิดกระจายทั่วทั้งประเทศ แก๊งค์ call center ทำเป็นขบวนการ อ้างตัวเป็นเจ้าของหน่วยงานรัฐ ภายในหนึ่งสัปดาห์เว็บไซต์กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับอาชญากรรม ได้รับการแจ้งข้อมูลจากผู้เสียหายที่ถูกหลอกให้โอนเงิน 4 ราย แต่ละรายเสียหายกว่าสามหมื่น บางรายเป็นแสนและมีแนวโน้มที่จะมีผู้ถูกหลอกลวงอีกจำนวนมาก

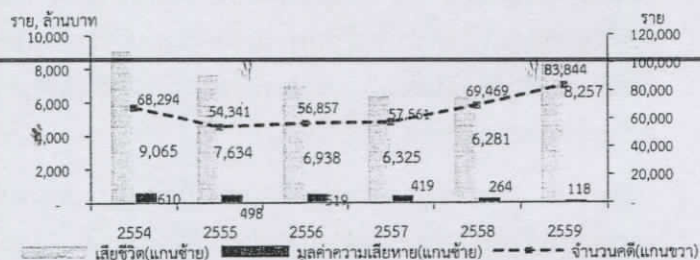
การลดอุบัติเหตุทางถนนด้วยการพัฒนาขนส่งสาธารณะที่หลากหลาย ปลอดภัย และมีคุณภาพ

สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกในไตรมาสสี่ของปี 2559 มีการรับแจ้ง 22,710 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อน ร้อยละ 21.6 และ 10.3 ตามลำดับ มีผู้เสียชีวิต 2,392 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อน ร้อยละ 29.3 และ 34.3 ตามลำดับ ขณะที่มูลค่าความเสียหายลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และไตรมาสก่อน ร้อยละ 72.7 และ 44.4 ตามลำดับ รถที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดยังคงเป็นรถจักรยานยนต์ เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนร้อยละ 11.9 รองมาเป็นรถยนต์นั่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.5 รถโดยสารสาธารณะลดลงร้อยละ 11.6 ทั้งนี้ ข้อมูลจากศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน พบว่าการขับรถเร็วเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุบนทางหลวงคิดเป็นร้อยละ 76 จึงได้มีการผลักดันการกำหนดการใช้ความเร็วในการขับรถที่เหมาะสมกับสภาพจราจร พร้อมทั้งจัดทำแนวทางการบริหารจัดการความเร็วในพื้นที่ชุมชน รวมทั้งบังคับใช้กฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัด เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ขับขี่ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของส่วนรวมมากขึ้น

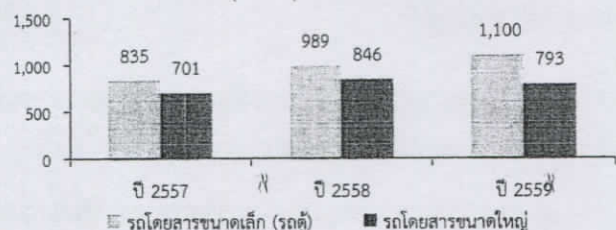

แผนภาพ 17 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบกและจำนวนผู้เสียชีวิตปี 2554-2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560)

แผนภาพ 18 สถิติการเกิดอุบัติเหตุรถโดยสารสาธารณะ ปี 2557-2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560)

ในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2560 (ระหว่างวันที่ 29 ธันวาคม 2559-4 มกราคม 2560) เกิดอุบัติเหตุ 3,919 ครั้ง เพิ่มขึ้นจากช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 ร้อยละ 16 เสียชีวิต 478 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.8 บาดเจ็บ 4,128 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.8 สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ เมาสุราร้อยละ 36.6 ขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดร้อยละ 31.3 โดยผู้ใช้รถจักรยานยนต์เป็นกลุ่มที่มีอัตราการเสียชีวิตสูง เกิดอุบัติเหตุสูงสุดร้อยละ 81.8 อีกทั้งการเกิดอุบัติเหตุจากรถตู้โดยสารสาธารณะที่มีผู้เสียชีวิตสูงในแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก ทั้งที่รัฐได้ดำเนินการตามแผนบูรณาการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. 2560 “ขับรถมีน้ำใจ รักษาวินัยจราจร”⁵ ยังคงเกิดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงดังกล่าวสูงมาก และสูงสุดในรอบ 9 ปี ตั้งแต่ปี 2551 และมีสาเหตุมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรทางบก ทั้งเมาแล้วขับและขับรถเร็วเกินกำหนด รวมทั้งรถตู้โดยสารสาธารณะเร่งทำรอบวิ่งจนร่างกายไม่พร้อม อันเป็นปัจจัยหนึ่งของการเกิดอุบัติเหตุทางถนนสูงกว่าช่วงปกติ⁶

ภาพรวมของปี 2559 มีการรับแจ้ง 83,844 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 20.7 มีผู้เสียชีวิต 8,257 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.5 รถตู้โดยสารสาธารณะเกิดอุบัติเหตุ 1,100 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 11.2 ขณะที่มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ร่วมกับศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนนรวบรวมสถิติการเกิดอุบัติเหตุรถตู้โดยสารสาธารณะในปี 2559 จำนวน 223 ครั้ง เฉลี่ย 18.5 ครั้ง/เดือน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 1,200 คน เฉลี่ย 100 คน/เดือน มีผู้เสียชีวิต 130 ราย เฉลี่ย 10.8 คน/เดือน สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุมาจากความประมาทของผู้ขับขี่ ความรุนแรงของการบาดเจ็บและเสียชีวิตเกิดจากการดัดแปลงสภาพของรถตู้โดยสารที่ไม่เหมาะกับการบรรทุกผู้โดยสาร⁷

มาตรการในการป้องกันและลดการสูญเสียจากการเกิดอุบัติเหตุรถตู้โดยสารสาธารณะ รัฐได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เร่งยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการให้บริการรถตู้โดยสารสาธารณะ โดยให้มีระบบควบคุมกำกับ

⁵ แผนบูรณาการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่ 2560 “ขับรถมีน้ำใจ รักษาวินัยจราจร” มาตรการลดปัจจัยเสี่ยง (1) ด้านคน ด้วยการตั้ง “จุดตรวจ” ตั้ง “ด่านชุมชน” จัดตั้งจุดอำนวยความสะดวก (2) ด้านถนน ด้วยการกำกับดูแลรถที่อยู่ในความรับผิดชอบ บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดจริงจัง ตรวจสอบจุดเสี่ยงจุดอันตราย ปรับปรุงแก้ไขให้มีความปลอดภัย (3) ด้านพาหนะ กำกับ ดูแลรถโดยสารสาธารณะให้มีมาตรฐานความปลอดภัย โดยพนักงานขับรถต้องมีปริมาณแอลกอฮอล์เป็น “ศูนย์” และ (4) ด้านสภาพแวดล้อม ตรวจสอบระบบไฟฟ้าส่องสว่าง สัญญาณไฟจราจร ป้ายเตือนต่างๆ และปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

⁶ ข้อมูลศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน ในช่วงการควบคุมเข้มข้น 7 วัน พบการเกิดอุบัติเหตุเฉลี่ยวันละ 560 ครั้ง มีผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตเฉลี่ยวันละ 589 และ 68 ราย หากไม่ใช่เทศกาล ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบการเกิดอุบัติเหตุเฉลี่ยวันละ 230 ครั้ง มีผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตเฉลี่ยวันละ 20 และ 22 ราย

⁷ รถตู้โดยสารสาธารณะดัดแปลงสภาพที่นั่ง 15-16 ที่นั่ง ติดตั้งถังแก๊ส (NGV หรือ LPG) 2 ถัง ทำให้รถมีน้ำหนัก 3,350 กิโลกรัม เพิ่มขึ้น 400 กิโลกรัม ยังไม่รวมน้ำหนักสัมภาระของผู้โดยสาร ทำให้สัดส่วนการกระจายน้ำหนัก แรงกดของเพลาน้ำหนัก/ท้ายต่างจากเดิม ส่งผลต่อความปลอดภัย/สมรรถนะของรถ การเบรกทั้งทางตรง ทางโค้ง

ข้อมูลสะสมการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากจราจรของศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน Thai RSC พบว่าปี 2559 มีผู้บาดเจ็บ 813,785 คน ผู้เสียชีวิต 9,504 คน สาเหตุเกิดจากพนักงานขับรถ มีความอ่อนล้าเนื่องจากขับรถต่อเนื่องเป็นเวลานาน โดยเฉพาะรถที่คนงานที่จ้างมาพนักงานขับรถคนเดียว การไม่ชำนาญเส้นทาง ใช้ความเร็วไม่เหมาะสมกับเส้นทางโดยเฉพาะเส้นทางลาดชัน ลงเนินโค้งหักศอก ประกอบกับสภาพรถที่ไม่สมบูรณ์ เช่น ระบบเบรก ความแข็งแรงโครงสร้างหรือเก้อหลุด ข้อมูลจากกรมขนส่งทางบกชี้ว่า รถบัสสองชั้นเสี่ยงเกิดอุบัติเหตุมากกว่าชั้นเดียวถึง 6 เท่า และจากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขระบุสุขภาพว่า สถิติการเกิดอุบัติเหตุรถบัสที่คนศึกษาและรถตู้เพิ่มสูงอย่างต่อเนื่อง โดยอุบัติเหตุรถบัสชั้นเดียวและสองชั้น เกิดอุบัติเหตุเฉลี่ย 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก สะท้อนถึงความรุนแรงของอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นจากการสอบสวนเบื้องต้นของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ในระดับพื้นที่ร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ พบว่าสาเหตุที่ทำให้เสียชีวิตและบาดเจ็บรุนแรงของผู้โดยสาร คือ การไม่คาดเข็มขัดนิรภัยเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ทำให้หลุดออกจากเก้าอี้และกระเด็นออกนอกตัวรถ ขณะที่ศูนย์วิจัยเฉพาะทางวิศวกรรมการประเมินและความปลอดภัยยานยนต์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิเคราะห์พบว่า สาเหตุนอกจากผู้ขับขี่ไม่พร้อม หลับใน เมื่อยล้า และไม่ชำนาญเส้นทางแล้ว ยังมีสภาพตัวรถบัสส่วนใหญ่ที่ประกอบขึ้นเอง ขาดการวิจัยด้านความปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน ยังเทียบกับมาตรฐานรถต่างประเทศไม่ได้ทั้งตัวโครงสร้างและระบบเครื่องยนต์ อีกทั้งยังคงเน้นการบังคับใช้กฎหมายของคนมากกว่ารถบัสที่ได้มาตรฐานความปลอดภัย ดังนั้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุจึงสร้างความเสียหายที่รุนแรง นักวิชาการจึงเสนอให้รัฐบาลสนับสนุนงานวิจัยรถโดยสารสาธารณะให้ได้มาตรฐานเพื่อลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุ

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ Thai RSC (Road Safety Collaboration)

ความปลอดภัยในการใช้รถตู้เป็นรถโดยสารสาธารณะ

ระบบขนส่งของไทยขาดการเชื่อมต่อ รถตู้โดยสารสาธารณะจึงเป็นทางเลือกหนึ่ง ที่สะดวก รวดเร็ว ไม่แพง ทั้งนี้ รถตู้สาธารณะไม่ใช้รถที่ได้รับอนุญาตในการโดยสารสาธารณะตามที่กรมการขนส่งทางบกอนุญาตไว้ แต่มีการอนุโลมให้ได้รับการจดทะเบียนและจัดเส้นทางวิ่งในปี 2552 จากการศึกษาโครงการศึกษาความปลอดภัยในการใช้รถตู้เป็นรถโดยสารสาธารณะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิเคราะห์สถิติอัตราการตายของรถตู้สาธารณะระหว่างจังหวัดที่จดทะเบียน 1 คัน พบว่ารถตู้สาธารณะมีอัตราการตายสูงกว่ารถบัส 1 ชั้น ประมาณ 5 เท่า ขณะที่รถตู้สาธารณะวิ่งในจังหวัดอัตราการเกิดอุบัติเหตุและการตายจะน้อยกว่ารถตู้สาธารณะระหว่างจังหวัด รถตู้ถูกออกแบบมามีประตูทางออกด้านเดียวและหน้าต่างที่เล็กเพื่อใช้ขนส่งสินค้า เมื่อนำมาดัดแปลงบรรทุกผู้โดยสาร มีการเพิ่มที่นั่งทำให้เกิดความแออัดของผู้โดยสาร หากเกิดอุบัติเหตุทำให้การหนีภัยหรือการช่วยเหลือเป็นไปด้วยความยากลำบาก จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เมื่อเกิดอุบัติเหตุจึงเกิดการสูญเสียมากกว่ารถบัสขนาดใหญ่ที่มีทางหนีภัยและมีโครงสร้างตัวรถที่แข็งแรงกว่า

ขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วใช้รถตู้เพื่อบรรทุกสินค้า ประเทศนิวซีแลนด์มีการนำมาใช้เป็นรถ shutter วิ่งระหว่างท่าเรือ สถานีรถไฟ-สนามบิน และให้มีที่นั่ง 12 ที่นั่ง และต้องมีประตูหนีภัย

ข้อเสนอของโครงการศึกษา (1) เส้นทางระหว่างเมืองที่มีระยะทางเกินกว่า 100 กิโลเมตร ควรเป็นรถมินิบัส 20 ที่นั่ง ส่วนเส้นทางในจังหวัดยังคงใช้รถตู้สาธารณะได้ โดยให้ใช้ความเร็วต่ำเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ (2) ปรับพฤติกรรมคนขับที่ขับอย่างไม่ปลอดภัย หากยังคงขับเร็ว จะไม่สามารถแก้ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุได้ (3) ควรเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการโดยการศึกษาลักษณะความต้องการเดินทางขนส่งโดยสารสาธารณะของประชาชน

ที่มา: โครงการศึกษาความปลอดภัยในการใช้รถตู้เป็นรถโดยสารสาธารณะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2559

การพักผ่อน มีคนขับสำรอง กำหนดเวลาการพักรถทุก 4 ชั่วโมงต้องจอดพักรถ 30 นาที เร่งรัดการติดตั้งระบบ GPS⁸ เพื่อติดตามควบคุมความเร็วและการออกนอกเส้นทาง และผลักดันให้ใช้รถไมโครบัส 20 ที่นั่งในทุกเส้นทางตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2560 ทดแทนการใช้รถตู้โดยสารสาธารณะ ขณะเดียวกันผู้โดยสารต้องรู้สิทธิและหน้าที่ในการเดินทาง ด้วยระบบขนส่งสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทั้งการคาดเข็มขัดนิรภัย การไม่นั่งโดยสารในรถที่บรรทุกเกินจำนวนที่นั่ง ตรวจสอบอุปกรณ์ในรถที่สามารถนำมาใช้เมื่อเกิดปัญหา เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ จึงควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้ขับรถโดยสารทุก 6 เดือน เพื่อปรับพฤติกรรมคนขับรถที่ขับแบบไม่ปลอดภัย เดือนความจำเรื่องกฎหมายจราจร สร้างจิตสำนึก รวมถึงการติดตั้งเครื่องตัดความเร็ว Speed limiter ในระดับความเร็วที่ปลอดภัย

สำหรับมาตรการระยะยาวต้องลดปริมาณการใช้รถใช้ถนนที่เพิ่มขึ้นมากโดยเฉพาะในช่วงเทศกาล โดยจะต้องพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อจูงใจให้ประชาชนมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะและลดการใช้รถส่วนตัว เพื่อลดความเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุทางถนนและความสูญเสียที่มากขึ้น

ความมุ่งมั่นของไทยในการจัดการค้ำมนุษย์

ปัญหาการค้ำมนุษย์และแรงงานผิดกฎหมายเป็นปัญหาที่สั่งสมมานาน อีกทั้งกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกรายงานสถานการณ์การค้ำมนุษย์ว่าไทยมีความพยายามไม่มากพอกับการแก้ไขปัญหาค้ำมนุษย์อย่างจริงจังและเป็นระบบ ในปี 2559 รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ 2,590.31 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนการทำงานต่อต้านการค้ำมนุษย์ในทุกด้าน ปรับปรุงกฎหมายให้มีความเข้มงวดมากขึ้น เน้นการดำเนินการโดยมีผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการฟื้นฟูเยียวยาผู้เสียหายและการคุ้มครองพยาน ดำเนินมาตรการเพื่อทำให้มีการคุ้มครองและป้องกันที่ดีขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงในการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ของประชากรกลุ่มเสี่ยง รวมถึงการปรับปรุงการทำงาน

⁸ มาตรการยกระดับมาตรฐานระบบขนส่งสาธารณะ กำหนดให้รถโดยสารสาธารณะและรถบรรทุกตั้งแต่สี่ล้อขึ้นไปทุกคันต้องติดตั้ง GPS ภายใน 31 มีนาคม 2560 ขณะนี้ มีรถโดยสารสาธารณะและรถบรรทุกตั้งแต่สี่ล้อขึ้นไปติดตั้ง GPS 72,884 คัน โดยศูนย์บริหารการจัดการเดินทางด้วยระบบ GPS จะติดตามพฤติกรรมคนขับรถทุกคันตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนขับที่ขับอย่างไม่ปลอดภัย

⁹ แผนดำเนินการศึกษาพัฒนากระบวนการขนส่งผู้โดยสารสาธารณะระหว่างจังหวัด สำนักนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (พ.ศ. 2555-2564) เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาระบบการขนส่งผู้โดยสารสาธารณะ โดยมีเป้าหมายลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเป็นสำคัญ เนื่องด้วยมีการเดินทางระหว่างจังหวัดโดยรถยนต์ส่วนบุคคลมากที่สุดร้อยละ 59 ขณะที่ระบบขนส่งสาธารณะมีร้อยละ 41 และมีแนวโน้มผู้ใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะแบบประจำทางทั้งรถโดยสารและรถไฟลดลงอย่างต่อเนื่อง มีสาเหตุสำคัญมาจากระบบขนส่งผู้โดยสารสาธารณะไม่สามารถตอบสนองความต้องการผู้ใช้บริการทั้งทางด้านคุณภาพ ความปลอดภัย หรือความเพียงพอ

มาตรการระยะเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหารถตู้โดยสารสาธารณะ

- กำหนดให้ผู้ประกอบการรถตู้โดยสารสาธารณะทุกคันติดตั้งระบบติดตามตำแหน่งที่ตั้งรถผ่านดาวเทียม (GPS) ภายใน 31 มีนาคม 2560
- ควบคุมดูแลจุดจอดรถตู้โดยสารสาธารณะที่ให้บริการระหว่างจังหวัดระยะทางไม่เกิน 300 กิโลเมตรนอกสถานีขนส่งในแต่ละจังหวัด 199 จุด หรือจุดจอดที่อยู่นอกสถานีระหว่างจังหวัด รถตู้โดยสารทุกคันต้องเข้าสถานี เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบกตรวจสภาพรถ ความพร้อมคนขับ การตั้งเข็มเวลาต้นทางถึงปลายทาง มีเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบรถตู้ที่ออกจากจุดจอดทุกคัน พร้อมกับลงประวัติดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 มีนาคม 2560
- ควบคุมการใช้ความเร็วของผู้ขับขี่ หากฝ่าฝืนให้มีบทลงโทษที่เด็ดขาดทั้งผู้ขับขี่และผู้ประกอบการ เพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำซาก
- จัดหน่วยเคลื่อนที่เร็วของกรมการขนส่งทางบกตรวจความพร้อมทั้งคนขับและสภาพรถโดยสารโดยสารต้องมีสมุดประจำรถ ลงชื่อผู้ขับ เวลาขับทุกเส้นทาง ด้านตรงต้องตรวจรถทุกคัน หากพบขับเกินเวลาให้ทำการยึดรถ จัดรถโดยสารคันใหม่ให้ผู้โดยสาร
- รถตู้โดยสารสาธารณะทุกคันใช้เชื้อเพลิง NGV หรือใช้น้ำมันดีเซล/น้ำมัน

มาตรการระยะต่อไป

- แผนพัฒนาความปลอดภัยรถตู้โดยสารสาธารณะ เร่งรัดระยะเวลาการเปลี่ยนรถตู้โดยสารสาธารณะ เป็นรถโมโคบัสขนาด 20 ที่นั่งภายในระยะเวลา 6 เดือนหรือเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2560 จากแผนเดิมที่ตั้งเป้าหมายให้ทยอยเปลี่ยนตั้งแต่ปี 2561-2564 โดยในระยะแรกจะเร่งรัดปรับเปลี่ยนรถตู้โดยสารสาธารณะหมวด 2 รังระหว่าง กทม.-ต่างจังหวัด (6,431 คัน) และในระยะที่ 2 หมวด 3 รังระหว่างจังหวัด-จังหวัด (2,771 คัน)
- จัดทำแผนด้านความเหมาะสมในการใช้รถตู้เป็นรถโดยสารสาธารณะ เพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้บริการ ในด้านการออกใบอนุญาตขับขี่ ควบคุมรถในรูปแบบเรียนเพื่อปลูกฝังด้านวินัย มารยาทในการขับรถ การพิจารณาเพิ่มบทลงโทษ รวมทั้งการเข้มงวดการบังคับใช้กฎหมาย

ที่มา: กระทรวงคมนาคม

การปรับปรุงกฎหมายจัดการค้ำมนุษย์เพื่อทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

- ในปี 2559 มีการปรับปรุงกฎหมายที่สำคัญ เป็นการบัญญัติขึ้นใหม่หรือแก้ไขของเดิม ดังนี้
1. การแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (ฉบับที่ 3) ซึ่งมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 3) เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2560 บทบัญญัติใหม่เพิ่มความชัดเจนของกฎหมายและช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
  2. พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 ช่วยทำให้การบริหารจัดการบริษัทจัดหางานดียิ่งขึ้น และยังช่วยป้องกันแรงงานต่างด้าวจากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและตกเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานและแรงงานขัดหนี้
  3. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการกับคดีค้ามนุษย์ที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อน
  4. การแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก) เพื่อทำให้ประเทศไทยมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 (อนุสัญญาว่าด้วยเกณฑ์อายุขั้นต่ำ, 1973) เป็นต้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้วเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2559 และอยู่ระหว่างรอประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อมีผลใช้บังคับต่อไป
  5. พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559 เพื่อกำหนดมาตรการในการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนขอทาน

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หลายด้านเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เป็นต้น พร้อมทั้งรายงานความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ของไทยให้กับกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในเดือนมกราคม 2560 ประกอบด้วย

1. ด้านนโยบาย มีความมุ่งมั่นและการอุทิศตนอย่างต่อเนื่องเพื่อขจัดการค้ามนุษย์ ตามนโยบาย “ขจัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป” โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2560 แก้ไขเพิ่มเติม เช่น แก้ไขคำนิยามและเพิ่มลักษณะความผิดฐานค้ามนุษย์ให้มีความชัดเจนมากขึ้น เพิ่มโทษปรับให้สูงขึ้น โดยใช้อัตราโทษจำคุก 1 ปี ต่อโทษปรับ 1 แสนบาท และกำหนดฐานความผิดที่กระทำต่อเด็กที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี ให้ทำงานหรือให้บริการ อันอาจเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของบุคคลหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี และปรับไม่เกิน 4 แสนบาท

2. ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย ในปี 2559 สามารถดำเนินคดีได้อย่างรวดเร็วตลอดเส้นทางของกระบวนการยุติธรรม โดยในชั้นของพนักงานสอบสวนมีจำนวน 333 คดี เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 5 ชั้นพนักงานอัยการมีจำนวน 301 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.9 ในชั้นศาลพิพากษาลงโทษจำเลยเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.7 ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ 10 ราย ยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จำนวน 790 ล้านบาท มากกว่าปี 2558 เกือบ 3 เท่า

3. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในการดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 561 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 19.1 โดยมีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ให้การดูแล พร้อมทั้งฝึกอาชีพและหางานให้ทำก่อนส่งกลับสู่ครอบครัวอย่างปลอดภัย จัดอบรมล่ามเพื่อสนับสนุนการคัดแยกผู้เสียหาย โดยขึ้นทะเบียนล่ามแล้ว 227 คน อบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกฯ 8 รุ่น 801 คน คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559 เห็นชอบการผ่อนผันให้ผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และทำงานได้ตามกฎหมาย เป็นเวลา 2 ปี หลังคดีสิ้นสุด ให้รวมถึงผู้ติดตามซึ่งเป็นบุตรคนต่างด้าว

4. ด้านการป้องกัน จัดระเบียบแรงงานต่างด้าว เพื่อป้องกันแรงงานกลุ่มเสี่ยงมิให้ตกเป็นผู้เสียหาย สร้างการรับรู้ถึงภัยของการค้ามนุษย์ ผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดทำเว็บไซต์หญิงไทย แอปพลิเคชัน ตรวจตราสถานที่เสี่ยงต่อ

ตาราง 19 การเยียวยาและการชดเชยค่าเสียหาย

	ผู้เสียหาย (คน)	มูลค่าชดเชย (บาท)
ค่าสินไหมทดแทน	15	1,656,100
เงินช่วยเหลือจากกองทุนค้ำมนุษย์	648	5,308,792
ค่าจ้างค่าแรงค้างจ่าย	58	3,838,304
เงินตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา	23	455,000

ที่มา: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร TIP Report ประจำปี 2559
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนการขับเคลื่อนและการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์และแรงงานผิดกฎหมาย โดยมีแผนดำเนินงานที่สำคัญในปี 2560 ได้แก่

1. กฎหมาย (1) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ฉบับที่...) พ.ศ..... ได้แก่ 1.1) เพิ่มเติมอัตราโทษผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ 1.2) เพิ่มเติมคำนิยามแรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ 1.3) ให้มีบทบัญญัติที่ระบุว่าการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายเป็นการค้ำมนุษย์ (2) ชี้แจง ประชาสัมพันธ์การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อลดความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์โดยถูกบังคับให้ขอตาน มีผลบังคับใช้ 28 กรกฎาคม 2559 (3) ออกกฎหมายควบคุมผู้รับอนุญาตจัดหางานต่างด้าวให้กับนายจ้างภายในประเทศ (4) แก้ไขกฎระเบียบเพื่อจูงใจให้นายจ้างใช้แรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย ผ่านการนำเข้าตาม MOU และ (5) แก้ไขกฎหมายเพิ่มโทษการใช้แรงงานเด็ก
2. พันธกรณีระหว่างประเทศ (1) ขับเคลื่อนการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้ำมนุษย์แห่งอาเซียน (2) ก่อรรับรองและให้สัตยาบันอนุสัญญาฯ และพิธีสารที่เกี่ยวข้อง (3) จัดตั้งศูนย์ตามแนวชายแดนเพื่ออบรมให้ความรู้ เตรียมความพร้อมก่อนเดินทางมาทำงานและเป็นศูนย์ประสานระหว่างนายจ้าง-ต่างด้าว-ประเทศต้นทาง และ (4) นำเข้าแรงงานกึ่งการประมง
3. การเพิ่มช่องทางการร้องเรียน แจ้งเบาะแสการค้ำมนุษย์
4. การเชื่อมโยงข้อมูล จัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยน ตรวจสอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. การบังคับใช้กฎหมาย (1) เร่งรัดการปราบปรามการค้ำมนุษย์ (2) การตรวจเป้าหมายกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องปรามไม่ให้เกิดการค้ำมนุษย์ และ (3) ดำเนินการตรวจสอบเรือประมงในทะเล ท่าเรือและโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นอย่างต่อเนื่อง
6. ด้านอื่นๆ (1) การประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (2) การสำรวจข้อมูลที่เป็นต่อกรวางรากฐานการป้องกันปัญหาการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน (3) การช่วยเหลือแรงงานประมงที่ตกสำรวจอินโดนีเซีย และ (4) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

ที่มา: การประชุมคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์และแรงงานผิดกฎหมาย

การเกิดปัญหาการค้ำมนุษย์ ได้แก่ การจัดระเบียบสถานบริการ รวมทั้งการจัดระเบียบคนขอตาน พบคนขอตาน 4,824 คน เป็นคนไทย 3,088 คน และคนต่างด้าว 1,736 คน

5. ด้านความร่วมมือ จัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ และพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงฯ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งสิ้น 54 หน่วยงาน ส่งเสริมความร่วมมือในรูปแบบ MOU และแผนปฏิบัติการกับประเทศต่างๆ ทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ำมนุษย์ เช่น กัมพูชา เมียนมา ลาว เวียดนาม จีน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอฟริกาใต้ เป็นต้น

สำหรับในปี 2560 ประเทศไทยจะยังคงเดินหน้าดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ พร้อมกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎข้อบังคับ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ำมนุษย์ โดยใช้กลไกการปฏิรูปและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์และแรงงานผิดกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ให้สามารถจัดปัญหาการค้ำมนุษย์และแรงงานผิดกฎหมายอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมาย “ปัญหาการค้ำมนุษย์ และแรงงานผิดกฎหมายหมดไปจากประเทศไทย” (Zero Tolerance and Sustainable) ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งบูรณาการดำเนินงานตามแผนการขับเคลื่อนและปฏิรูปการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์และแรงงานผิดกฎหมาย เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในกฟสรสืบสวนสอบสวน ดำเนินการกับเครือข่ายข้ามชาติ เพิ่มความถี่ในการลงตรวจพื้นที่เสี่ยงและสถานประกอบการ เร่งรัดการจดทะเบียนเรือประมง และการออกใบอนุญาตการทำประมง ปรับปรุง พ.ร.บ. และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประมงให้ทันสมัยสอดคล้องกับนานาชาติ เร่งรัดการดำเนินการจัดระเบียบและพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวเพื่อเข้าสู่ระบบ รวมทั้งดำเนินการประสานงานกับสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เพื่อสำรวจความเป็นไปได้ในการพัฒนาความร่วมมือที่มีอยู่หลายด้านให้เป็นกรอบการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา

ประชาชนมีการออมเพื่อเกษียณอายุเพิ่มขึ้น

การขยายประกันสังคมและกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) อย่างต่อเนื่องทำให้แรงงานนอกระบบมีหลักประกันทางสังคมครอบคลุมมากขึ้น โดยในปี 2559 จำนวนผู้ประกันตนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 14.04 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 จากปี 2558 ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบ

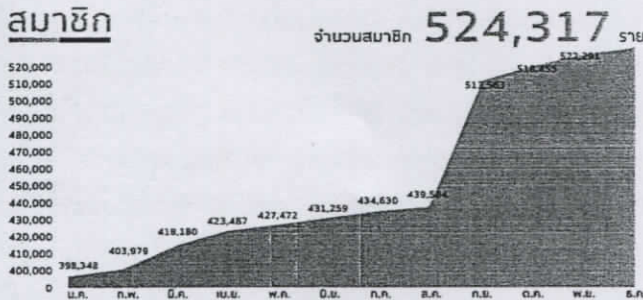
ตาราง 20 จำนวนผู้ประกันตนของประกันสังคมจำแนกตามประเภท ปี 2556-2559 (หน่วย : คน)

	2556	2557	2558	2559
ม.33	9,781,101	10,029,777	10,391,761	10,511,821
ม.39	1,074,223	1,124,765	1,196,762	1,286,133
ม.40	1,578,088	2,471,116	2,200,667	2,243,727
รวม	12,433,412	13,625,658	13,789,190	14,041,681

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม

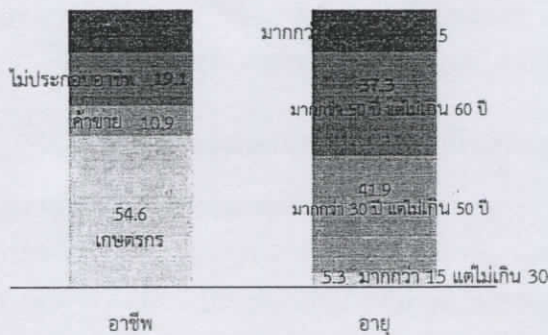
แผนภาพ 19 สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) รายเดือน ปี 2559

จำนวนเงินกองทุนรวม 1,808 ล้านบาท

ที่มา: กองทุนการออมแห่งชาติ

แผนภาพ 20 สัดส่วนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) จำแนกตามอาชีพและอายุ ณ 31 ธันวาคม 2559

ที่มา: กองทุนการออมแห่งชาติ

มีจำนวน 2.24 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 ขณะที่กองทุนการออมแห่งชาติมีสมาชิกทั้งสิ้น 524,317 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.6 โดยสมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย และไม่ประกอบอาชีพ อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 30-50 ปี และนำส่งเกินกว่ากลุ่มแรงงาน 15-30 ปี มีสัดส่วนน้อยเพียงร้อยละ 5.3 ขณะที่ผู้มีอายุมากกว่า 60 ปี กลับมีสัดส่วนถึงร้อยละ 15.5 แม้จำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติจะเพิ่มแต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายเนื่องจากเงินสมทบไม่รวมดอกผลของรัฐไม่เพียงพอให้แรงงานนอกระบบสมัครสมาชิกกองทุน และแรงงานบางส่วนมีรายได้ต่ำทำให้ไม่มีเงินออม (สำนักเลขาธิการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, 2559) นอกจากนี้ การออมที่เริ่มต้นช้ายังส่งผลต่อความเพียงพอของเงินบำนาญที่จะได้รับ

ปัจจุบันผู้อยู่ในวัยแรงงานที่มีหลักประกันด้านรายได้หลังเกษียณมีประมาณ 18 ล้านคน (ไม่รวมเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพบางส่วนเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคม) หรือร้อยละ 50 ของกำลังแรงงาน โดยผู้ไม่มีหลักประกันด้านรายได้หลังเกษียณส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ ซึ่งเมื่อเกษียณอายุต้องพึ่งพิงรายได้จากบุตรหลานและเบี้ยยังชีพ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านรายได้ของประชาชน รวมทั้งภาระค่าใช้จ่ายสวัสดิการที่เพิ่มขึ้น แม้ว่ารัฐจะเร่งขยายการคุ้มครองทางสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีช่องทางการเข้าสู่ระบบบำนาญประจำบ้านแก่ประชาชนทุกกลุ่ม มีประเด็นที่ต้องติดตาม ดังนี้

1. การขยายแรงงานนอกระบบเข้าสู่ระบบการออมเพื่อเกษียณอายุ โดยจะต้องให้ความรู้ทางการเงิน ส่งเสริมพฤติกรรมการเงินที่เหมาะสม เช่น การทำบัญชีรับจ่ายเพื่อตัดสินใจทางการเงินและวางแผนการออมของครอบครัว สนับสนุนการออมรูปแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสมของผู้ออม เช่น เกษตรกรออมในรูปแบบปลูกต้นไม้ยืนต้นมีราคาเพื่อขายเป็นรายได้หลังเกษียณการทำงานเพื่อแลกเป็นสวัสดิการเงินออมสำหรับผู้มีรายได้น้อย การออกแบบการออมภาคบังคับสำหรับคนทุกกลุ่ม เป็นต้น
2. การเพิ่มปริมาณเงินออมเพื่อให้มีรายได้หลังเกษียณเพียงพอต่อการดำรงชีพ พบว่า มีเพียงกลุ่มข้าราชการที่มีรายได้หลังเกษียณเพียงพอต่อการดำรงชีวิต โดยมีรายได้ต่อเดือนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ก่อนเกษียณอายุ กลุ่มผู้ประกันตนกองทุนประกันสังคมได้รับเงินบำนาญหลังเกษียณมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณร้อยละ 20 ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายก่อนความเป็นผู้ประกันตนจะสิ้นสุดลง และมีสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพภาคสมัครใจสำหรับลูกจ้างเอกชนเพียงประมาณร้อยละ 20 ของแรงงานในระบบ ขณะที่

ตาราง 21 จำนวนผู้มีหลักประกันด้านรายได้หลังเกษียณ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2559

ประเภทการออม	ปี 2559		จำนวนผู้ลงทะเบียน (จำนวนคน)	จำนวนเงินออม (ล้านบาท)
	จำนวน	เงินออม		
การออม	ประกันสังคม ¹	ม.33	บำเหน็จ/บำนาญ	10.51
		ม.39	บำเหน็จ/บำนาญ	1.28
		ม.40	บำเหน็จ	2.24
	กบข. ²	เงินก้อนและบำเหน็จ/บำนาญ	1.00	
	กอช. ³	บำนาญ/เงินดำรงชีพ	0.52	
	กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ⁴	บำเหน็จ	2.91	
สวัสดิการ	กองทุนสงเคราะห์ครูเอกชน ⁵	บำเหน็จ	0.15	
	บำเหน็จบำนาญข้าราชการ ⁵	บำเหน็จ/บำนาญ	2.03	
	เงินอุดหนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ⁶	บำนาญ	8.02	

ที่มา: ¹ สำนักงานประกันสังคม
² กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
³ กองทุนการออมแห่งชาติ
⁴ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพไทย กสท.
⁵ กระทรวงการคลัง
⁶ สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติส่วนใหญ่เริ่มออมซ้ำทำให้เงินบำนาญที่ได้มีจำนวนน้อย ชี้ให้เห็นว่าแรงงานที่มีหลักประกันรายได้หลังเกษียณ ส่วนใหญ่ยังมีรายได้หลังเกษียณไม่พอเพียงต่อการดำรงชีพ

ทั้งนี้ รัฐมีการดำเนินงานโดยเห็นชอบในหลักการ ร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ.... (กบข.) ซึ่งเป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพภาคบังคับสำหรับแรงงานในระบบที่มีอายุตั้งแต่ 15-60 ปี ครอบคลุมลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างชั่วคราวส่วนราชการ พนักงานราชการ และพนักงานงานรัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยกำหนดเปิดรับสมาชิกปี 2561 และขณะนี้ กอช. ได้เสนอให้พิจารณาแก้ไขกฎกระทรวงที่จะช่วยสมทบเงินให้แก่สมาชิกเพิ่มเป็นสูงสุด 2,500 บาทต่อปี จากเดิมไม่เกิน 1,200 บาทต่อปี เพื่อเป็นแรงจูงใจในการออม ซึ่งจำเป็นต้องเร่งผลักดันและส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้เพิ่มจำนวนเงินออม ตลอดจนการเพิ่มอัตราสมทบเพื่อให้ได้รับรายได้หลังเกษียณเพียงพอต่อการดำรงชีวิตทั้งแรงงานในและนอกระบบ

ตาราง 22 หลักเกณฑ์การสมทบเงินกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)

อายุสมาชิก	รัฐสมทบของเงินออม	เงินสมทบสูงสุด (บาทต่อเดือน)
15-30 ปี	ไม่เกินร้อยละ 50	ไม่เกิน 600 บาท
มากกว่า 30 แต่ไม่เกิน 50 ปี	ร้อยละ 80	ไม่เกิน 960 บาท
มากกว่า 50 แต่ไม่เกิน 60 ปี	ร้อยละ 100	ไม่เกิน 1,200 บาท

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 69 ก 24 กรกฎาคม 2558

3. การให้ความรู้ด้านการบริหารเงินหลังเกษียณ ผู้มีหลักประกันด้านรายได้หลังเกษียณจำนวนไม่น้อยที่ได้รับเป็นบำเหน็จ ขณะที่อายุยืนยาวขึ้น หากขาดการบริหารจัดการเงินที่ดีอาจมีเงินไม่เพียงพอต่อการใช้ตลอดชีวิต จึงควรเร่งอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน ตลอดจนเพิ่มช่องทางการออมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสและทางเลือกมากขึ้น

การเร่งคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ICT ความจำเป็นในการยกระดับการค้าและความสามารถในการแข่งขัน

การรับเรื่องร้องเรียนสินค้าและบริการของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไตรมาส 4 ปี 2559 มีจำนวน 1,649 ราย ลดลงจากไตรมาสก่อนร้อยละ 5.5 ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนด้านสัญญาและโฆษณา ตลอดปี 2559 การร้องเรียนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 4.1 โดยการขายตรงและตลาดแบบตรง และการโฆษณามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก ส่วนหนึ่งเนื่องจากการโฆษณาและซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ต/ออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) รายงานว่ามูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่ธุรกิจขายให้ผู้บริโภค (B2C) ในปี 2559 คาดว่าจะมีมูลค่า 729,292.32 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 43 สำหรับประเภทสินค้าที่มีการร้องเรียนเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคมากที่สุด ได้แก่ เรือรถยนต์ที่มีปัญหาการชำรุด รongลงมาเป็นบริการ ได้แก่

ตาราง 23 การรับเรื่องร้องเรียนจำแนกตามประเด็น

เรื่องร้องเรียน	2559				2558	2558	%	Δ
	Q1	Q2	Q3	Q4				
ด้านโฆษณา	457	373	298	500	1,628	1,119	45.49	
ด้านฉลาก	704	559	387	360	2,010	2,552	-21.24	
ด้านสัญญา	727	795	509	606	2,637	2,875	-8.28	
ด้านกฎหมาย	25	12	0	0	37	6	516.67	
ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง	120	244	550	183	1,097	566	93.82	
รวม	2,033	1,983	1,744	1,649	7,409	7,118	4.09	

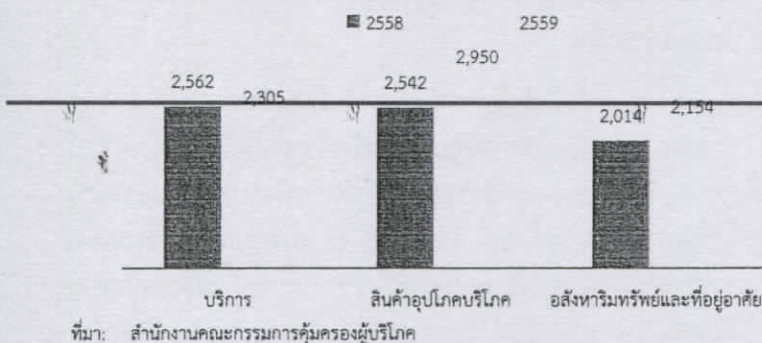
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

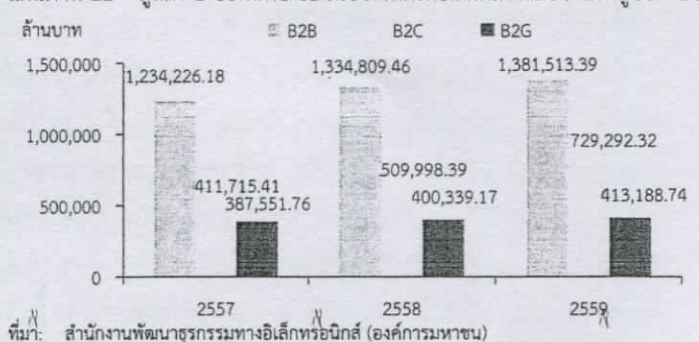

สถาบันเสริมความงามและฟิตเนส และอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ อาคารชุดที่ก่อสร้างไม่เสร็จ

แผนภาพ 21 ประเภทสินค้าหลักที่ร้องเรียน ปี 2558-2559

แผนภาพ 22 มูลค่า E-Commerce ในประเทศไทยจำแนกตามประเภทผู้ประกอบการ

ตาราง 24 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม

ประเภทบริการ	2559				2559	2558	% Δ
	Q1	Q2	Q3	Q4			
โทรศัพท์เคลื่อนที่	833	1049	743	724	3349	1,662	101.5
อินเทอร์เน็ต	267	239	193	217	916	1,004	-8.8
สถานีวิทยุคมนาคม	62	19	24	21	126	191	-34.0
โทรศัพท์พื้นฐาน	8	16	36	57	117	47	148.9
บริการอื่นๆ	11	10	23	2	46	9	411.1
รวม	1,181	1,333	1,019	921	4,454	2,913	52.9

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ คำนวณข้อมูลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

ด้านบริการโทรคมนาคม พบว่า ในไตรมาสสี่ปี 2559 ผู้บริโภคร้องเรียนผ่าน กสทช. มีจำนวนลดลงเหลือ 921 ราย ลดลงจกไตรมาสก่อนร้อยละ 91.6 อย่างไรก็ตาม ตลอดปี 2559 มีการร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมเพิ่มขึ้นเป็น 4,454 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 52.9 จากปี 2558 โดยร้องเรียนบริการโทรศัพท์มือถือมากที่สุด ส่วนประเด็นการร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ การยกเลิกบริการ และการคิดค่าบริการผิดพลาด (กสทช., 2559)

การก้าวสู่เทคโนโลยีดิจิทัลยุคที่เทคโนโลยีหลอมรวมเข้ากับทุกกิจกรรม (Internet of Things) ที่สะท้อนจากจำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านทางอุปกรณ์สื่อสารแบบไร้สาย อาทิ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ นาฬิกาข้อมืออัจฉริยะ ทั้งในส่วนของผู้บริโภค และผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆ ประกอบกับรัฐสนับสนุนผู้ประกอบการไทยให้ขยายธุรกิจออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางสู่ตลาดอาเซียนและตลาดโลก ทำให้พฤติกรรมการซื้อขายสินค้าออนไลน์มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ส่วนหนึ่งมาจากผู้บริโภคมีความกังวลเรื่องความปลอดภัย และค่าขนส่งที่มีราคาแพง รัฐจึงต้องเร่งดำเนินการโดยสร้างความพร้อมและคุ้มครองให้กับผู้บริโภคทั้งในด้านการให้ความรู้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อ/ทำธุรกรรมออนไลน์ การออกกฎ ระเบียบ และกติกาที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย รวมทั้งดูแลข้อมูลส่วนบุคคลให้ปลอดภัยโดยเร่งสร้างระบบคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (privacy) การรักษาความมั่นคงปลอดภัย (security) ตลอดจนการสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก ลดอุปสรรคและเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งเสริมให้เป็นช่องทางการค้าขายที่มีความสำคัญ ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน รองรับการเดินทางเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ที่เป็นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

สถานการณ์การจัดการปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันประเทศไทยต้องประสบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก ที่มีสาเหตุจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อหมดอายุการใช้งานจะกลายเป็นกองขยะขนาดใหญ่ที่ยาก

ต่อการจัดการ และยิ่งก่อให้เกิดปัญหามลพิษ¹⁰ อันเนื่องมาจาก ชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่มีองค์ประกอบของโลหะหนักและสารอันตรายหลาย ชนิดเมื่อถูกนำไปรีไซเคิล ผังกลบหรือเผาทำลายอย่างไม่ถูกวิธี อาจทำให้สารพิษเกิดการรั่วไหล ตกค้างและสะสม ส่งผล กระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่ง น้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และระบบนิเวศทั้งในระยะสั้นและ ระยะยาว รวมถึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ สารพิษ จะถูกปล่อยออกสู่ชั้นบรรยากาศโลก ส่งผลทำให้เกิดภาวะโลกร ้อน สิ่งสำคัญคืออุปกรณ์บางอย่างในเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือ อิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถย่อยสลายได้เองในธรรมชาติทำให้ ต้องมีกระบวนการกำจัดที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และมี ค่าใช้จ่ายในการกำจัดที่สูง

ตาราง 25 การคาดการณ์ปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2555-2559

ลำดับ	ประเภทผลิตภัณฑ์	ปริมาณซากผลิตภัณฑ์ (ตัน/ปี)				
		2555	2556	2557	2558	2559
1	โทรทัศน์	45,163	101,286	103,610	106,335	108,781
2	เครื่องปรับอากาศ	26,448	71,821	73,469	74,799	76,519
3	ตู้เย็น	41,100	63,092	64,540	65,765	67,278
4	เครื่องซักผ้า	-	58,930	60,282	60,492	61,883
5	คอมพิวเตอร์	17,711	53,958	55,195	57,058	58,370
6	เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี	-	17,458	17,859	17,912	18,324
7	โทรศัพท์	767	1,620	1,658	1,682	1,721
8	กล้องถ่ายรูปดิจิตอล	-	184	188	190	194
	รวม	131,189	368,349	376,801	384,233	393,070

ที่มา: ประมาณการโดยกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอ้างอิงจาก "รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการสำรวจปริมาณและชนิดของซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและ อิเล็กทรอนิกส์ กรมควบคุมมลพิษ พ.ศ. 2551" และ "รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนา แนวทางการประเมินปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กรมควบคุมมลพิษ พ.ศ. 2555"

จากข้อมูลสถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชน ของกรมควบคุมมลพิษในปี 2559 พบปริมาณซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 393,070 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2558 จำนวน 384,233 ตัน หรือร้อยละ 2.3 และจากการ รวบรวมข้อมูลสถิติขยะอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ในปี 2556 มี โทรศัพท์มือถือ 9.14 ล้านเครื่อง เพิ่มขึ้นเป็น 9.75 ล้านเครื่อง ในปี 2557 และ 10.34 ล้านเครื่องในปี 2558 ขณะที่ซาก คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (พีซี) พบว่า ในปี 2556 มี 1.99 ล้าน เครื่อง เพิ่มขึ้นเป็น 2.21 ล้านเครื่องในปี 2557 และ 2.42 ล้านเครื่องในปี 2558 ซึ่งอายุการใช้งานของโทรศัพท์มือถือมี อายุเฉลี่ย 3 ปี ที่รีไซเคิลหรือที่หรือจอกันยาวมีอายุเฉลี่ย 6.9 ปี และโทรทัศน์จอบางมีอายุเฉลี่ย 3.8 ปี คอมพิวเตอร์มีอายุ เฉลี่ย 3.65 ปี ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี 2559 จะมีซากทีวีเป็นขยะ อิเล็กทรอนิกส์ 2.79 ล้านเครื่อง โทรศัพท์มือถือ 10.91 ล้าน เครื่อง และคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล 2.63 ล้านเครื่อง

การจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ ส่วนใหญ่ในประเทศไทย จะถูกจัดการโดยกลุ่มรับซื้อของเก่าและผู้ประกอบการรายย่อย จากการประเมินของกรมควบคุมโรคคาดการณ์ว่า ประเทศไทย มีแหล่งชุมชนคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์กระจายอยู่ทั่วประเทศ เกือบ 100 แห่ง ในจังหวัดกระบี่ กาฬสินธุ์ ชลบุรี เชียงราย เชียงใหม่ นครปฐม นนทบุรี บุรีรัมย์ ปทุมธานี ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ลำพูน สมุทรปราการ สมุทรสาคร สระแก้ว และอำนาจเจริญ ไม่นับรวมร้านค้าของเก่าบางรายที่มี การถอดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์และเผาสายไฟเช่นกัน ทั้งนี้ พื้นที่ที่มีหน่วยงาน นักวิชาการและสื่อมวลชนให้ความสนใจ เข้าไปสำรวจค่อนข้างมาก ได้แก่ (1) อำเภอเมืองชัย จังหวัด

¹⁰ การสำรวจผลกระทบสิ่งแวดล้อมของชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครที่ประกอบอาชีพถอดแยกชิ้นส่วนขยะอิเล็กทรอนิกส์

- ภาพสินธุ์ (2) ตำบลบ้านเป่า อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
- (3) ตำบลแดงใหญ่ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์
- และ (4) ชุมชนเสือใหญ่อุทิต เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

จากผลการศึกษาของโครงการวิจัยยั่งยืน มหาวิทยาลัย

สหประชาชาติ ประเทศญี่ปุ่น ระบุว่า ในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2553-2558) ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ในทวีปเอเชียเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 63 คิดเป็นน้ำหนักรวม 12.3 ล้านตัน โดยเฉพาะที่ประเทศจีนเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ผลการศึกษาได้เตือนว่าการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างผิดกฎหมายและการกำจัดอย่างไม่เหมาะสม เป็นการเพิ่มความเสี่ยงที่สารเคมีพิษร้ายแรงจากขยะประเภทนี้ก่ออันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ประเทศส่วนใหญ่ในทวีปเอเชียจำเป็นต้องยกระดับการรีไซเคิลและกำจัดขยะเหล่านี้อย่างเร่งด่วน

การบริหารจัดการของเสียอันตรายของภาครัฐ ในปี 2560 (1) การจัดการขยะอันตรายชุมชน โดยมีสถานที่สำหรับรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัด จัดเก็บโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทำการขนส่งไปกำจัดโดยบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาต (2) แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 โดยของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทางได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (3) แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” พ.ศ. 2559-2560 ได้กำหนดให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ มีการจัดตั้ง “จุดรวมขยะอันตราย” อย่างน้อยหมู่บ้าน/ชุมชนละ 1 แห่ง

นอกจากนี้ รัฐบาลได้ตระหนักถึงประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลมาจากการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้ดำเนินการผลักดันกฎหมายและยุทธศาสตร์จากระเบียบว่าด้วยซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE) ของสหภาพยุโรปและประเทศอื่นๆ จำนวน 2 ฉบับ คือ (1) ยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ พ.ศ. 2557-2564 ซึ่งผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2558 และ (2) (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้ปรับแก้ไขเสร็จแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างนำเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนนำเสนอเข้าพิจารณาในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

มาตรการการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของภาครัฐ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายได้ประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ

1. Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย (คสช. เห็นชอบเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557) ขั้นตอนการดำเนินการ (1) การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเก่าตกค้างสะสม (2) การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยใหม่ (3) การวางระเบียบและมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และ (4) การสร้างวินัยคนในชาติ
2. แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 (ครม. เห็นชอบเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559) มาตรการดังนี้
  - (1) การลดการเกิด ณ แหล่งกำเนิด โดยการคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ และการผลิตและใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
  - (2) การเพิ่มศักยภาพ โดย อปท./จังหวัดมีระบบเก็บรวบรวมขนส่งกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ/ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม (Cluster) ใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสานอย่างเหมาะสม/สถานที่รวบรวมและกำจัด/พัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย/เข้มงวดบังคับใช้กฎหมาย
  - (3) การส่งเสริมการบริหารจัดการ โดยการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตั้งแต่ระดับเยาวชน/พัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีการบำบัดและกำจัด/พัฒนา และเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลเพื่อการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ/สร้างแรงจูงใจในการจัดการ ใช้กลไกทางสังคมและทางเศรษฐศาสตร์
3. แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” (พ.ศ. 2559-2560) (ครม. เห็นชอบ เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2559) โดยมีเป้าหมายดังนี้
  - (1) ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เข้าสู่ระบบการกำจัดที่ปลายทางลดลงร้อยละ 5 จากปี 2559
  - (2) ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการคัดแยกเพิ่มขึ้น
  - (3) กากอุตสาหกรรมร้อยละ 70 และมูลฝอยติดเชื้อร้อยละ 85 ได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มขึ้น

ที่มา: นโยบายการจัดการขยะ ของเสียอันตรายชุมชน กรมควบคุมมลพิษ

ผลการดำเนินงานการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

1. ยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ ปี พ.ศ. 2557-2564 ซึ่งผ่านความเห็นชอบของ ครม. เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2558
  - (1) เสริมสร้างความเข้มแข็งในการควบคุมการนำเข้า-ส่งออก
  - (2) สนับสนุนการผลิตและการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ฯ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
  - (3) พัฒนาระบบข้อมูลปริมาณซากผลิตภัณฑ์ฯ
  - (4) พัฒนากลไกการคัดแยก เก็บรวบรวม และขนส่งซากผลิตภัณฑ์ฯ
  - (5) เสริมสร้างขีดความสามารถของโรงงานคัดแยกและรีไซเคิลซากผลิตภัณฑ์ฯ ไปจัดการอย่างครบวงจรและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม
  - (6) เสริมสร้างความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับการจัดการซาก ผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และด้านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... ได้ได้รับความเห็นชอบจาก ครม. เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้ปรับแก้ไขเสร็จแล้ว ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร 0907/570 ลงวันที่ 31 ต.ค. 2559 ขณะนี้อยู่ระหว่างนำเสนอขอความเห็นชอบจาก ครม. ก่อนนำเสนอเข้าพิจารณาในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
  - (1) เพื่อกำหนดกลไกการจัดการซากฯ เป็นการเฉพาะ (การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน-ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต)
  - (2) ส่งเสริม/ผลักดัน 1) ให้ผู้ผลิตปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) ลดการใช้สารอันตราย และ 3) ส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่
  - (3) พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 360 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
  - (4) ผู้เกี่ยวข้องมีเวลาจัดเตรียมความพร้อมภายใน 360 วัน และอนุบัญญัติเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ภาครัฐควรเร่งผลักดันเพื่อให้เกิดกฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับในการจัดเก็บ รวบรวม และกำจัดซากอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของปริมาณซากอิเล็กทรอนิกส์ที่จะเข้าสู่โรงงาน รวมถึงการส่งเสริมกลุ่มธุรกิจรีไซเคิลอย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาระบบและกระบวนการรีไซเคิลที่ดีและมีประสิทธิภาพ จึงจะช่วยลดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากสารพิษที่มาจากชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ได้อย่างยั่งยืน

ขณะเดียวกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยการสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน รวมถึงต้องช่วยกันกระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงผลกระทบจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการร่วมมือแก้ไขปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ เริ่มต้นด้วยการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เท่าที่จำเป็น หากเครื่องใช้ชำรุดหรือเสียหายควรซ่อมแซมก่อน และหากต้องการทิ้งต้องแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ออกจากขยะทั่วไป โดยนำไปทิ้งในที่ที่จัดไว้ให้ ส่งคืนให้กับผู้ผลิตสินค้า หรือทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้กับหน่วยงานหรือโครงการที่สามารถนำซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไปจัดการอย่างถูกวิธี เช่น (1) โครงการ “คืนมือถือเก่า สร้างบุญ สร้างชาติ” โดยกรมควบคุมมลพิษร่วมกับ 14 หน่วยงาน ในการเก็บรวบรวมโทรศัพท์มือถือที่ไม่ใช้แล้วไปกำจัดซากอย่างถูกวิธี โดยตั้งเป้าหมายว่าภายในปี 2560 จะสามารถนำโทรศัพท์มือถือเก่าไปกำจัดอย่างถูกวิธีได้อย่างน้อย 9 ล้านเครื่อง จากจำนวนโทรศัพท์มือถือเก่าทั้งหมดที่ประมาณการว่ามีอยู่ 200 ล้านเครื่อง และ (2) “โครงการจุฬาฯ รักโลก” ซึ่งรับบริจาคโทรศัพท์มือถือที่ไม่ใช้แล้วไปรีไซเคิล เป็นต้น

ส่วนที่สอง: บทความเรื่อง การออกแบบที่เป็นสากล: 5 ประการของสังคมเสมอภาค

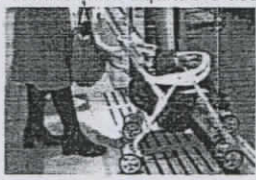
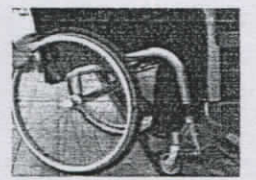
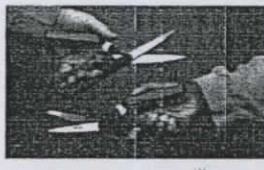
การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design: UD) เป็นแนวคิดเพื่อการสร้างสังคมให้น่าอยู่ ส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยที่มนุษย์ต้องพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด ไม่ต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่น แต่ด้วยมนุษย์มีข้อจำกัดทางกายภาพที่แตกต่างกันในแต่ละวัย เพศ หรือ ความครบองค์ประกอบของร่างกาย ทำให้มีศักยภาพในการดำรงชีวิตได้แตกต่างกันออกไป เพื่อให้แต่ละบุคคลสามารถพึ่งพาตนเองได้มากที่สุดตามศักยภาพที่มีจึงจำเป็นต้องมีการออกแบบสิ่งต่างๆ ในการดำรงชีวิตให้เอื้อต่อสถานะของแต่ละบุคคลได้มากที่สุด ไม่ว่าจะทางด้านกายภาพ ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง หรือการมองเห็น และแม้ว่าการออกแบบที่เป็นสากลในสังคมส่วนใหญ่เน้นการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อาทิ ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ฯลฯ แต่ยังมีมิติอื่นๆ ที่ต้องพิจารณาร่วม เช่น ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดการศึกษา และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความเป็นมิตรต่อทุกคน เป็นต้น

ความสำคัญของการออกแบบที่เป็นสากล UD

ปัจจุบันการออกแบบที่เป็นสากลมีความสำคัญเพิ่มขึ้นมากจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยของหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย โดยผู้สูงอายุจะมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและมีภาวะทุพพลภาพมากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ผลการศึกษาปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุไทยพบผู้สูงอายุทุก 1 ใน 4 คนมีปัญหาสุขภาพที่เป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามที่เคยทำได้ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุ ทำให้มีความต้องการในสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดความสะดวก และปลอดภัยในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น ขณะเดียวกันแนวคิดการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับคนทุกกลุ่มวัยที่จะมีส่วนร่วมและได้รับผลจากการพัฒนาอย่างทั่วถึง ประกอบกับสังคมไทยมีแนวโน้มของการอยู่คนเดียวและต้องทำกิจกรรมต่างๆ ตามลำพังเพิ่มขึ้น อาทิ หญิงตั้งครรภ์ที่ออกมาทำงาน ผู้มีปัญหาสุขภาพ คนเดินทางที่มีสัมภาระ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ/ผู้พิการที่ออกมาทำงาน ฯลฯ ดังนั้น การออกแบบที่เป็นสากลจึงมีประโยชน์ในวงกว้าง และเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งเสริมให้คนทุกกลุ่มดำเนินชีวิตและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคนในสังคม ส่งเสริมความเสมอภาคและสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design: UD) ตามนิยามของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งองค์การสหประชาชาติ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) หมายถึง การออกแบบผลิตภัณฑ์ สภาพแวดล้อม โปรแกรมและบริการที่จะสามารถใช้งานได้โดยทุกคนสามารถเข้าถึงมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่จำเป็นต้องปรับตัวหรือการออกแบบเฉพาะโดยการออกแบบเพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มในสังคมไม่รวมอุปสรรคอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต้องใช้เฉพาะกลุ่มโดยเฉพาะความพิการ

หลัก 7 ประการของการออกแบบที่เป็นสากล

- 1. ใช้ได้กับทุกคน Equitable use**

- 2. ยืดหยุ่น Flexibility in Use**

กรรไกรสำหรับผู้ถนัดซ้ายและขวา
- 3. เข้าใจได้ง่าย Simple and Intuitive Use** เช่น ใช้ภาพที่เหมาะสมกับคนทุกประเภท ทุกชาติ

- 4. มีข้อมูลเพียงพอ Perceptible Information** คือ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้ไม่คำนึงถึงข้อจำกัด

		ป้ายรถเมล์ทั้งภาษา รูปภาพ และสีที่เป็นสัญลักษณ์ของสถานี
- 5. อดทนตายและผลกระทบไม่พึงประสงค์จากการกระทำที่ตั้งใจ/ไม่ตั้งใจ Tolerance for Error**

- 6. ทุ่นแรงกาย Low Physical Effort** ออกแบบใช้ได้สะดวก ลดความเหนื่อยล้าของร่างกาย

- 7. ขนาดและพื้นที่ที่ใช้ได้ทุกร่างกาย Size and Space for Approach and Use**

ที่มา: <http://universaldesign.ie/What-is-Universal-Design/The-7-Principles/7-Principals-.pdf>

สถานการณ์การออกแบบที่เป็นสากลในสังคมไทย

แนวคิดการออกแบบที่เป็นสากลเริ่มมีการขับเคลื่อนจากจุดประสงค์เพื่อกำจัดอุปสรรคต่อผู้พิการในการดำรงชีพ ซึ่งประเทศไทยมีการพัฒนามาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและความเท่าเทียมของผู้พิการในการใช้ชีวิต อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และขยายเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารที่สร้างหลังปี 2548 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้มีการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้บริการโทรคมนาคมสาธารณะแก่ผู้พิการ เด็ก ผู้สูงอายุ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากองค์การสหประชาชาติได้เผยแพร่และส่งเสริมแนวคิดการออกแบบที่เป็นสากลเพื่อกำจัดความแปลกแยก มุ่งเน้นให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ จึงได้มีการส่งเสริมความเท่าเทียมโดยการออกแบบให้ใช้ได้กับทุกวัย ทุกเพศ ทุกสภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่อ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD)” เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2551 ทำให้หน่วยงานภาครัฐได้ออกกฎหมายและระเบียบต่างๆ เพื่อส่งเสริมการออกแบบและจัดสภาพแวดล้อมให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

การดำเนินงานการออกแบบที่เป็นสากลในประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการดำเนินงานการออกแบบที่เป็นสากล มุ่งเน้นรูปแบบการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรม อาคาร สถานที่และบริการสาธารณะเพื่อเป็นช่องทางสนับสนุนให้เข้าถึงและมีส่วนร่วมในกิจกรรม อย่างไรก็ตาม การกระจายไปในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศและการออกแบบเรียนการสอน (Universal Design for Learning) ยังมีความชัดเจนไม่มากนัก โดยมีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

ด้านอาคาร สถานที่สาธารณะ หน่วยงานรัฐต่างๆ ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่ 5 ด้าน ได้แก่ ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ป้ายสัญลักษณ์ และบริการข้อมูล ในสถานที่ราชการ ที่ทำการองค์กรปกครองท้องถิ่น สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล สถานีตำรวจ และสถานที่สาธารณะ อาทิ พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ อุทยานแห่งชาติ สถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ โดยมีการรายงานสถานที่ราชการปรับปรุงแล้ว 22,259 แห่ง จาก 43,025 แห่ง (ข้อมูล ณ สิงหาคม 2559)

การจัดทำโครงการ “บ้านใจดี” “เมืองใจดี” และ “ทาว์นเฮ้าส์ใจดี” ของหน่วยงานต่างๆ อาทิ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข มูลนิธิวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร ฯลฯ โดยออกแบบที่อยู่อาศัยและกระตุ้นให้มีการปรับสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถใช้ได้ โครงการ “ปึกธงเที่ยวไทย เมืองไทยเที่ยวได้ทุกคน” โดยสนับสนุนสถานที่ท่องเที่ยวในการปรับสภาพแวดล้อมและใช้เป็นภารกิจส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการผลักดันและส่งเสริมให้หน่วยงานรัฐและเอกชนตระหนักถึงความสำคัญในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้พิการและทุกคนในสังคมเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

กฎหมาย ระเบียบและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบที่เป็นสากล

- > พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 กำหนดให้มีการบริการอำนวยความสะดวกในการใช้บริการโทรคมนาคมสาธารณะแก่ผู้พิการ เด็ก ผู้สูงอายุ ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 เกิดช่องโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ส่งเสริมการรับรู้เท่าเทียมของประชาชน
- > พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้พิการและคุ้มครองสิทธิ และเปิดโอกาสให้เข้าถึงเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
- > กระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548
- > กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่หรือบริการสาธารณะ พ.ศ. 2555 ทั้งหมด 23 รายการ
- > กระทรวงคมนาคมได้ออกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556
- > มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 ให้หน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงได้
- > มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2555 เรื่องการสนับสนุนมาตรการผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการและทุกคนในสังคมเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (MOU) 19 กระทรวง 2 หน่วยงาน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ/สำนักงานกฤษฎีกา) สนับสนุนมาตรการผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พื้นฐาน 5 ด้าน คือ ห้องน้ำ ทางลาด ที่จอดรถ ป้ายสัญลักษณ์ และบริการข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ทุกคนในสังคมเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พร้อมรณรงค์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- > มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560 เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ศึกษาต้นแบบการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภาคขนส่ง 5 แห่ง ได้แก่ ป้ายรถเมล์อนุสาวรีย์ชัยฯ สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพ (ถนนบรมราชชนนี) สถานีรถไฟท่าความเร็วสูงนครปฐม และท่าอากาศยานดอนเมือง รวมทั้งการจัดคู่มือให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุและผู้มีอุปการะคุณหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ให้บริการภาคขนส่ง

โดยดำเนินโครงการชุมชนต้นแบบที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของทุกคนในพื้นที่เกาะเกร็ด จ. นนทบุรี โดยขยายพื้นที่นำร่อง 10 จังหวัด ได้แก่ นครพนม ตาก ขอนแก่น พิษณุโลก กาญจนบุรี น่าน กระบี่ พังงา ภูเก็ตและชลบุรี และขยายพื้นที่เป็น 33 จังหวัด ภายในปี 2559 รวมทั้งประสานกับหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชน ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่ของเอกชน โดยมีภาคเอกชนเข้าร่วม อาทิ บิมน้ำมัน ห้างสรรพสินค้า ธนาคาร พื้นที่นคมอุตสาหกรรม โรงแรม ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว

ด้านระบบขนส่งสาธารณะ มีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ (1) โครงการนทรองภายใต้แนวคิด “สะดวก ปลอดภัย คมนาคม ยุคใหม่ ใส่ใจคนพิการ” ของกระทรวงคมนาคม เพื่อเป็นหน่วยงานต้นแบบปรับปรุงสภาพแวดล้อมและจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการคนพิการ (2) การออกแบบและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานีรถไฟฟ้า BTS และ MRT ได้แก่ ที่จอดรถสำหรับคนพิการ ทางลาด และ/หรือ guiding block ลิฟต์ ห้องน้ำคนพิการ โทรศัพท์สำหรับคนพิการ ป้ายบอกทางและสัญญาณเตือนจุดอันตรายและจุดจอดรถขึ้นคนพิการ จอแสดงข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้โดยสาร พร้อมทั้งมีเจ้าหน้าที่ประจำจุดให้บริการแก่คนพิการ

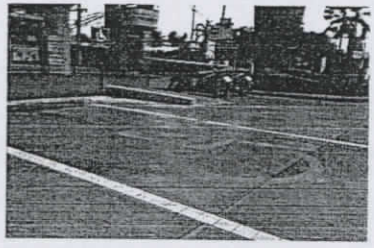
ตัวอย่างภาคเอกชนที่มีการดำเนินการออกแบบสถานที่ สินค้าและบริการ เพื่อคนทุกคนในสังคม

- ❖ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีการปรับโคมบิ่ม ปตท.ใหม่ทั่วประเทศ รวมถึงร้านค้าในบิ่ม อาทิ ร้านกาแฟ อเมซอน ร้านสะดวกซื้อ 7-11 ฯลฯ ให้มีทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายสัญลักษณ์ ที่ทุกคนเข้าถึงได้
- ❖ บริษัทผลิตวัสดุ อุปกรณ์ภายในอาคารและที่อยู่อาศัย อาทิ คูโอส คอตโต้ ฯลฯ
- ❖ บริษัทออกแบบและผลิตที่อยู่อาศัย อาทิ SCG เวลเนสคอนโดเทล บริษัท แม่น้ำเรสซิเดนซ์ จำกัด ฯลฯ
- ❖ สถานที่ท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ทและห้างสรรพสินค้า อาทิ โรงแรมบ้านเขาหลัก บีช รีสอร์ท ร้านอาหารดิเอมเมอร์ริคิท เช่น โรงแรมนครสยามนิรมิต บิ๊กซี และเทสโก้โลตัส ฯลฯ
- ❖ สินค้าอุปโภคบริโภค อาทิ ยาสีฟันซีสเต็มมาทำบรรจุภัณฑ์ทำให้แกะง่าย โปรเจคเตอร์ Epson รุ่น EB-945 ที่พัฒนาเทคโนโลยีที่ระบุมความแตกต่างๆ ได้ง่าย ด้วยระบบการออกแบบที่ปรับตามผู้ใช้งาน ช่วยให้ทุกคนสามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตอาหารสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ เจลลี่โภชนาการ ซองมูลินอิหันทันตกรรมในพระบรมราชูปถัมภ์ หน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมหาวิทยาลัยมหิดล ฯลฯ

(3) การปรับปรุงตู้ขึ้นรถไฟเพื่อคนพิการเป็นรถชั้นสองนั่งปรับอากาศโดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก และ (4) การทำบันทึกความร่วมมือของหน่วยงานและสถาบันการศึกษาและสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ บริเวณป้ายหยุดรถประจำทาง ทางเดินทางเท้า ทางลาดเชิงสะพาน ในเส้นทางหลัก 20 สาย จำนวน 1,234 ป้าย โดยได้มีการปรับปรุงทางลาดเชิงสะพาน ป้ายรถเมล์ รวมทั้งประสานกับหน่วยงานในการเร่งปรับปรุงถนน สะพาน ให้มีมาตรฐานที่รถเข็นต่ำสามารถผ่านได้ และทดลองปรับปรุงรถประจำทางเก่าให้รองรับผู้พิการและผู้สูงอายุ โดยมีแผนจะปรับปรุง 668 คัน (รถธรรมดา 500 คัน และรถปรับอากาศ 168 คัน) รวมทั้งจัดซื้อรถเมล์ NGV ขนาดต่ำ 489 คัน ที่มีข้อกำหนดคุณลักษณะของอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการบนรถโดยสาร (5) การจัดรถบริการสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น 30 คัน ของ กทม. ร่วมกับบริษัทกรุงเทพมหานคร รวมทั้งการศึกษาและดัดแปลงรถแท็กซี่ TOYOTA INNOVA เป็นรถแท็กซี่ต้นแบบของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นต้น

สถานีรถไฟฟ้า MRT

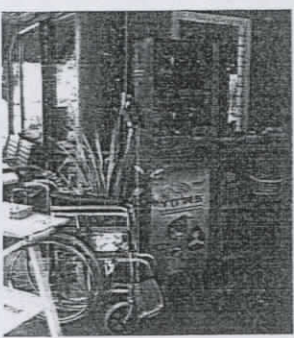
ที่จอดรถ และทางลาดในบิ่มน้ำมัน ปตท.

ด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมีการสนับสนุนการขอยืมหรือขอรับอุปกรณ์และเครื่องมือ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น ได้แก่ (1) สนับสนุนการจัดหาตู้สื่อสาร (Thai Telecommunication Relay Service: TTRS) เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นการลดช่องว่างทางการสื่อสารสำหรับคนพิการทางการได้ยิน (2) จัดทำเว็บไซต์เพื่อให้ผู้พิการทางการมองเห็นด้วยการจัดเว็บไซต์ในรูปแบบ The World Wide Web consortium W3C (3) จัดทำโปรแกรม Thai Accessible Places เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อคนพิการและไม่เอื้อต่อคนพิการเพื่อให้ประชาชนสามารถเรียกดูข้อมูลประกอบการวางแผนและตัดสินใจใช้บริการ และ (4) ร่วมมือกับ ThaiWebAccessibility.com ในการให้ความรู้กับเด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ในการใช้งานคอมพิวเตอร์ รวมถึงการฝึกอบรมและเผยแพร่ การพัฒนาเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ รวมทั้งจัดตั้ง ICT ชุมชน เพื่อให้มีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยไม่ต้องเดินทางเข้าเมืองอีกด้วย

กล่องแจ้งขอความช่วยเหลือที่ใช้เสียง และผู้ใช้รถเข็น เข้าถึงได้สถานีขนส่งจังหวัดน่าน

ตู้ TTRS (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเมืองน่าน) ที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้พิการทางการได้ยิน สามารถสื่อสารและพูดคุยกับคนปกติได้ โดยมีเจ้าหน้าที่ TTRS เป็นตัวกลางในการเป็นล่าม ด้วยเสียง ข้อความ หรือภาษามือ

ด้านการศึกษาและฝึกอาชีพ ปัจจุบันการจัดการศึกษาและฝึกอาชีพสำหรับผู้พิการยังเป็นการจัดสถานศึกษาเฉพาะกลุ่มมากกว่าการจัดโดยรวมโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีมีการปรับสภาพแวดล้อม ส่วนสถาบันอุดมศึกษาได้เริ่มจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน 5 ด้าน อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การประยุกต์การจัดการเรียนการสอนเพื่อคนทุกกลุ่ม ตลอดจนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ให้ทุกคนเข้าถึงได้ยังไม่มีมีความชัดเจนเท่าที่ควร

ด้านสาธารณสุขและอุปกรณ์ช่วยเหลือ นอกเหนือจากการผลักดันให้สถานพยาบาลของรัฐมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบทั้ง 5 ด้าน ยังมีระบบการติดตาม ตรวจสอบมาตรฐานอาคาร รวมถึงมีการแสดงผลการตรวจสอบอย่างชัดเจนเผยแพร่สู่สาธารณะ การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ช่วยเหลือต่างๆ ประมาณ 50 รายการ ตลอดจนสิทธิประโยชน์การรักษาพยาบาล เพื่อลดอุปสรรคและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ผู้พิการ/ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติมากขึ้น

ความต้องการและการเข้าถึงสถานที่สาธารณะและบริการของผู้พิการ

สศช. ร่วมกับศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ (SAB) สํารวจความต้องการและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกของกลุ่มผู้พิการ 3 ประเภท คือ ผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ผู้พิการทางการมองเห็น และผู้พิการทางการได้ยิน จำนวน 1,184 คน ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล เชียงใหม่ นครราชสีมา ชลบุรี และสงขลา ในระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม 2559 พบว่า ผู้พิการมีความต้องการมากที่สุด 5 ด้าน ได้แก่ อาคารสถานที่สาธารณะ ระบบขนส่งสาธารณะ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม การศึกษาและฝึกอาชีพ ด้านสาธารณสุขและอุปกรณ์ช่วยเหลือ โดยผลการสำรวจพบว่า

ด้านอาคาร สถานที่สาธารณะ ผู้พิการมีความต้องการเข้าถึงอาคาร สถานที่สาธารณะต่างๆ ร้อยละ 79.7 โดยต้องการเข้าถึงสถานพยาบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นสถาบันการเงิน และสถานศึกษา โดยผู้พิการสามารถเข้าถึงสถานพยาบาลในระดับที่ต้องการมากที่สุด แม้ว่าผู้พิการส่วนใหญ่จะสามารถเข้าถึงอาคาร สถานที่ต่างๆ ได้ แต่การเข้าถึงได้ในระดับที่ต้องการหรือจำเป็นยังมีสัดส่วนไม่มากนัก

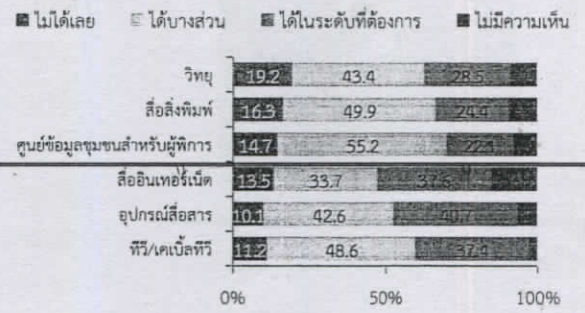
ด้านระบบขนส่งสาธารณะ ผู้พิการต้องการระบบขนส่งสาธารณะร้อยละ 66.3 โดยรถขนส่งสาธารณะที่มีความต้องการมากที่สุดคือ รถประจำทาง/รถตู้ รถรับจ้าง (มอเตอร์ไซด์/แท็กซี่) และรถไฟฟ้า ทั้งนี้ กลุ่มผู้พิการทางการเคลื่อนไหวมีความต้องการรถสาธารณะน้อยที่สุดเนื่องจากมีความยากลำบากในการเข้าถึง ทำให้ไปใช้รถส่วนบุคคล การศึกษาของสำนักนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (2558) และสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม (2558) ในการสำรวจการเข้าถึงการขนส่งสาธารณะ ยังพบข้อจำกัดและอุปสรรคในการเดินทางผ่านขนส่งสาธารณะ ได้แก่ การเชื่อมต่อกับขนส่งสาธารณะอื่น มีอุปสรรค เช่น ขาดทางลาดระหว่างสถานีกับป้ายรถเมล์ หรือพื้นที่นอกสถานี ฯลฯ การให้ข้อมูลด้านอักษรเบรลล์ไม่มีหรือ

ไม่เพียงพอในสถานบริการทุกรูปแบบ การติดตั้งและให้บริการไม่มีประสิทธิภาพตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงหรือมาตรฐานแนะนำ เช่น มีทางลาดแต่มีความชันไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีราวจับ หรือขานพัก หียงน้ำที่แคบ ฯลฯ รวมทั้งยังขาดลิฟท์ในสถานี่รถไฟฟ้างบางแห่ง เป็นต้น

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม

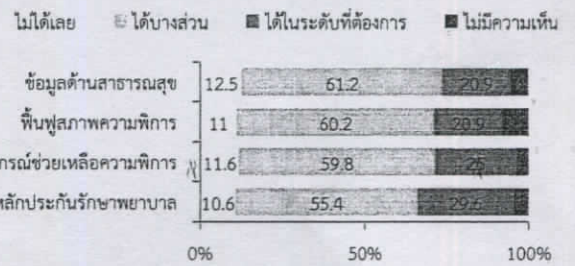
ด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม ผู้พิการร้อยละ 76.1 ต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม โดยต้องการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์/เคเบิลทีวีมากที่สุด รองลงมาเป็นอุปกรณ์การสื่อสาร และอินเทอร์เน็ต เมื่อจำแนกข้อมูลตามประเภทความพิการ พบว่ากลุ่มผู้พิการทางการได้ยิน/สื่อความหมายมีแนวโน้มความต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ผ่านช่องทางที่หลากหลายกว่าอีก 2 กลุ่ม โดยผู้พิการสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสาร อินเทอร์เน็ตและทีวี/เคเบิลทีวีในระดับที่ต้องการใกล้เคียงกัน

การเข้าถึงด้านการศึกษาและฝึกอาชีพ

ด้านการศึกษาและฝึกอาชีพ ผู้พิการมีความต้องการบริการการศึกษาและฝึกอาชีพเพียงร้อยละ 67.5 ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่สามารถศึกษาหรือประกอบอาชีพได้ โดยผู้พิการต้องการบริการฝึกอบรมอาชีพมากที่สุด รองลงมาเป็นทุนการศึกษาสำหรับผู้พิการ และการจัดหางาน โดยผู้พิการประมาณร้อยละ 30 เห็นว่าสามารถเข้าถึงบริการได้ตามระดับที่ต้องการหรือจำเป็น

การเข้าถึงบริการสาธารณสุขและอุปกรณ์ช่วยเหลือ

ด้านสาธารณสุขและอุปกรณ์ช่วยเหลือ ผู้พิการต้องการด้านนี้ร้อยละ 90.2 โดยต้องการเข้าถึงหลักประกันรักษาพยาบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นการสนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือความพิการ และการฟื้นฟูสภาพพิการ การเข้าถึงบริการพบว่าผู้พิการที่เข้าถึงบริการในระดับที่ต้องการหรือจำเป็นค่อนข้างน้อยซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นบริการที่มีความจำเป็นมากทำให้เห็นว่าบริการที่ได้รับยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยผู้พิการทางสายตามีสัดส่วนไม่สามารถเข้าถึงหลักประกันสุขภาพและการสนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือความพิการมากที่สุด

ที่มา: รายงานเรื่องการออกแบบเพื่อมวลชน : รูปธรรมเพื่อความเสมอภาค สศช. โดยศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ (SAB)

ข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินการออกแบบที่เป็นสากล

แม้ว่าจะมีกฎหมายและนโยบายในการผลักดันการออกแบบที่เป็นสากลเพื่อลดอุปสรรคการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของทุกกลุ่มไม่แตกต่างจากต่างประเทศมากนัก โดยการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดคือ การจัดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 5 ด้านในอาคาร สถานที่สาธารณะ คือ ทางลาด หียงน้ำ ที่จอดรถ ลิฟต์ และข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการศึกษาหาแนวทางเพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงเพียงพอ สะท้อนจากการเข้าถึงบริการของผู้พิการได้ในระดับที่ต้องการยังมีไม่มากนัก สอดคล้องกับรายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555-2559 (ระยะครึ่งแผนแรก) พบว่า ผู้พิการสามารถเข้าถึงหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองท้องถิ่นได้ในระดับปานกลาง ขณะที่ด้านเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกสารสนเทศ อุปกรณ์และเครื่องช่วยพิการ และรถโดยสารเข้าถึงได้น้อยและเครื่องบินและรถไฟเข้าถึงได้น้อยที่สุด ทั้งนี้ การดำเนินการออกแบบที่เป็นสากลมีข้อจำกัดและอุปสรรคสำคัญ ดังนี้

1. การขาดการตรวจสอบและกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน การติดตั้งและการให้บริการที่ไม่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงหรือมาตรฐานแนะนำ เนื่องจากการกำหนดมาตรฐานก่อสร้างอาคารที่ยังมีความชัดเจนในรายละเอียดไม่มากพอ รวมทั้งขาดระบบติดตาม ตรวจสอบ และดูแลรักษาที่สม่ำเสมอทำให้อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกชำรุดเสียหายและใช้งานไม่ได้จริง

2. ทักษะคิดต่อการออกแบบที่เป็นสากลไม่ถูกต้อง สังคมยังขาดการรับรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้อง ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการออกแบบที่เป็นสากลและพิจารณาว่าเป็นเรื่องการเพิ่มค่าใช้จ่ายและการลงทุน ส่งผลต่อการได้รับความร่วมมือที่มีอยู่อย่างจำกัด อาทิ ภาคธุรกิจที่ยังจำกัดในธุรกิจขนาดใหญ่ ทั้งนี้ การศึกษาของ GTZ และองค์การผู้พิการระหว่างประเทศประมาณค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1-2 หากมีการกำหนดในระหว่างการวางแผนและก่อสร้าง แต่จะมีต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากสภาพแวดล้อมที่ทำให้เข้าถึงได้จำกัดทำให้ผู้พิการต้องพึ่งพิงผู้อื่น รวมถึงบรรณที่นำไปสู่ความยากจน (AusAID, 2014) และประชาชนส่วนหนึ่งยังขาดความตระหนักทำให้เข้าใช้หรือกีดขวางสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนเฉพาะกลุ่ม เช่น การเข้าไปใช้ที่จอดรถของผู้พิการ การวางของทับ/กีดขวางทางเท้าสำหรับผู้พิการ

3. ข้อจำกัดด้านสภาพบังคับและกฎหมาย โดยอาคารสถานที่ก่อสร้างก่อนการออกกฎระเบียบต่างๆ ทำให้มีความยากลำบากด้านสภาพบังคับที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดด้านกฎหมายในการจัดบริการ เช่น ขาดการกำหนดเป็นมาตรฐานการก่อสร้างอาคารที่ชัดเจน (Code of Conduct) ซึ่งจะช่วยให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจและออกแบบได้ถูกต้องตามมาตรฐานมากขึ้น และกรณีจดทะเบียนรถบริการตัดแปลงเพื่อเอื้อต่อการยกระดับผู้พิการยังขาดกฎหมายรองรับทำให้เอกชนไม่สามารถเข้ามาดำเนินการได้

4. การขาดเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรม แม้การออกแบบที่เป็นสากลจะทำให้คนส่วนใหญ่เข้าถึงและใช้งานได้ แต่ผู้ใช้บริการที่มีความพิการหรือข้อจำกัดที่หลากหลาย รวมทั้งพื้นที่บางแห่งมีข้อจำกัด จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมและมีความเข้าใจความต้องการของผู้พิการในการช่วยเหลือ หรือสามารถปรับวิธีหรือเทคนิคการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การมีส่วนร่วมของผู้พิการยังมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้การออกแบบที่เป็นสากลไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ครบถ้วนและตรงจุด อาทิ การจัดตั้งเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลเพื่อคนพิการ แต่ความเป็นจริงแล้วผู้พิการต้องการเข้าถึงข้อมูลผ่านช่องทางเลือกอื่นๆ ที่มากขึ้น เช่น เว็บไซต์และสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับผู้พิการทางสายตาซึ่งยังมีจำกัด ด้านสาธารณสุขยังขาดการออกแบบเวชภัณฑ์ที่คำนึงถึงการใช้งานของผู้พิการหรือผู้สูงอายุ (ฉลาก รูปทรงผลิตภัณฑ์) ทำให้ไม่สามารถแยกแยะยาหรือเวชภัณฑ์ส่งผลให้เกิดอันตรายหรือเสียชีวิตได้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การพัฒนาระบบมาตรฐานและกลไกติดตามตรวจสอบ โดยจัดทำระบบมาตรฐานที่มีความชัดเจนทั้งมาตรฐานการก่อสร้าง (Code of Conduct) การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์โดยนำตัวชี้วัดมาตรฐานสำคัญ อาทิ มอก. มาพัฒนาโดยเพิ่มเติมการออกแบบเพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานดังกล่าว ฯลฯ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการก่อสร้างหรือสร้างผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในมาตรฐานเดียวกันและง่ายต่อการติดตามตรวจสอบ

2. การสร้างความรู้และทัศนคติที่ถูกต้อง โดยรณรงค์และประชาสัมพันธ์กิจกรรมเพื่อสร้างความรับรู้และทัศนคติที่ดีต่อแนวคิดการออกแบบเพื่อคนทุกกลุ่มในวงกว้าง การปลูกฝังให้ตระหนักถึงประโยชน์และความจำเป็น การสอดแทรกเนื้อหาของแนวคิดไว้ในเนื้อหาการเรียนการสอน ตลอดจนกำหนดเป็นหลักสูตรเฉพาะในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถาปัตยกรรม หรือวิชาที่เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์

3. การบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน โดยจัดทำแผนบูรณาการเพื่อให้เกิดการประสานงานและสนับสนุนกัน เนื่องจากการออกแบบที่เป็นสากลเป็นเรื่องที่ต้องวางแผนระยะยาวและมีความเชื่อมโยงที่ต้องประสานร่วมมือกัน เช่น อาคารสถานที่ก็ระบบการคมนาคมขนส่ง หรือการศึกษากับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามารองรับการดำเนินงานจึงต้องสอดรับและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. การส่งเสริมภาคธุรกิจเพื่อจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างนวัตกรรมการออกแบบสินค้าและบริการเพื่อคนทุกกลุ่ม โดยประชาสัมพันธ์และให้การรับรองสถานที่ สินค้าบริการของธุรกิจที่มีดำเนินการออกแบบเพื่อคนทุกกลุ่มให้เป็นทางเลือกและเพิ่มจำนวนของผู้ใช้บริการ สนับสนุนการทำธุรกิจภายใต้แนวคิดการออกแบบเพื่อคนทุกกลุ่มโดยนำค่าใช้จ่ายการปรับสภาพแวดล้อมมาลดหย่อนภาษี ส่งเสริมการจัดแข่งขันออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนให้ความรู้ภาคธุรกิจเห็นประโยชน์และตระหนักถึงการยกระดับสินค้าบริการ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

5. การรวบรวมและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกลไกผลักดัน โดยรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการออกแบบที่เป็นสากล และพัฒนาให้เป็นกฎหมายฉบับเดียวและแบ่งออกเป็นหมวดหมู่เพื่อเป็นกลไกผลักดันการดำเนินงานให้สอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งสร้างความเข้าใจต่อคนในสังคม สามารถหยิบยกและนำไปใช้ได้สะดวกมากขึ้น

การดำเนินการออกแบบที่เป็นสากลในต่างประเทศ

ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	สวิตเซอร์แลนด์	ออสเตรีย
<p>- เริ่มต้นราว ค.ศ. 1990 ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐโดยกระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม โดยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับ UD และ จัดทำรายงานพื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบและการตรวจสอบสินค้า รวมทั้งเก็บข้อมูลและพัฒนาระดับคุณภาพการออกแบบอย่างจริงจัง</p> <p>- กฎระเบียบ มี พ.ร.บ. ว่าด้วยการเข้าถึงอาคาร ค.ศ. 1994 แต่มีการใช้บังคับ ปี 2000 ได้กำหนดให้ระบบประกันดูแลผู้สูงอายุที่คลุ่มถึงที่อยู่อาศัย ทำให้ได้รับการดูแลที่เหมาะสม และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการเข้าถึงการขนส่งมวลชนซึ่งบังคับให้ธุรกิจการขนส่งคมนาคมต่างๆ มีการจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ในปี 2006 ได้มีการรวมการเข้าถึงอาคารและการเข้าถึงขนส่งมวลชนเป็น พ.ร.บ. ปลอดภัยจากอุบัติเหตุทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงระบบขนส่งทุกรูปแบบอย่างชัดเจน</p> <p>- การดำเนินงานที่น่าสนใจที่จากรัฐและเอกชน อาทิ</p> <ul style="list-style-type: none"> • อาคารมีราวบันไดมีอักษรเบรลล์บอกชั้น รถเข็นในซูเปอร์มาร์เก็ตสำหรับผู้พิการ ผู้ที่นั่งรถเข็น เคอร์เตอร์บริการที่มีหลายระดับ ห้องสมุดมีการติดตั้งแว่นขยาย การติดตั้งระบบการป้อนข้อมูลที่ใช้เสียงแทนได้ • จัดทำเว็บไซต์ที่ Accessible Activities ซึ่งจะมียารวชื่อสถานที่ต่างๆ ที่มีคำอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้สามารถเลือกเข้าใจได้ • การปรับปรุงป้ายบอกทางโดยการให้สี รูปร่างและตัวอักษรกำกับ • โรงหนังมีบทบรรยายสำหรับผู้พิการทางการได้ยินหรือทางสายตา โดยต่อหูฟังหรือหน้าจอมีสื่อและใช้ออฟฟิเชียล UDCast • การผลิตอาหารเพื่อตอบโอบผู้ที่มีปัญหาด้านการเคี้ยวให้สามารถเลือกระดับความนุ่มของเนื้อสัมผัสอาหารที่เหมาะสมกับตน • การออกแบบเครื่องเขียนให้ใช้งานหรือข้อันที่ใช้ได้ทั้งตักน้ำขุปลและเส้นบะหมี่ เป็นต้น 	<p>- เริ่มต้นราว ค.ศ. 1990 โดยมี พ.ร.บ. สำหรับผู้พิการเพื่อจำกัดอุปสรรคที่มีต่อผู้พิการ เริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวด้านสิทธิพลเมืองทำให้สินค้าและบริการที่เป็นเฉพาะกลุ่มและมีราคาแพง ต่อมาศาสตราจารย์ Ronald L. Mace จึงได้เสนอแนวคิด UD เพื่อให้ทุกคนสามารถใช้สินค้าและบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน</p> <p>- กฎระเบียบ ประมาณปี 1970-1990 ได้มีการออกกฎหมายการจัดการบริการของรัฐที่มีข้อห้ามเกี่ยวกับแบ่งแยกผู้พิการ อาทิ พ.ร.บ. อุปสรรคทางสถาปัตยกรรม พ.ร.บ. การฟื้นฟูสมรรถภาพ พ.ร.บ. การศึกษาของเด็กพิการ ปี 1990 ได้ออก พ.ร.บ. สำหรับผู้พิการที่ขยายให้ทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชนต้องมีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทุกคนรวมถึงผู้พิการ รวมทั้ง พ.ร.บ. ไทรคอมมูนิตี้ ปี 1996 ที่บังคับให้การบริการและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับไทรคอมมูนิตี้ทุกประเภทต้องมีการออกแบบและพัฒนาให้ผู้พิการเข้าถึงได้</p> <p>- การดำเนินงานที่น่าสนใจของรัฐและเอกชน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ระบบขนส่งรถไฟใต้ดินมีเพียงรัฐวอชิงตัน ดี ซี เท่านั้นที่จัด UD ในทุกสถานี ขณะที่นิวยอร์กยังมี 110 สถานี จาก 421 สถานี • การสร้างอาคารขององค์กรที่ไม่หวังผลกำไร • การปรับระดับโต๊ะทำงานให้เหมาะสมกับแต่ละคน รวมถึงผู้ที่นั่งรถเข็น • การปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เด็กที่ต้องการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเรียนรู้ร่วมกัน เช่น โรงเรียนเอกชนฟอร์บux มหาวิทยาลัยเนวาดา • การวิจัยและพัฒนาอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อลดอุปสรรคการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงได้ การผลิตคู่มือที่สามารถเปลี่ยนภาษามือเป็นตัวอักษรหรือคำพูดได้ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตามความหลากหลายของนักเรียน การพัฒนาซอฟต์แวร์และออฟฟิเชียลที่ช่วยเรื่องการรู้ของเด็กออทิสติกและผู้มีปัญหาสายตา เป็นต้น 	<p>- จำนวนผู้พิการและผู้สูงอายุที่มีมากตลอดจนนักท่องเที่ยวที่บกพร่องร่างกายกว่าปีละ 5 แสนคน และมีกำลังซื้อสูง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมสู่แนวคิด UD</p> <p>- กฎระเบียบ มี พ.ร.บ. ป้องกันการแบ่งแยกผู้พิการ ค.ศ. 1995 ได้ให้สิทธิผู้พิการเข้าถึงผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ และถือเป็นภาระการทำผิดกฎหมายหากผู้พิการปฏิบัติกับผู้พิการไม่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปด้วยสาเหตุจากความพิการ การมีแผนเพื่อการเข้าถึงภายใต้ พ.ร.บ. การวางแผนเพื่อชุมชนในสหราชอาณาจักรที่ห้องครัวส่วนท้องถิ่นดูแลและปรับปรุง เรื่อง การเข้าถึงของประชาชนในด้านต่างๆ อาทิ การจ้างงาน การศึกษา สาธารณสุข ฯลฯ รวมทั้งให้การคมนาคมส่วนท้องถิ่นออกกฎข้อควรปฏิบัติสำหรับการออกแบบรถไฟและสถานีที่เข้าถึงได้สำหรับผู้พิการ กำหนดข้อควรปฏิบัติสำหรับการเข้าถึงเว็บไซต์เพื่อช่วยให้เจ้าของเว็บไซต์ เข้าใจ และ ประยุกต์ใช้การออกแบบที่ทุกคนเข้าถึงได้</p> <p>- การดำเนินงานที่น่าสนใจของรัฐและเอกชน</p> <ul style="list-style-type: none"> • การใช้เทคโนโลยีการรับสัญญาณเสียงไปยังเครื่องช่วยฟังของผู้มีปัญหาการได้ยินโดยตรงซึ่งมีประโยชน์มากในพื้นที่สาธารณะ เช่น หอประชุมหรือสถานีรถไฟ • แผนที่ห้องน้ำสาธารณะของประเทศช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้ประสบปัญหาการขับถ่าย • โครงการรณรงค์การสร้างอาคารที่คำนึงถึงความต้องการของคนที่หลากหลาย • เครือข่ายรถไฟที่ทุกคนเข้าถึงได้ เช่น มีพื้นที่สำหรับสุนัขนำทาง มีเครื่องนำทางโดยเสียง และการปรับปรุงลิฟท์และบันไดเลื่อน • การประยุกต์ใช้ UD เพื่อการเรียนการสอน • การสนับสนุนให้ธุรกิจยกระดับการเข้าถึงได้ของทุก โดยให้ข้อเสนอแนะที่สามารถทำได้ง่าย ไม่ต้องการลงทุนมาก 	<p>- เริ่มประมาณ ค.ศ. 2000 จากการจัดงานโอลิมปิกฤดูร้อน และจากปัจจุบันที่ 1 ใน 5 ของประชากรออสเตรเลียประสบปัญหาสมรรถภาพทางร่างกายหรือจิตใจที่มีสัดส่วนสูงขึ้น จึงมีแนวทางให้ทุกคนมีส่วนร่วมและเข้าถึงการสื่อสารและข้อมูลทางเว็บไซต์อย่างเต็มที่</p> <p>- กฎระเบียบ มี พ.ร.บ. ป้องกันการแบ่งแยกผู้พิการ ค.ศ. 1992 สนับสนุนสิทธิของผู้พิการทั้งเรื่องการอยู่อาศัย การศึกษา การใช้สินค้าหรือได้รับบริการต่างๆ ปี 2009 กลุ่มผู้ลงทุนในผู้พิการได้เรียกร้องให้มีการจัดทำข้อบังคับ มาตรฐานการสร้างอาคารในระดับชาติเพื่อให้มีจำนวนอาคารที่ใช้แนวคิด UD มากขึ้น</p> <p>- การดำเนินงานที่น่าสนใจของรัฐและเอกชน</p> <ul style="list-style-type: none"> • มาตรฐานการให้บริการทางดิจิทัลที่มีการออกแบบบนพื้นฐานของลักษณะการใช้งานของคนทุกคน รวมทั้งมียุทธศาสตร์ระดับชาติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเว็บไซต์ให้เข้าถึงได้ การมีเว็บไซต์ you're welcome WA ช่วยผู้พิการ ครอบครัวหรือผู้ดูแลสืบค้นข้อมูลเพื่อหาเข้าถึงอย่างถูกต้องและเชิงลึกในการตัดสินใจเกี่ยวกับบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ต่างๆ • โครงการบ้านน่าอยู่เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ภายในอุตสาหกรรมออกแบบและก่อสร้างเกี่ยวกับประโยชน์ของการสร้างบ้านบนพื้นฐาน UD หลักการอาศัย เช่น ง่ายต่อการเข้า ง่ายต่อการย้าย ง่ายและคุ้มค่าในการเปลี่ยนแปลง • กองทุนเพื่อโรงเรียนสำหรับทุกคน • ส่งเสริมการออกแบบเพื่อทุกคนสำหรับข้อมูลออนไลน์และสิ่งพิมพ์ เพื่อให้ผู้ออกแบบและนักสร้างเว็บไซต์เข้าใจถึงข้อควรพิจารณาหลักๆ ของการออกแบบให้ทุกคนเข้าถึงได้ เช่น การอ่านเข้าใจง่าย รูปแบบตัวอักษร การใช้สี ขยายขนาดตัวอักษร การใช้สัมผัสมีเดีย เป็นต้น

ที่มา: สรุปจากรายงานเรื่องการออกแบบเพื่อมวลชน : รูปธรรมเพื่อความเสมอภาค สศช. โดยศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ (SAB)

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2556				2557				2558				2559			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. คุณภาพของคน																
การมีงานทำ^ข																
มีงานทำ (พันคน)	37,965	38,267	38,318	38,316	37,812	37,815	38,421	38,262	37,612	37,752	38,330	38,370	37,664	37,393	38,263	37,430
ภาคการว่างงาน (ร้อยละ)	0.70	0.74	0.81	0.66	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92	0.80	0.97	1.08	0.94	0.97
ภาคการว่างงานเต็มระดับการศึกษา (ร้อยละ)																
รวม	0.72	0.74	0.77	0.65	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92	0.80	0.97	1.08	0.94	0.97
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.33	0.33	0.28	0.28	0.49	0.41	0.37	0.35	0.48	0.37	0.37	0.42	0.45	0.42	0.41	0.47
มัธยมศึกษาตอนต้น	1.08	0.81	0.83	0.90	1.15	1.29	1.33	0.93	1.29	0.84	1.20	0.96	1.35	1.41	0.98	1.34
มัธยมศึกษาตอนปลาย	0.97	0.83	0.97	0.73	1.14	1.20	0.95	0.60	1.22	1.19	1.09	0.98	1.17	1.33	0.91	1.07
อาชีวศึกษา	0.84	0.72	1.61	1.23	1.37	1.46	0.98	0.96	1.15	1.19	1.28	1.07	1.90	1.70	1.22	1.44
วิชาชีพชั้นสูง	1.16	2.11	1.88	1.35	1.40	1.72	1.20	0.91	1.37	1.77	1.81	1.17	1.27	2.13	1.51	1.17
มหาวิทยาลัย	1.37	1.71	1.88	1.32	1.45	2.13	1.62	0.96	1.61	1.86	1.82	1.44	1.61	1.98	2.24	1.75
ทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน)	308.69	220.14	274.31	291.83	277.89	258.09	245.10	244.07	281.18	277.18	250.90	280.82	292.90	351.81	217.31	237.45
งานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)																
วันกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)																
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	50.13	49.82	49.77	49.69	49.28	48.87	49.11	48.57	47.90	47.92	47.78	47.46	46.75	46.62	46.83	45.78
มัธยมศึกษาตอนต้น	15.67	16.04	16.00	15.94	15.88	16.05	16.23	16.04	15.82	15.79	15.79	15.90	16.13	16.04	16.28	16.45
มัธยมศึกษาตอนปลาย	11.06	11.12	11.29	11.34	11.45	11.58	11.67	11.94	12.16	12.24	12.25	12.44	12.61	12.56	12.42	12.77
อาชีวศึกษา	3.59	3.45	3.42	3.46	3.50	3.55	3.44	3.52	3.57	3.62	3.67	3.39	3.57	3.69	3.71	3.65
วิชาชีพชั้นสูง	4.86	4.84	4.69	4.71	4.81	4.75	4.63	4.67	4.77	5.00	5.05	5.01	4.89	5.04	5.01	5.14
มหาวิทยาลัย	14.69	14.73	14.82	14.86	15.09	15.20	14.91	15.25	15.77	15.43	15.46	15.80	16.05	16.04	15.74	16.21
สุขภาพ																
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย)^ข																
ปอดอักเสบ	55,424	35,238	49,812	45,007	60,426	37,989	56,181	44,893	56,556	42,176	57,754	60,473	65,661	45,244	72,851	61,455
ไข้เลือดออก	21,979	53,050	65,382	14,362	4,948	8,213	16,507	11,414	7,538	24,409	60,768	52,237	14,840	7,874	25,744	15,473
มือ เท้า และปาก	9,585	8,853	18,087	9,606	9,665	19,692	27,638	8,611	9,217	7,771	14,594	9,810	10,066	19,012	39,589	11,243
ไข้หวัดใหญ่	17,394	6,062	11,631	8,854	30,895	11,165	16,133	15,941	24,206	10,840	18,397	24,483	43,634	14,135	58,535	53,058
บิด	2,733	2,710	2,465	1,678	2,347	2,248	2,038	1,472	1,804	1,956	1,774	1,508	1,820	1,841	1,887	1,178
หัด	937	788	618	304	332	320	309	210	224	236	276	279	221	271	466	730
ฉีหนู	639	634	974	856	395	463	767	626	283	393	723	752	446	401	671	777
ใช้สมองอักเสบ	183	192	175	173	137	141	149	149	164	144	178	146	179	187	231	175
อหิวาตกโรค	4	1	1	2	2	2	6	2	2	2	4	100	41	2	7	1
ไข้กาฬหลังแอ่น	3	2	2	7	4	2	2	5	4	6	9	6	6	5	4	2
พิษสุนัขบ้า	1	2	2	-	2	1	-	2	1	1	2	1	4	2	5	2
2. ความมั่นคงทางสังคม																
สามสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)^ข																
สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ-การจราจรทางบก	12.35	10.12	9.91	9.77	10.71	10.34	9.05	10.75	9.67	9.57	8.02	8.83	7.13	5.82	5.24	5.24
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	9.28	9.46	8.77	8.35	8.79	8.99	8.87	9.55	8.96	9.71	8.77	9.92	8.46	8.03	7.23	6.49
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	18.93	18.50	19.34	18.32	17.49	17.69	17.79	17.66	16.20	18.87	19.18	17.51	15.50	13.73	15.09	14.19
สัดส่วนคดีอาชญากรรม	168.63	169.16	176.05	153.87	135.30	145.30	139.96	131.88	123.55	99.15	96.05	96.37	97.56	90.07	103.03	110.33
การคุ้มครองผู้บริโภค^ข																
วนเรื่องร้องเรียน (ราย)	2,380	1,488	1,646	1,579	682	2,161	2,115	1,680	1,522	1,911	1,787	1,898	2,033	1,983	1,744	1,649
ารณีสัญญา	758	663	632	676	287	843	805	636	632	753	742	748	727	795	509	606
ารณีสลาก	759	555	709	608	254	682	752	664	572	726	614	640	704	559	387	360
ารณีนโยบาย	310	233	244	246	131	621	519	244	260	272	253	334	457	373	298	500
ารณีกฎหมาย	541	6	37	40	10	15	39	5	4	1	1	-	25	12	-	-
ารณียาตรงและตลาดแบบตรง	12	31	24	9	-	-	-	131	54	159	177	176	120	244	550	183
ห้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	10,321	10,314	12,348	8,790	3,410	10,804	12,703	11,784	12,293	12,300	12,866	12,250	11,666	10,555	12,438	12,670

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1. คุณภาพของคน												
การมีงานทำ												
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คนปี) ¹¹	194,247	201,450	209,094	208,294	202,975	216,313	215,693	228,471	234,839	241,917	249,139	
อัตราการผลิต (ร้อยละ) ¹²	97.58	97.96	98.13	98.19	98.13	98.43	96.83	98.81	98.81	98.70	98.62	98.5
อัตราว่างงาน (ร้อยละ) ¹³	1.83	1.51	1.38	1.38	1.49	1.04	0.70	0.70	0.70	0.80	0.88	0.9
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) ¹⁴ (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	754.12	577.93	596.70	507.77	604.93	520.80	383.33	347.00	273.74	256.29	272.52	274.9
สุขภาพ												
อัตราผู้ป่วยนอก (ต่อประชากรพันคน)	1,879	2,080	2,292	2,436	2,639	2,816	2,948	3,116	2,917	2,837	3,160	
อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)												
- มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	104	113	617	629	613	784	821	862	902	829	1,026	
- หัวใจ	531	618	688	750	793	845	936	955	887	845	1,012	
- เบาหวาน	491	587	650	676	736	793	849	868	1,081	1,033	1,233	
- ความดันโลหิต	544	660	778	861	981	1,059	1,187	1,246	1,622	1,561	1,901	
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภทความหลงผิด (ต่อประชากรแสนคน)	42	46	49	47	50	57	64	63	83	79	92	
ความผิดปกติทางอารมณ์ (ต่อประชากรแสนคน)	15	16	18	20	26	31	34	35	43	45	55	
ความผิดปกติทางโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	80	65	63	61	61	56	60	54	46	39	44	
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	38	42	42	46	49	57	61	62	60	51	72	
ประชากร												
อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง (ร้อยละ) ¹⁵	49.69	49.26	48.84	48.43	48.11	55.22	55.47	55.83	56.29	56.85	57.50	58.2
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ¹⁶	-	21.94	20.04	20.43	17.88	16.37	13.22	12.64	10.94	10.53	7.21	
การศึกษา												
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ¹⁷												
- ประถมศึกษา	104.17	103.47	104.51	104.83	104.00	104.30	103.50	104.00	102.72	102.24	102.40	
- มัธยมศึกษาตอนต้น	95.45	96.67	96.37	95.62	94.87	98.01	98.43	97.65	96.75	97.13	98.71	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	63.80	65.77	67.16	68.14	69.57	71.68	72.18	73.18	75.07	77.29	78.45	
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	55.60	62.50	61.05	60.47	56.21	46.21	47.18	51.85	46.48	46.22	48.17	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ¹²	7.8	7.8	7.9	8.0	8.1	8.2	8.2	8.0	8.0	8.1	8.5	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ¹³	8.6	8.7	8.7	8.8	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3	
- ชาย	8.8	8.9	8.8	8.9	9.0	9.1	9.2	8.9	8.9	9.0	9.2	
- หญิง	8.5	8.6	8.6	8.7	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ¹³	4.1	4.2	4.3	4.4	4.4	4.6	4.7	4.5	4.7	4.8	5.0	
- ชาย	4.9	4.9	5.0	5.1	5.1	5.3	5.4	5.1	5.3	5.4	5.6	
- หญิง	3.5	3.6	3.8	4.0	3.9	4.1	4.2	4.1	4.2	4.3	4.5	
2. ความมั่นคงทางสังคม												
สถาบันครอบครัว												
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ¹⁴	98.65	98.50	99.30	98.86	99.70	99.78	99.84	99.53	99.71	99.64	99.59	99.6
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น ¹⁵	-	62.24	61.65	63.97	63.18	63.08	65.17	68.31	65.58	65.53	65.34	
หลักประกันทางสังคม												
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ¹⁶	96.25	97.82	98.75	99.16	99.47	99.36	99.95	99.90	99.87	99.84	99.92	99.9
- ประกันสังคม	13.92	14.75	15.35	15.73	15.34	15.60	15.91	15.99	16.56	16.83	17.18	
-สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	6.61	6.51	8.22	8.00	7.90	7.75	7.77	7.69	7.66	7.62	7.37	
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	75.37	76.20	74.79	75.06	75.86	75.20	75.28	75.27	74.74	73.48	73.71	
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	0.16	0.87	0.83	
- สิทธิอื่นๆ	0.35	0.36	0.39	0.37	0.37	0.81	1.00	0.95	0.75	1.03	0.73	
- ยังไม่มีสิทธิ์	3.75	2.18	1.25	0.84	0.53	0.64	0.05	0.10	0.13	0.16	0.08	
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ¹⁷	23.43	24.32	24.86	24.65	24.53	25.11	27.07	29.70	31.56	35.32	35.77	36.6
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)												
อัตราความตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ¹⁸	20.60	20.20	19.80	18.20	16.90	11.90	14.15	11.84	11.29	9.99	9.77	
สัดส่วนคดีฆาตกรรม ฆ่าชิงทรัพย์ และเพศ ¹⁹	73.46	69.30	62.60	52.80	51.40	45.80	39.76	40.03	36.97	37.26	38.24	
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ¹⁸	122.00	122.40	115.80	106.00	93.70	88.90	78.88	79.72	77.40	72.70	73.44	
สัดส่วนคดียาเสพติด ¹⁹	160.42	176.20	225.00	320.00	371.60	416.40	539.91	565.44	688.30	568.67	424.77	
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด												
ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ²⁰	12.08	11.85	12.92	14.06	13.57	12.62	11.77	19.98	20.37	17.52	19.03	

องค์ประกอบหลัก	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การคุ้มครองผู้บริโภค¹⁾												
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	7,284	5,693	5,898	4,504	6,818	6,574	7,427	9,489	7,093	6,638	7,118	7,409
- กรณีสัญญา	3,425	2,875	2,681	1,758	2,794	2,362	2,927	3,547	2,729	2,571	2,875	2,637
- กรณีฉลาก	3,089	2,059	1,937	1,540	2,827	2,835	3,121	3,876	2,631	2,352	2,552	2,010
- กรณีโฆษณา	708	673	1,187	892	1,072	1,354	1,257	2,013	1,033	1,515	1,119	1,628
- กรณีกฎหมาย	-	-	-	-	-	-	5	38	624	89	6	37
- กรณีชายตรงและตลาดแบบตรง	62	86	93	314	125	23	117	15	76	131	566	1,097
รายได้สำหรับรักษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	11,026	12,984	14,599	16,808	34,804	53,341	61,242	80,982	41,773	38,701	49,708	47,329
3) ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน												
พฤติกรรมในการบริโภค												
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ¹⁹⁾	-	88.75	87.83	88.36	87.90	88.32	88.07	88.30	88.07	87.88	87.11	
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับกรอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ¹⁹⁾	-	11.25	12.17	11.64	12.10	11.68	11.93	11.70	11.93	12.12	12.89	
ดัชนีการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ²⁰⁾	-	31.54	30.02	-	32.04	-	31.53	-	32.22	32.29	34.00	
ดัชนีการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ²⁰⁾	-	21.91	21.22	-	20.70	-	21.36	-	19.94	20.72	19.90	
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน												
รายได้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ²¹⁾	-	-	-	-	2.90	-	-	-	-	-	3.19	
การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	-	-	-	1.00	-	-	-	-	-	1.11	
การดูโทรทัศน์	-	-	-	-	2.70	-	-	-	-	-	3.00	
การดูวิดีโอ	-	-	-	-	2.50	-	-	-	-	-	2.07	
การฟังรายการวิทยุ	-	-	-	-	1.60	-	-	-	-	-	1.64	
การท่องเที่ยวอินเทอร์เน็ต	-	-	-	-	1.90	-	-	-	-	-	2.03	
การฟังสื่ออื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.26	
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ²²⁾	7.08	8.50	9.30	10.96	12.33	13.80	14.80	16.60	18.30	21.70	24.59	29.80
4. สิ่งแวดล้อม												
สารอันตราย												
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน) ²³⁾	32.03	29.34	30.20	29.40	39.64	79.96	65.36	68.13	62.38	21.42	20.36	
ขยะ												
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ²³⁾	14.32	14.60	14.72	23.93	24.11	24.22	25.35	24.73	26.77	26.19	26.85	
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นในกทม. (ล้านตัน) ²³⁾	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	4.19	
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะ ในกทม. (ล้านตัน) ²³⁾	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	3.70	
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ²³⁾	1.81	1.83	1.85	3.13	3.07	3.16	3.41	3.57	3.30	2.69	3.45	
มลพิษทางอากาศ												
เฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มกค./ลบ.ม.	40.60	43.35	46.27	47.90	42.50	37.80	38.10	38.20	41.00	43.00	42.00	
บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ²³⁾												

1) 1/ 7) รายงานการสำรวจการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2) สำนักบริหารคุณภาพ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3) ข้อมูลสถิติคดีอาญาและอาชญากรรมจากศูนย์ข้อมูลอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากภาคการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ. 2553-2583 ประมาณโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4) กลุ่มงานข้อมูลและข้อมูลภาค สำนักงานระบบบัญชีรวมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สดป. ให้บริการแก่คนพิการในการติดต่อโทรมา 4 ปี พ.ศ. 2552)

6) ข้อมูล GDP chain volume measures (reference year = 2002) (original) จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

7) สถิติสารพิษ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

8) ตั้งแต่ปี 2556 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค

9) การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10) ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10) การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมาณผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สดป.

11) สถิติการศึกษาประจำปี สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

12/13) ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากการศึกษาเด็กของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

14) รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลตามสำมะโนครัว (สำน.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

15) สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

16) สำนักงานสถิติประจักษ์ภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

17) สำนักงานประจักษ์สังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

18) ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

19) รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

20) การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2547, 2550, 2554 และ 2557 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549, 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป) ทำการสำรวจทุก 2 ปี

21) รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2547, 2552 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำการสำรวจทุก 5 ปี

22) ข้อมูลปี 2545-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ. 2552-2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

23) รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. 2559. จำนวนผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน.

_____ 2559. ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2559. รายงานสถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชน ปี 2559.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2559. บทสรุปผู้บริหาร "Thailand's Country Report on Anti-Human Trafficking Respons (1 January–31 December 2016)."

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. 2560. "กอบ. ชงรัฐเพิ่มเงินสมทบเท่าตัวแบกภาระเพิ่มปีละ 2.5 พันล้าน" วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2560.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2558. "โครงการศึกษาการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการบริการในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ" เสนอต่อสำนักนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม.

ไทยโพสต์. 2560. UN เตือนขยะอิเล็กทรอนิกส์เคลื่อนเอเชีย. ฉบับวันที่ 16 มกราคม 2560.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2559. สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและบัตรเครดิต.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.). 2558. "โครงการจ้างที่ปรึกษา ศึกษา สำรวจเพื่อการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะเพื่อคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุของกระทรวงคมนาคม ระยะที่ 1".

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 2557. "รายงานฉบับสมบูรณ์การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555-2559 (ระยะครึ่งแผนแรก) เสนอต่อสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. 2559. สถิติการเกิดอุบัติเหตุรถตู้โดยสารสาธารณะ ปี 2559.

ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2559. สถิติคดีจราจรทางบก ตุลาคม-ธันวาคม 2559.

_____ 2559. สถิติคดีอาญา ตุลาคม-ธันวาคม 2559.

ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ (SAB). 2559. "รายงานการสำรวจและศึกษาเพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม เรื่อง การออกแบบเพื่อมวลชลรูปธรรมเพื่อความเสมอภาค" เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน. 2559. กำหนดแนวทางการใช้ความเร็วที่เหมาะสมในพื้นที่ชุมชน ลดเสี่ยงอุบัติเหตุบนท้องถนน ธันวาคม 2559.

ศูนย์อำนวยความสะดวกและลดอุบัติเหตุทางถนน. 2560. สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2560.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). 2558. การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ปีการศึกษา 2554-2558.

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2558. ขยะอิเล็กทรอนิกส์ : จัดการอย่างไรให้ปลอดภัย? วันที่ 12 มิถุนายน 2558.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. 2558. การประเมินวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโครงการ TIMSS ปี 2009-2015.

สำนักงานประมาณซึ่งรัฐสภา สำนักเลขาธิการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. 2559. การศึกษาการดำเนินงานการออมแห่งชาติ รายงานทางวิชาการสำนักงบประมาณของรัฐบาล ฉบับที่ 4/2559.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยุติ.

สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. 2559. รายงานสถานการณ์โรค NCDs ฉบับที่ 2 "KICK OFF TO THE GOALS".

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2558. การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550, 2554, 2557.

_____ 2559. การสำรวจการทำงานของประชากร.

_____ 2559. การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2552, 2556, 2558.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2560. สถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2558.

สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2560. สถิติผู้มารับบริการในศูนย์พึ่งได้.

สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2559. สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.

_____ 2559. สถานการณ์โรคไข้หวัดใหญ่เดือนกุมภาพันธ์ 2560.

สำนักวิจัยเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม กสทช. "สถิติเรื่องร้องเรียน" ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2559.

สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2560. สถานการณ์โรคไข้หวัดนกเดือนกุมภาพันธ์ 2560.

_____ 2560. สถานการณ์โรคติดต่อไวรัสชิคาเดือนกุมภาพันธ์ 2560.

AusAID. 2014. "Accessibility Design Guide: Universal design principles for Australia's aid program" A Companion Volume Development for All: Towards a disability-inclusive Australian aid program 2009-2014.